

APUSTULKUNA RURASHQANGUNA

(ICHUS)

¿Pitaq iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutam chay duktur *San Lukas iskibrirqan. Liyishunllapa punta parti San Lukasta, masta yach'ananchiq San Lukaspaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? San Lukasqam kay librunda iskibrishpa, kach'arqan yanasun (yanasan) Tiyufiluman, ichu Dyusta yumbay kuyaqkunaman. Liyishun chay punta parti San Lukasta, masta yach'ananchiq chay palabra “Tiyufilupaq”.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Kay librupiqam San Lukas iskibrirqan Jisukristupa *apustulninguna rurashqangunata, Jisukristu manana kay mundupi kaptin. Chaqa Lukasqam ancha munarqan chay Tiyufilu (ichu Dyusta yumbay kuyaqkuna) Jisukristupa apustulningunapaq ancha allita yach'anallapa. Dyuspa *Santu Ispiritun chay apustulkunata ancha yanapantinmi, achka *nasyungunapi Jisukristupaq yach'achikuqllapa. Puntata *isrraylinukunataalla yach'achirqanllapa. Chaymandaqam suq nasyungunamanda kaqkunatapis yach'achikuqinllapa, achka paykunapis Jisukristupi kriyirqanllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqlapa kay libruqa? Kay librupiqam San Lukas niwanchiq Jisukristupi kriyiqkuna achkayashpa, tukuy lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikushqambaq.

Ichus 1.1–7.60 niwanchiqlapa, Jisukristupi chay punta kriyiqkuna tandakashpa payta adurashqambaqllapa; Jirusalin llaqtapi *Pintikustis fyistapim Jisuspi kriyiqkunapa shunqonman Dyuspa *Santu Ispiritun yaykushqambaq; chayshina Santu Ispirituwan kashpa, ancha allita Jisukristupaq rimashqambaqllapa; chaymandaqam chay Santu Ispiritu chay kriyiqkunata achkayachishpa, tukuy imapi yanapashqambaq, milagrukunata rurashpa, paykuna Dyuspa pudiminwan yach'achikushqambaq.

Ich. 8.1–12.25 niwanchiq, Pidru suq lugarkunapi, Filipi suq lugarkunapi, Pablu suq lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikuqinllapa, wakin isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis kriyishqambaqllapa.

Ich. 13.1–28.31 niwanchiq, apustul Pablu suqkunawan achka nasyungunaman rishpa, kada nasyumbi Jisukristupaq yach'achikushqambaq.

Jisusmi nirqan: Dyuspa Santu Ispiritunmi rin shamuy, nishpa

1 ¹Kuyashqay Tiyufilu, punta libruypim iskibrishurqaq Jisus rurashqanda, yach'achikushqanda, qallarishqan diyamandapacha,

²syiluman rishqan diyakaman. Paymi manaraq syiluman rishpa, akrarqan wakin runakunata, *apustulninguna kanambaq. Paykunatam *Santu Ispiritunwan yach'achirqan, pay munashqanda ruranambaqllapa. ³Kuntraq runakunam Siñurninchiq

Jisusta wanchirqanllapa; piru kawsamushpaqam, pay kikin rikarimurqan chay apustulningunaman. Chaymandaqam 40 diyasta kutin kutin paykunaman shamurqan, pay kikinda rikashpa, ancha allita yach'ananllapa: Kawsamushqanam, nishpa. Kaytapismi apustulningunata yach'achirqan:

—Ancha achka runa, warmim Taytan-chiq Dyusta shumaqta rinllapa kasuq, nishpa.

⁴⁵Paymi chay apustulningunawan pulla kaykashparaq, yumbayta kamachirqan:

—Amaraq lluqshiyllapachu Jirusalin llaqtamandaqa. Ashwanri shuyayllapa, Dyus ufrisishushqanda kumplinangaman. *Jwan Shutichikuqqam yakuwanlla shutichikurqan. Piru qamkunata nishushqayshinam, ashla diyakunamanda Tayta Dyusqa Santu Ispiritunwan rin shutichishuqllapa, nishpa.

Jisusmi syiluman rirqan

⁶Jisus manaraq riptin syilumanmi, chay *apustulningunaqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Kananmandanachu ringi yanapa-waqllapa, chay *rrumanu runakunata binsinanchiq, noqanchiqkunata amana kamachiwananchiq? nishpa.

⁷Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chaytaqam Taytay Dyuslla yach'an, ima diya, ima urasmi chaytaqa rin ruraq, nishpa. Chaytaqam qamkunaqa mana atingillapachu yach'ayta. ⁸Piru Dyuspa *Santu Ispiritun qamkunaman shamushpam, pudirninda rin qoshuqllapa. Kanan pay qamkunata yanapashuptinmi, ringillapa noqapaq yach'achikuq kay Jirusalimbi, tukuy kay *prubinsya Judiyapi, chay prubinsya *Samaryapi, kay mundupa mas karu kuchungunapi, nishpa.

⁹Chaymandaqam yumbay chapaykaptinllapa, Jisusqa kay pachamanda alsakarqan, syiluman rinambaq. Chaymi riykaptinqa, pukutayna pambarqan. Mananam paytaqa rikarqanllapachu.

¹⁰Chaymi anaq syiluman yumbay chapakuykaptinqa, ishkay yuraq bistiduyuq paykunaman rikarishpa,

¹¹nirqanllapa:

—Uyayllapa, galiliyanukuna, ¿imaray-kutaq qamkunaqa chapakuykangi anaq syilumanqa? Waq Jisus syiluman riqqam rin kutirimuq. Chay rikashqaykishina riqtam, chayshinalla pay kikin syilumanda rin kutirimuq, nishpa.

Matiyastam numbrarqanllapa apustul kanambaq

¹²Chaymandaqam *Ulibu lumamandaqa Jirusalinmanna kutirqanllapa.

Chay Ulibu lumamandaqam Jirusalinmanqa 800 mitrusllach'i karqan. Chay *isrraylinukunapa liyninqam kamachikurqan chayshina 800 mitruskamanlla *samana diyapiqa purinanllapa.

¹³Paykunaqam chay Jirusalinman ch'ayashpaqa, pusada wasipa altunman llushirqanllapa. Paykunaqam karqan: Simun Pidru, *Jakubu, *Jwan, Andris, Filipi, Tumas, Bartulu, Matiyu, suq Jakubupis. Chay suq Jakubuqam Alfiyupa churin karqan. Chaypiqam karqan suq Simun. Payqam karqan chay isrraylinu *Kananista partidumanda. Chaypiqam qarqambis suq Jakubupa masan *Judas. (Payqam manam chay Judas Iskaryutichu karqan.) ¹⁴Yumbay paykunam Tayta Dyuspi yuyakushpa, suq shunqolla kashpa, tandakaqllapa Jisuspa masangunawan, maman *Maryawan, wakin warmikunawan, Dyusman mañakunanllapa.

¹⁵Chay tyimpupim tandakarqanllapa 120 kriyiq masakuna. Chaymi paykunapa ch'awpimbi shayashpa, Pidruqa nirqan:

¹⁶—Kriyiq masitakuna, uyawayllapa. *Dyuspa Santu Librumbi nishqanqam kumplishqana. Chaqa Dyuspa *Santu Ispiritunmi chay unay gubyirnu *Dabidta yanaparqan, chay Santu Librupi iskibrinambaq Jisusta intrigakuqpaq. Kay diyakunapim chay Judasqa chay suldadukunata aparqan rikachiq, Jisusta prisunanllapa. ¹⁷Chay Judasqam noqanchiqkunapa suqninchiq kashpa, pullanchiq puriq. Chay imakunata ruraptinchiqmi, chaypi karqan. ¹⁸Piru chay Judasmi mana allita rurashpa, *Washadurninchiqta randikurqan. Chay qellay ch'askishqanwanqam randirqan suq ch'akrata. Chaymandaqam anaq altumanda umamba sawan ishkuptin, pach'an pach'yarqan, chunchulinguna shikwakashtin. ¹⁹Chaymi Jirusalimbi tiyaqkuna chayta yach'ashpaqa, chay ch'akrataqa Asildamata shutichirqanllapa. Chayqam rimaynimbiqa munan niyta: “Yawar Pamba”. ²⁰Chay Santu Libro *Salmuspim chay Judaspaq kayshina nin: Wasiqam wichukushqa, chunchana kidanqa. Mananam pipis wasimbiqa tiyanqachu, nishpa.^a

Nimbismi:
Suqnam ch'askinqa paypa kargundaqa, nishpa.^b

²¹Kaypim noqanchiqkunawan tarikan allin runakuna. Jisukristu pullanchiq kaykaptinmi, kay runakunapis paywan purishqa, ²²chay Jwan shutichishqan diyamandapacha syiluman rinan diyakaman. Allich'i kanman paykunamanda suqninda numbrananchiq, dusi *apustulkuna karinanchiqllapa, paypis ninambaq: “Noqam Jisusta rikashqa kani wafushqanmanda kawsamushqata”, nishpa.

²³Chayshina yuyashpaqam, paykunamanda ishkay runakunata akrarqanllapa. Suqtam akrarqanllapa Jusita. Payllam Barsabas, Justupis shutiq. Suqtaqam

akrarqan Matiyasta. ²⁴Chaymandaqam Dyusman kayshina mañakurqanllapa:
—Taytitu, qamqam yumbay runakunapa shunqonda riqsingi. Chayri yach'achiwayllapa kay ishkaymanda mayqannindam akrashqa kangi, ²⁵Judaspa kargunda ch'askishpa, suq apustulna kashpa, noqaykunata yanapanambaq. Chaqa chay Judasqam, uchanrayku kargunda dijashpa, rirqanna suq lugar paypaq kaqman.

²⁶Chayshina mañakushpaqam, paykunaqa surtiyarqanllapa. Swirtiqam Matiyaspi ishkirqan. Chaymi chay diyamandapacha Matiyasqa apustul karguyuqna kashpa, chay unsi apustulkunawan pullana purirqanllapa.

Dyuspa Santu Ispiritunmi ch'ayamurqan

2 ¹Jisuspi yumbay kriyiqkunam *Pintikustis fyista ch'ayaptin, tandakarqan suq wasiman. ²Chaypi kaykaptinllapam, qonqaylla uyarqanllapa ancha jwirti wayrashina kunyaqta anaq syilupi. Chay kunyaqqam shamushpa, chay wasiman undarqan. ³Kanan umangunapa sawambim qallu laya ninakunashina rikakurqan kadunupi. ⁴Dyuspa *Santu Ispiritunqam yumbay paykunapa shunqonman yaykushpa, undarqan. Chaymandaqam chay Santu Ispiritu rimachiptin, achka laya rimaykunapina rimarqanllapa.

⁵Chay diyakunapim Jirusalinmanqa shamushqallapa karqan achka *isrraylinukuna tukuy karu *nasyungunamanda. Paykunaqam duktrinanda ancha allita kasuqllapa. ⁶Kanan chay kunyaqta uyashpaqam, chay wasiman qemikarqanllapa. Chaypi uyashpa achka laya rimaykunapi rimaptinllapaqam, paykunaqa ispantashqata ancha uyuyarqanllapa: ðImashinataq kay

runakunaqa atinllapa rimayta kadunupa kikin rimayninchiqpiqa? nishpa.

⁷Kanan paykunaqam ancha isparentashqata suqnin suqnin nirqanllapa:

—Ima kay rimaqkunaqam *prubinsya Galiliyamanda ¿manachu? ⁸Mana yach'akushpa nasyunninchiqkunapa rimayningunata, ¿imashinataq atinllapa rimayta kay achka rimayninchiqkunapiqa?

⁹Chaqa kaypim kanchiq achka nasyungunamanda: Partiyamanda, Midyamanda, Ilanmanda, Misuputamamanda, Judiyamanda, Kapadusyamanda, Puntumanda, Asyamanda, ¹⁰Frijyamanda, Panfilyamanda, *Ijptumanda, Afrikapa lugarningunamanda. Chay lugarkunaqam Sirini laqtamanda mas waq ladumbi kidan. *Rrumanukunapismi kay *Isrrayilpi tiyanllapa. Chay rrumanukunapa wakin wambrangunaqam kay Isrrayilpi nasiqkuna. Wakin rrumanukunaqam noqaykuna isrrayilnukunapaq tikrakashqa, duktrinayllapapi kriyishqanllaparayku.

¹¹Kambismi Krita nasyunmanda, Arabya nasyunmanda runakuna. Achka nasyungunamanda kashpapismi, ancha allita intyindinchiq kikin rimayninchiqkunapi Dyuspaq niwaptinchiqllapa: Tayta Dyusmi ancha shumaq milagrukunata rurashqa, nishpa.

¹²Yumbay paykunam ancha isparentashqata *apustulkunata chaparqanllapa.

Manam atirqanllapachu intyindiya:

—¿Imashinam atinllapa kaytaqa rurayta? nishpa.

¹³Piru wakinnataqmi burlashpa, yanqakunata kayshina rimarqanllapa:

—Chay runakunaqam mach'ashqa, nishpa.

Pidrum achka runakunata yach'achirqan

¹⁴Pidruqam chay unsi *apustulkunawan shayashpa ancha jwirtita rimarqan:

—*Isrraylinu masikuna, tukuy kay Jirusalimbi tiyaqkuna, allita uyawayllapa, kayta yach'anaykillapa. ¹⁵Manam chay yuyashqaykichu kanillapa. Manam mach'ashqallapachu kani. Chaqa chayraqmi las nwibi. Manaraqmi punchawchu. ¿Chaychu mach'ashqa kaymanllapa? ¹⁶Ashwan kayshinaraqmi. *Dyuspaq chay unay rimaq Juwilmi nirqan:

¹⁷Taytanchiq Dyusmi nin:

Ushyakanan tyimpu ch'ayamuptinmi, *Santu Ispirituyta rini qoq yumbay laya runakunata. Chaymi wambraykikunaqa, ullqopis, warmipis noqa munashqayta rinllapa rimaq. Chulukunatam *musqoypishina achka layakunata rini rikachiq. Byijukunatapismi rini rikachiq musqoynimbi.

¹⁸Chay diyakunapim Santu Ispirituyta rini qoq chay kasuwaqkunata, ullqokuna warmikuna noqa nishqayta suqkunata ninambaqllapa.

¹⁹Anaq syilupipismi rurashaq mana rikashqanllapata, chaykunata rikashpa, isparentanallapa. Kay pachapipismi yawarta, ninata, qodayta rurashaq, runakuna rikashpa isparentanallapa.

²⁰Rupayqam rin wañuq. Killaqam yawarshina kulurniyuq rin tikrakaq. Chayshinam rin kaq yaqqana shamuptin runakunapa *Washadurnin. Chaymandaqam pay shamuptinqa, suq ancha shumaq diya rin kaq.

²¹Chay diyapim noqapi yumbay kriyiqkunata rini washaq, paykuna shutiya myintashpa noqaman mañakushqanrayku, nishpa.^c

²²Chayshina Dyus nishqanda nishpaqam, Pidruqa nirqan:

—*Isrraylinu masiykuna, kayta uyawayllapa: Taytanchiq Dyusmi chay Jisus Nasaritmanda kaqta akrarqan, manaraq wañushpa, ancha shumaq milagrukunata ruranambaq. Chay milagrukunatam ñawpaykillapapi rurarqan, rikashpa yach'anaykillapa: Allibmi Dyusqa paywan, nishpa. ²³Piru chaykunata rikashpapismi, qamkunaqa mana allikunata rurarqaykillapa. Jisusta intrigashuptinllapam, prisushpa aparqaykillapa chay mana allin runakunaman, paykuna kruspi klabashpa wanchinanllapa. Dyusmi unaymandapacha yach'arqan: Churiy Jisustam chayshina rinllapa wanchiq, nishpa. ²⁴Chayshina qamkuna wanchiptikipismi, Taytanchiq Dyusqa wañuyta binsishpa, Jisusta kawsachimurqan. Manam dijarqanchu wañushqalla kidanambaq. ²⁵Chaymi chay unay gubyirnu *Dabidqa Jisus ninambaq kaqta kayshina iskibrirqan:

Tukuy tyimpum Taytay Dyus pullay kashqa. Chayshina noqapa *allin laduypi kaptinqam, mana pipis atinqachu manchachiwaytaqa.

²⁶ Paypi yuyakushpa, tukuy shunqo ancha kushikushpam, payta alabashqa kani. Chaymi wañunaypaq kashpapis, mana nimata manchashpachu rini kawsaq.

²⁷ Chaqa qamqam noqa kasushuqtaqa mana ringichu dijawaq, *wañuqkunapa lugarnimbi ismunaypaqqa.

²⁸ Yach'achiwashqam kangi, qamwan tukuy tyimpu kawsanaypaq. Kanan qam pullay kashpam, ancha ringi kushichiwaq.^d

²⁹Chaykunata yach'achishpaqam, Pidruqa nirqan:

—Masitakuna, chayqam ancha klaru, noqanchiqkuna yach'ananchiq. Chay unay agwilunchiq Dabid wañuptinmi, pambarqanllapa. Chaqa paypa pantyuninqam

kanangaman kay sirkanchiqpi. Chaypillam kwirpunqa. ³⁰Piru chay Dabidmi *Dyuspaq rimaq kashpa, yach'arqan Dyus ufrisishqanda. Chaqa Dyusqam paytaqa kayshina ufrisishqa karqan: “Noqa kikiymi allipta niyki: Qamba karu willkaykimandam rin nasiq isrraylinukunapa Washadurninqa. Paymi rin kamachikuq gamshina”, nishpa. ³¹Chaymi chay Dabidqa ancha unay tyimpupi *Dyus Akrashqan Washadurpaq kayshina iskibrishqa karqan, payta rikashqa kanmanshina: Jisusqam mana rinchu kidaq *wañuqkunapa lugarnimbiqa. Ashwanmi rin kawsamuq. Chaymi kwirpunqa mana rinchu ismuq, nishpa. ³²Chay Dabid nishqanshinallam Tayta Dyusqa allipta Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa. Paytaqam noqaykuna kikiy ñawiyllapawan rikashqallapa kani. Chaymi tistigukuna kanillapa. ³³Chaymandaqam Tayta Dyusqa Jisusta aparqan anaq syiluman, paypa *allin ladumbi tiyanambaq. Kanan Jisus Tayta Dyusmanda *Santu Ispiritunda ch'askishpam, qowashqallapa ufrisishwashqanshina. Chaymi kay achka rimaykunata atinillapa rimayta. ³⁴⁻³⁵Chay unay gubyirnu Dabid wañushpaqam, manaraq kawsamushqachu, syiluman rinambaqqa. Ashwan Dyus Akrashqan Washadurpaqmi kayshina iskibrirqan:

Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: “Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.^e [*Nuta: Chay Dabidpa Kamachikuqniymi Jisusqa.*]

³⁶Llaqta masi isrraylinukuna, allita uyawayllapa. Manchu qamkuna chay Jisusta kruspi klabachirqaykillapa. Piru Taytanchiq Dyusqam payta

numbrashqa, Washadurninchiq,
Siñurninchiq, kanambaq.

³⁷Chayshina Pidru niptinmi, yumbay
chay uyaqkunaqa ancha malayakushpa
syintirqanllapa. Chaymi Pidruta tukuy
chay wakin *apustulkunata tapurqanllapa:
—iMasitakuna! ¿Imatam kananqa
atinillapa rurayta, washadu kanaylla-
paqa? nishpa.

³⁸Chaymi Pidruqa paykunata nirqan:
—Tukuy ima mana allikunata rurash-
qaykirayku syintishpa, chay uchaykiku-
nata dijashpa, Jisukristupa shutimbi
shutikuyllapa, Tayta Dyus uchaykillapata
pirdunashunambaq. Chayshina
ruraptikillapaqam, payqa Santu
Ispiritunda rin qoshuqllapa. ³⁹Payqam
chayta ufrisiwashqa kanchiq noqanchiq-
kunapaq, wambranchiqkunapaq,
yumbay karupi kaqkunapaq, yumbay
pay akrashqangunapaq.

⁴⁰Chayshina nishpam, Pidruqa masta
yach'achishpa, paykunata kayshina
ancha kunarqan:

—Amar kayllapachu chay malu llaqta
masinchiqkunashinaqa. Ashwanri
washadu kayllapa, ama paykunawan
kastigadu kanaykillapa.

⁴¹Chayshina Pidru yach'achikuptinmi,
chay kunashqanda kasuqkunaqa
shutikurqanllapa. Chay diyaqam Jisuspi
kriyiqkunamanqa kimsa mil mushuq
kriyiqkuna tandakarqanllapa. ⁴²Kanan
yumbay paykunam ancha allita
kasuqllapa chay dusi apustulkuna
yach'achishqanda. Paykunapuram
ancha shumaqta kawsashpa tandakaq-
llapa, Dyusman mañakunambaq,
tandata pitishpa, pulla mikushpa,
*Santa Mikunata mikunambaqllapa.

Jisuspi kriyiqkunaqam kayshina kawsaqqllapa

⁴³Chay dusi *apustulkunam ancha
achka milagrukunata ruraqllapa. Chayta

rikaqkunaqam ancha ispantashqata
chaparqanllapa. ⁴⁴Jisuspi yumbay
kriyiqkunaqam ancha shumaqta
kawsaqqllapa. Tukuy ima kusanimbismi
yumbaypaq kaq. ⁴⁵Randikushpa wakin
ch'akranda, wakin kusanindapismi,
chay qellaywanqa chay mas pubriku-
nata yanapaqqllapa. ⁴⁶Tukuy diyam
*Dyuspa adurana wasinman shumaqta
tandanakuqllapa. Ancha umildi
kashpam, kushikushpa, wasingunapipis
tandanakushpa, tandata pitishpa, *Santa
Mikunata pulla mikuqllapa. ⁴⁷Kanan
Taytanchiq Dyustam ancha alabaqqllapa.
Chayshina shumaqta kawsaptinllapam,
yumbay rikaqkuna yuyaqqllapa:
Paykunaqam ancha allin runakuna,
warmikuna, nishpa. Siñurninchiq
Jisusmi diyapi diyapi mushuq kriyiqku-
nata washashpa, masta achkayachiq
chay kriyiqkunataqa.

Pidrum Dyuspa pudirninwan kach'akachirqan suq kujuta

3 ¹Suq diyam las tris di la tardi
Pidruqa *Jwanwan rirqanllapa
*Dyuspa adurana wasinman. Chay
urasqam *isrraylinukuna Dyusman
mañakunan urasna karqan. ²Dyuspa
adurana wasimba suq yaykunanmi
“Shumaq Pungu” shutiq. Chay
pungupim suq kuju tiyaykarqan.
Payqam nasishqan diyamandapacha
mana ni atirqanchu shayayta. Chaymi
ayllunguna tukuy diya chay kujuta
apashpa, chay Shumaq Pungupi
dijaqqllapa, adurana wasiman yaykuqku-
nata limush'nata mañanambaq. ³Chay
kujuqam Pidruta Jwanda rikashpa
Dyuspa adurana wasinman yaykuykap-
tinqa, rrugarqan:

—Qowayllapár limush'nitata, nishpa.

⁴Chaymi paykunaqa kujuta
chapashpa, Pidruqa nirqan:

—Mayá, chapawayllapa, nishpa.

⁵Chaymi kujuqa das chaparqan: Rinnam qowaq limush'nata, nishpa.

⁶Piru Pidruqam nirqan:

—Manam nima qellayniyuqchu ni *uruyuqchu kani. Piru kayshinam atini yanapashuyta: Jisukristu nasarinupa shutimbim niyki, atarishpa puriy, nishpa.

⁷Pidruqa chayshina nishpa, allin ladu makinmanda rambashpa shayachiptinmi, chay kujupa ch'akinguna, ñudunguna jwirtina tikrarqan.

⁸Chaymi chay kujuqa shayashpa, brinkarqan. Chay urasmandapacham atirqanna puriyta. Kanan Dyusta ancha alabashpam, chay *apustulkunapa pullan Dyuspa adurana wasinman yaykurqan. ⁹Chayshina chay kuju purishpa, Dyusta alabaykaptinqam, yumbay chaypi kaqkuna ¹⁰ancha ispantashqata chaparqan: ¿Imashinaraq kach'akashqaqa? nishpallapa. Chaqa chay kujutaqam unaymandapacha rikashqallapa karqan, chay Shumaq Pungupi limush'nata mañakuykaptin.

**Pidrum yach'achikurqan
Dyuspa adurana wasimbi**

¹¹Chay kujum kach'akashpa, Pidruta, *Jwandaqa manana dijarqancho. Chaymi suq atun kurridurpi kaykaptinllapa, ancha achka runakuna ispantashqata paykunaman kallparqanllapa, chay kujuta rikanambaq. Chay kurridurmi shutiq “Gubyirnu Salumumba kurridurnin”, nishpa. ¹²Chay runakunata rikashpam, Pidruqa nirqan:

—Isrraylinu masikuna, ¿imaraykutaq ancha ispantashqata chapawangillapa? ¿Ima qamkunachu noqaykunapaq yuyangi: Ancha pudirniyuq kashpa, Dyusta kasuqkuna kashpam, paykuna kach'akachishqa chay kujutaqa, nishpa? ¹³Manam chayshinachu. Ashwanmi unay agwilunchiq *Abrajamba, *Isakpa,

*Jakubupa Dyusnin kay kujutaqa kach'akachishqa. Chaqa Dyusqam Churin Jisusta numbrashqa karqan, ancha pudirniyuq kanambaq, paytalla kasunanchiqllapa. Piru qamkunaqam paytaqa aparqaykillapa awturidarkunaman. Chaymandaqam Gubyirnu Pilatu munaptin kach'aytapis, qamkunaqa mana munarqaykillapachu.

¹⁴Ashwanmi chay ancha allin mana nima uchayuq Jisusta disprisiyashpa, qamkunaqa mañakurqayki, suq matansyiru runata kach'anambaq.

¹⁵Chaymandaqam qamkunaqa wanchichirqaykillapa chay Jisus kawsachikuqtaqa. Piru Dyusqam paytaqa wañushqanmanta kawsachimurqan. Chayshina kawsachimuptinmi, noqaykunaqa rikashqallapa kani. Chaymi tistigunguna kanillapa. ¹⁶Chayrayku Jisuspi kriyishpa “Kach'akay” niptiyllam, kay riqisishqayki kujuqa kach'akashpa, jwirsayuqna.

¹⁷Masitakuna, yach'anim: Qamkuna mas kamachikuq runakunawan Jisusta wanchichirqaykillapa, mana yach'ashpa: Paymi *Washadurninchiq, nishpa.

¹⁸Chayta ruraptikillapam, Dyus nishqanqa kumplishqana. Chaqa unay tyimpupim *Dyuspaq rimaqkuna Jisuspaq kayshina iskirirqan: “*Dyus Akrashqan Washadurmi ancha rin ñakaq”, nishpa. ¹⁹Chayri qamkunaqa mana allikunata dijashpana, Tayta Dyuspi yuyakuyllapa, chay uchaykikunamanda pirdunashunambaq. Chayshina Dyuspi kriyiptinchiqmi, payqa rin animachiwaqinchiq kushikunanchiq. ²⁰Rinmi kach'amuq Churin Jisukristuta. Chaqa manaraq kay mundu kaptinmi, Jisusta numbrashqa karqan, Washadurninchiq kanambaq. ²¹Lukismi Jisusqa manaraq rinchu kutimuq. Ashwanmi syilupilla rin kaq, Tayta Dyus kay mundupi tukuy ima nishqanda

kumplinangaman. Chaqa Dyusqam paypaq ancha allin rimaqkunawan unay tyimpukunapi chayshina nishqa karqan. ²²Chaymi Dyuspaq chay rimaq *Muysisqa agwilunchiqkunata Jisuspaq kayshina nirqan: “Tayta Dyusmi *nasyunninchiqpi rin nasichiq paypaq suq pudirniyuq rimaqta, noqata numbrawashqanshina. Chayri tukuy ima pay nishqanda kasuyllapa. ²³Chay rimaqta mana kasuqkunataqam Dyusqa wambrangunamanda akrashpa, rin chingachiq”, nishpa.^f

²⁴Chaymi chay unay rimaq *Samwilpa tyimpunmandapacha, Dyuspaq yumbay rimaqkuna Jisus kay tyimpupi rurashqambaq rimashpa, iskibrirqañllapa. ²⁵Chaqa Tayta Dyus chay rimaqkunawan ufrisikushqanmi noqanchiqkunapaq kashqa. Noqanchiqkunata yanapawananchiq yuyashpam, Dyusqa suq *tratuta ruraraqan unay agwilunchiqkunawan. Chaymi Abrajanda nirqan: “Karu willkaykiwanmi kay mundupi yumbay runakunata rini yanapaq”, nishpa.^g ²⁶Chaymi Tayta Dyus Churinda wañushqanmanda kawsachimushpa, puntata noqanchiqkunaman kach'amurqan yanapawananchiq, chay mana alli rurashqanchiqta dijashpa, paypi yuyakunanchiqllapa, nishpa.

Pidruwan Jwandam prisurqañllapa

4 ¹Pidru *Jwanwan chay runakunata yach'achiykaptinmi, ch'ayarqañllapa *isrraylinu kurakuna, *sadiusyu duktrinayukuna, *Dyuspa adurana wasimba suldadungunapa kamachikuqnimbis. ²Pidruqam Jwanwan kayshina yach'achikuykarqan: —Jisusqam wañushqanmanda, kawsamushqa. Chaymi yach'anchiq: Wañuqkunaqam rin kawsamuq, nishpa.

Chaypaqmi chay ch'ayamuqkunaqa ancha piñakurqañllapa. (Chaqa chay sadiusyukunaqam kriyirqañllapa: Wañuqkunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa.) ³Chaymi Pidruta Jwanda prisushpa, aparqañllapa karsilman. Chay diya tardina kaptinmi, karsilpi dijarqañllapa qayandin diyakaman. ⁴Piru Pidru Jwanwan yach'achikuqptinmi, ancha achka runakuna Jisuspi kriyishqallapa karqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa ullqokunallach'i 5.000na karqan.

⁵Chaymandaqam qayandin diyaqa tandakarqañllapa chay Jirusalinman *Isrrayilpa kamachikuqninguna, *kamachikuq ansyanukuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis. ⁶Chaypiqam karqambis *mas kamachikuq isrraylinu kura Anas shutiq. Chay Anasqam ayllun Kayfaswan, Jwanwan, Alijandruwan, yumbay ullqo ayllungunawambis shamushqallapa karqan. ⁷Yumbay chay awturidarkunaqam Pidruta, Jwanda karsilmanda apachimushpa, yumbaypa ch'awpinman pasachishpa, kayshina tapurqañllapa: —¿Pitaq qamkunataqa kamachishushqa, chay kujuta kach'akachinaykiqa? ¿Pipa shutinwanmi myintashpa, chaytaqa rurashqallapa kangi? nishpa.

⁸Chaymi Pidruqa, Dyuspa *Santu Ispiritun ancha yanapaptin, nirqan: —Llaqta masiy isrraylinukunapa kamachikuqninguna, kamachikuq ansyanukunapis, ⁹qamkunaqam tapuwangillapa yach'anayki: Kay runa kujuqa ¿imashinam kach'akashqa? ¿Pim paytaqa yanapashqa? nishpa. ¹⁰Mayá, nishqaykillapa, yumbay llaqta masinchiq isrraylinukuna yach'ananllapa. Kay runa kujuqam

kach'akashqa Jisukristu nasarinupa pudirninwan. Qamkunam nirqaykillapa, Jisusta kruspi wanchinanllapa. Piru Tayta Dyusqam wañushqanmanda paytaqa kawsachimurqan. ¹¹Albañil-kunam mana baliq rumikunata wichukunllapa. Chayshinallam qamkunapis Jisustaqa wichukurqaykillapa. Piru Jisusqam kananqa wasipa iskinambi mas baliq rumishina.^h

¹²Chaqa Dyusqam mana qowashqachu kanchiq suq laya washadurtaqa. Jisusllam atin washawayninchiqtaqa, nishpa.

¹³Chayshina mana nimata manchashpachu allita rimaptinllapaqa, chay awturidarkunaqa ancha ispantashqata paykunata chaparqanllapa. Chaqa Pidruwan Jwanqam mana istudyashqachu karqan. Chaymi chay awturidarkunaqa kwintata qokarqanllapa: Kay mana baliq runakunaqam Jisuswan purishpa, ancha yach'akushqallapa, nishpa.

¹⁴Kanan chay runa kujupismi paykunapa ñawpambi kach'akashqana shayaykarqan. Chaymi mana nimapaq atirqanllapachu kuntraytaqa. ¹⁵Chaymi paykunaqa Pidruta, Jwanda sawaman surqorqan, chay awturidarkunalla tukuy imata parlananllapa. ¹⁶Chaymandaqam paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imatam atinchiq rurayta kay runakunataqa? Chaqa kay Jirusalimbiqam yumbayna yach'anllapa: Chay kujutaqam paykuna kach'akachishqa, nishpa. Chaymi noqanchiqkunaqa mana atinchiqchu niyta “Yanqam”, nishpaqa. ¹⁷Ashwan manchachishpalla, nutifika-shunllapa, kananmandaqa amana pitapis willananllapa Jisuspa shutimbiqa, amana chay faman masta shikwa-kanambaq, nishpa.

¹⁸Chayshina kunanakushpaqam, Pidruta Jwanda qayachirqanllapa. Chaymandaqam jurapashpa, kamachirqanllapa, amana pitapis parlachinambaq, ni yach'achinambaq, Jisuspa shutinda myintashpaqa. ¹⁹Piru chayshina kamachiptimbismi, Pidruwan Jwanqa kayshina nirqan:

—Mayá, allita yuyayllapa. ¿Imataq mas alli Tayta Dyuspaqqa? ¿Allichu qamkunata kasushunaypaq, ichu mas alli Dyusta kasunayllapa? ²⁰Chaqa noqaykunaqam mana nimatapis atinillapachu uyaraytaqa. Ashwanmi rikashqayllapata, uyashqayllapata rinillapa yach'achikuq, nishpa.

²¹Chayshina niptimbismi, chay awturidarkunaqa ancha jurapashpa, دچارqanllapana rinambaq. Chaqa chay kujuta kach'akachishqanraykum, yumbay runakuna Dyusta ancha alabarqanllapa. Chaymi chay awturidarkunaqa mana nimapaq atirqanllapachu kastigayta. ²²Chay kach'akashqa kujujam masdi 40 watayuqna karqan.

Jisuspi kriyiqkunam Dyusman mañakurqan, ama manchananllapa

²³Pidruwan *Jwanqam chay kamachikuq kurakunapa, chay *kamachikuq ansyanukunapa dispachunmanda lluqshishpaqa, kriyiq masingunamanna rirqanllapa. Paykunaqam manyaqlla tukuy ima pasashqanllapata willarqan. ²⁴Chaymi yumbay chay kriyiq masinguna chayta yach'ashpaqa, tandanakushpa, kayshina Dyusman mañakurqanllapa:

—Taytitu Dyus, qam rurashqa kangi anaq syiluta, kay pachata, *mar yakuta, tukuy ima kaqkunata. ²⁵Qamqam *Santu Ispirituykiwan rimachirqayki chay unay sirbishuq agwilunchiq

*Dabidta. Chaymi payqa qambaq rimaq kashpa, *Santu Libruyki kayshina iskibrirqan:

¿Imaraykutaq achka *nasyungunapi tiyaqkunaqa ancha piñakushpa alsakanllapa Dyuspa kuntranqa? ¿Imaraykutaq chay runakuna, warmikunaqa yanqakunata yuyanllapa, Dyusta binsinanllapaqa?

²⁶ Chaqa kay mundupa gubyirrun-gunam Dyuspa kuntran alsakarqanllapa. Kanan llaqtakunapa kamachikuqningunam tandakashpa, Tayta *Dyuspa, Akrashqan Washadurpa kuntran alsakarqanllapa, nishpa.ⁱ

²⁷ Taytitu Dyus, allibra q chay Dabid iskibrishqanshina kashqa. Chaqa kay Jirusalin llaqtapi chay akrashqayki *santu Churiki Jisustam kuntrarqanllapa. Chaymi chay gubyirnu *Irudis, chay gubyirnu Punsyu Pilatuwan, furastirukunawan, *isrraylinukunawan tandakarqanllapa.

²⁸ Paykunam tandakashpa, ruraraqan chay unay tyimpupi qam yach'ashqaykishina: "Churiytm rinllapa wanchiq", nishpa.

²⁹ Dyusitu, rikay, kananqam noqaykunatapis jurapawanllapa, qamta ama myintashushpa, yach'achikunayllapa. Chayri animuta qowayllapa, ama nimata manchashpa, qambaq yach'achikunayllapa.

³⁰ Pudirnikiwanri yanapawayllapa, qeshyaqkunata kach'akachinayllapa, *santu Churiki Jisuspa shutimbi milagrukunata ruranayllapa, yumbay rikaqkuna yach'anambaq: Dyusmi ancha pudirniyuq, nishpa.

³¹ Ushyaptinllapa mañakuyta Dyusmanqam, chay tandakashqanllapa lugarqa ch'apsikarqan. Chay urasmi Dyuspa Santu Ispiritun paykunapa shunqonda undashpa, masta

animachirqan, ama nimata manchashpachu, Dyus nishqanda rimananllapa.

Kusasninllapaqam yumbaypaq karqan

³² Jisuspi yumbay kriyiqkunam suq yuyayniyuqlla kaqllapa. Tukuy shunqo allipta kuyanakuqllapa. Chaymi mana niqllapachu: "Kay imayqam noqapalla" nishpaqa. Ashwanmi tukuy ima kaqninwan yumbaynin yanapanakuqllapa. ³³ Kanan Jisuspa chay dusi *apustulningunam ancha pudirniyuq kashpa, kayshina yach'achikuqllapa: "Siñurninchiq Jisusmi wañushqan-manda allipta kawsamushqa", nishpa. Kanan Dyusqam ancha yanapaq paypi yumbay kriyiqkunata, shumaqta kawsananllapa. ³⁴⁻³⁵ Paykunaqam mayqanninda iman faltaptinqa, wakin ch'akrayuq ichu mayqan wasiyuqqa randikushpa, qellayninda apaq chay dusi apustulkunaman. Paykunaqam chay mana nimayuqkunata qoqllapa. Chaymi paykunapiqa mana ni mayqan publiqa karqanchu.

³⁶ Chaypim karqan suq *libita runa Jusi shutiq. Apustulkunaqam paypaq nishqa karqan: "Birnabi shutinga", nishpa. Rimaynimbiqam Birnabiqa munan niyta "Kunswilakuq". Payqam *yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipripi nasishqa karqan. ³⁷ Chay Birnabim suq ch'akranda randikushpa, qellayninda apamushpa, apustulkunata qorqan, paykunana kriyiq masingunata yanapanambaq.

Ananiasmi warminwan llullakurqanllapa

5 ¹ Karqanmi suq runa Ananias shutiq. Warminqam Safira shutiq. Chay Ananiasmi warminwan, suq ch'akranda randikushpa, ² wakin

qellayta piskarqanllapa. Chayman-
daqam Ananiasqa wakindalla apashpa,
*apustulkunata qorqan, “Yumbaymi”
nishpa. ³Chayshina llullakuptinmi,
Pidruqa nirqan:

—Uyay, Ananias. ¿Imaraykum
dijarqayki *dyabluta yaykunambaq
shunqoykimanqa? Qamqam chay
ch'akraykipa ch'aninda wakinda
piskashpaqa, Dyuspa *Santu Ispiritunda
munarqayki ingañayta. ⁴¿Ima manachu
qamba kikikipa ch'akraykiqa kashqa?
Randikuptikiqam, qellayqa qambana
kashqa. ¿Imaraykum llullakushqaqa
kangi? Chay layata llullakushpaqach'i,
qamqa yuyarqayki: Runakunatallam rini
ingañaq, nishpa. Manam chayshinachu
kashqa. Ashwanmi Taytanchiq Dyusta
munarqayki ingañayta.

⁵Chayshina Pidru niptinmi,
Ananiasqa chayta uyashpa, chay uras
pachaman bulakashpa wañurqanna.
Chaymi chayta yach'ashpaqa, yumbay
ancha mancharqanllapa. ⁶Chayman-
daqam wakin wambra runakuna
shamushpa, almataqa suq trapuwan
liyashpana, aparqanllapa pambaq.
⁷Chayshina kimsa uras pasashqam-
binam, chay almapa warminqa apustul-
kuna kashqanman yaykurqan. Piru
payqam mana nimatapis yach'arqanchu:
Qosaymi wañushqa, nishpaqa. ⁸Chaymi
Pidruqa paytapis tapurqan:

—Safira, ¿allipchu chay prisuyupaqlla
ch'akraykitaqa randikurqayki? nishpa.

Chaymi Safiraqa nirqan:

—Arí. Chaysitupaqlam randikurqay-
llapa, nishpa.

⁹Chayshina niptinmi, Pidruqa chay
warmita nirqan:

—¿Imapaqmi qosaykiwanqa kunana-
kushpa llullakushqallapa kangi,
“Dyuspa Santu Ispiritunqam mana
yach'anqachu”, nishpach'i? Uyay, chay
qosaykita pambaqkunaqam shamuykan-

llapana. Nam kay pungumanna
ch'ayamuykanllapa apashunambaq,
qamtapis pambashuq, nishpa.

¹⁰Chayshina niptinllam, chay warmipis
chay uras Pidruqa ñawpanman bulakashpa
wañurqanna. Chaymi chay pambakuqku-
naqa ch'ayamushpa, ukuman yaykushpa,
chay warmitapis wañushqatana tarirqan-
llapa. Chaymi paytapis aparqanllapana
pambaq runamba ladunman. ¹¹Chaymi
Jisuspi kriyiqkunaqa, tukuy chay wakin
runakunawan chayta yach'ashpaqa,
ashwamba mancharqanllapa.

Apustulkunam achka milagrukunata rurarqan

¹²*Apustulkunaqam runakunapa
ñawpambi achka milagrukunata
ruraqllapa. Kanan Jisuspi yumbay
kriyiqkunam *Dyuspa adurana wasinman
tandakaqllapa chay unay gubyirnu
Salumumba kurridurnimbi. ¹³Piru mana
kriyiqkunaqam manchashpa, paykuna-
wanqa mana tandakaqllapachu. Piru mana
tandakashpapisimi, ancha alabaqllapa
Jisuspi kriyiqkunataqa. ¹⁴Chayshinam
ancha achka ullqokuna, warmikuna
kriyirqanllapana Jisuspi. ¹⁵Kanan achka
runakunam qeshyaqningunata
wasinmanda surqoshpa, parakunapi
kamakunapi apamushpa, ñangunapi
shuyachiqlapa, Pidru chay ñanda
pasaptin, ankisiya llandunllapis qeshyaq-
ningunapa sawanda pasaptin,
kach'akanambaq. ¹⁶Asta chay sirka
llaqtakunamandam achka runakunaqa
Jirusalinman apamurqan qeshyaqningu-
nata, *dyablupa Ispiritungunawan
lukuyashqakunata, apustulkuna
kach'akachinambaq. Kanan yumbay
paykunataqam kach'akachirqanllapa.

Apustulkunatam qesacharqanllapa

¹⁷Chaymi mas kamachikuq *isrraylinu
kura, *sadiusiyu duktrinayuq runakuna

*apustulkunata ancha imbidyarqanllapa.
 18Chaymi paykunataqa prisushpa, karsilman wichurqanllapa. 19Piru chay tutaqam Tayta Dyuspa suq anjilnin, karsilpa pungunda kich'ashpa, paykunata surqoshpa, nirqan:

20—Riyllapa *Dyuspa adurana wasinman, chaypi shayashpa, yumbay runakunata yach'achiq, Jisuspi kriyishpa, kawsanambaqllapa.

21Chayshina niptinqam, apustulku-naqa kasushpa, madrugadu Dyuspa adurana wasinman rishpa, waqpi yach'achikurqanllapa. Chaypina kaykaptinllapaqam, chay mas kamachikuq isrraylinu kura, yumbay paywan kaqkunapis mas pudirniyuq isrraylinukunata qayarqan, tandakashpa, *Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunana kashpa, Pidruta, *Jwanda juskananllapa. Yumbay chay kamachikuqkunaqam parlashpa, suldadukunata kach'arqanllapa, karsilmanda apamunanllapa chay apustulkunata. 22Piru suldadukuna karsilman rishpaqam, manana tarirqanllapachu. Chaymi das kutimurqanllapa kayshina abisakuq:

23—Karsiltaqam tarishqallapa kani alli kirpashqata. Chay kwidakuq suldadukunaqam karsilpa pungundaqa ancha allita kwidaykarqanllapa. Piru punguta kich'ashpaqam, manana ni pitapis ukupiqa tarirqayllapachu, nishpa.

24Chayshina niptinllapaqam, chay isrraylinu kurakunapa kamachikuq-ninqa, Dyuspa adurana wasimba suldadungunapa kamachikuqninwan, yumbay chay ancha kamachikuq kurakunawambis ancha yuyashpa, tapunakurqanllapa:

—Chayshinaqa ñimaraq pasanqa? nishpa.

25Chayshina parlaykaptinqam, suq runa ch'ayamushpa, nirqan:

—Chay karsilashqaykillapa runaku-naqam Dyuspa adurana wasimbi runakunata yach'achiykan, nishpa.

26Chaymi suldadukunapa kamachikuq-ninqa suldadungunawan chay uras chay adurana wasiman rirqanllapa piskaq. Apustulkunata chaypi tarishpaqam, shumaqlla apamurqanllapa, mana maqashpallapachu. Chaqa chay suldadukunaqam mancharqanllapa: Kay apustulkunata maqaptinchiqach'i, runakunaqa sitawanchiqman, nishpa. 27Chayman-daqaq apustulkunata ch'ayachimushpaqa, shayachirqanllapa chay *Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpanman. Chaypi kaptinqam, chay kamachikuq kuraqa nirqan:

28—Manchu noqaykunanaqa qamkunata ancha kamachishurqaq, amakish Jisuspa shutinda myintashpaqa yach'achikungichu, nishpa. Piru qamku-naqam mana kasuwashpachu, tukuy Jirusalin llaqtapi duktrinaykita yach'achikungillapa. Kanan ashwambam munangillapa wichupawayta chay Jisus wañushqambaq, nishpa.

29Chaymi Pidruqa chay wakin apustulkunawan nirqan:

—Noqaykunapaqqam masta balin Dyusta kasunayllapa, runakunata kasunaymandaqa. 30Manchu qamku-naqa Jisusta kruspi klabachishpa, wanchichirqaykillapa. Piru paytaqam Taytanchiq Dyus kawsachimushpa, 31anaq syilupi *allin ladumbi tiyachishpa, ancha Kamachikuq *Washadurninchiqta rurashqa. Chaymi uchanchiqkunata dijaptinchiqqa, payqa pirdunawaqninchiq washawanchiqllapa. 32Chay Jisus rurashqambaqmi Dyuspa *Santu Ispiritun, noqaykunapis tistigukuna kanillapa. Chaqa Tayta

Dyusmi chay Santu Ispiritunda payta kasuqkunata qowashqallapa, nishpa.

³³Chay awturidarkunaqam chayta uyashpaqa, ancha piñakushpa, chay apustulkunataqa munarqanllapa wanchiyta. ³⁴Piru chay awturidarkunamanda suq *farisiyu Gamayil shutiqmi ancha allin yach'achikuq qarqan. Chaymi paytaqa yumbay runakuna ancha allita uyaqllapa. Chay Gamayilmi shayashpa kamachikurqan, suq rratitu apustulkunata sawaman surqonanllapa. ³⁵Chaymandaqam chay karguyuy masingunata nirqan:

—Uyawayllapa, isrraylinu masiykuna. Allita yuyayllapa. Kwidawkish mana allitachu rurangimanllapa chay runakunata. ³⁶Yuyayllapa, manchu suq tyimpuqa chay runa Tiwdas nirqan, payshi ancha kamachikuq. Kanan paytaqam 400 runakuna kasurqanllapa. Chaymandaqam suq runakuna Tiwdasta wanchiptinllapa, chay 400 sigiqkuna waqta kayta shikwakarqanllapa. ³⁷Chaymandaqam suq tyimpu *sinsuta ruraptin, alsakarqan suq kamachikuq Judas *prubinsya Galiliyamanda. Paytapismi achka runakuna kasurqanllapa. Chaymandaqam chay Judasta wanchiptinllapaqa, payta sigiqkunapis waqta kayta shikwakarqanllapa. Mananam mastaqa tandakarqanllapachu. ³⁸Chaymi kayshina kunaykillapa: Dijayllapa chay runakunata. Ama mitikuyllapachu paykunamanqa. Chaqa chay duktrinan paykunapalla kaptinqam, das rin ushyakaq. ³⁹Piru paykuna Dyuspa duktrinanda yach'achikuykaptinqam, qamkunaqa mana atingillapachu chingachiyta. Allita yuyayllapa. Paqtakish Dyusta kuntraykangillapa, nishpa.

⁴⁰Chay Gamayil nishqanda kasushpam, manana wanchirqanllapachu. Chaymi chay apustulkunata

qayachishpa, suq lastima asutichishpa, kamachirqanllapa, amana masta Jisuspaq yach'achikunanllapa. Chaymandaqam paykunataqa kach'arqanllapana. ⁴¹Chayshina asutiptimbismi, chay apustulkunaqa ancha kushikushpa, chay awturidarkunapa ñawpanmanda lluqshirqanllapa, yuyashpa: Tayta Dyusmi akrawashqa kanchiq, kayshina Jisuspaq yach'achikushpa, ñakananchiqpaq, nishpa. ⁴²Kanan paykunaqam tukuy diyakuna Jisukristupaqa masta yach'achikurqanllapa *Dyuspa adurana wasimbi, achka wasikunapipis.

Apustulkunam numbrarqan syiti yanapakuqinda

6 ¹Chay tyimpuqam Jisuspi kriyiqkunaqa masta achkayaqllapa. Piru chay *grigu rimaypi rimaqkuna piñakushpam, kayshina rimarqanllapa *ibriyu rimaypi rimaq kriyiq masingunapaq:

—Grigupi rimaq biyudakunatash tukuy diya mana allitachu mikunata partinllapa, nishpa.

²Chaymi chay dusi *apustulkunaqa yumbay kriyiqkunata tandashpa nirqanllapa:

—Noqaykunaqam Dyus nishqanda yach'achikuykani. Chaymi mana allichu, chay yach'achikuykashqayta dijashpa, mikunata partinayllapaqa.

³Chayri masitakuna, qamkunamanda akrayllapa syiti allin yach'ayniyuy runakunata, *Dyuspa Santu Ispiritunwan puriqkunata. Paykunata numbrayllapa, chay mikunata partinayllapa. ⁴Noqaykunaqam tukuy diya Dyusman rinillapa mañakuq. Pay nishqanda rinillapa yach'achikuq, nishpa.

⁵Chaypaqmi Jisuspi yumban kriyiqkunaqa nirqan:

—Allibmi chay nishqaykillapaqa, nishpa.

Chaymandaqam akrarqanllapa suq runa Istiban shutiqta. Payqam Tayta Dyuspi ancha yuyakuq. Paypa shunqombim Dyuspa Santu Ispiritun kawsaq. Paykunaqam akrarqambis Filipita, Prukuruta, Nikanurta, Timunda, Parminastapis. Akrarqambismi Nikulasta Antyukiya llaqtamanda kaqta. Paymi yach'akushqa karqan *isrraylinukunapa duktrinanda.

⁶Chaymandaqam chay syiti runakunata apamurqanllapa apustulkunaman. Paykunaqam sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakurqanllapa, tukuy imapi yanapanambaq.

⁷Chayshinam Jisuspi kriyiqkunaqa Dyuspaq tukuy maypi masta masta yach'achikuqllapa. Chaymi Jirusalin llaqtapiqa paykunaqa masta achkayaqllapa. Chaqa asta isrraylinukunapa achka kurangunapismi Jisuspi kriyirqanllapa.

Istibandam prisurqanllapa

⁸Dyus yanapaptinmi, Istibanqa ancha pudirniyuq kashpa, achka milagrukunata ruraraqan yumbaypa ñawpambi.

⁹Piru wakin isrraylinukuna Istibanwan tandakashpam, taripanakurqan. Paykunaqam suq *sinaguga wasimanda karqanllapa. Chay wasiqam shutiq Libri *Randishqa Kriyadukunapa sinagugan, nishpa. Chay kuntraqkunaqam Sirini llaqtamanda, Alijandriya llaqtamanda, *prubinsya Silisyamanda, chay prubinsya Asyamandapis karqanllapa.

¹⁰Piru Istibanqam Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, ancha yach'ayniyuq karqan. Chaymi chay kuntraqkunaqa mana atirqanllapachu binsiyta paytaqa. ¹¹Chaymi pagararqanllapa wakin runakunata, llullakushpa ninambaqllapa: “Istibandam uyashqa

kani, ancha fiyuta *Muysispaq, Dyuspaq rimaptin”, nishpa.

¹²Chayshina llullakuptinllapa uyashpam, achka runa, *kamachikuq ansyanukuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna chay nishqanda kriyishpa, ancha piñakurqanllapa. Chaymi Istibanda piskashpa, rrastrakushpa, aparqanllapa *Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpaman. ¹³Kanan aparqanllapapismi chay llullakuq tistigukunata, Istibambaq kayshina rimanambaqllapa:

—Kay runaqam kutin kutin mana shaykuq ancha fiyukunata riman *Dyuspa adurana wasimapaq, Muysispa liyningunapapispis. ¹⁴Chaqa noqaykunaqam kay Istibanda uyashqallapa kani kayshina niptin: Chay Jisus Nasaritamanda kaqshi *Dyuspa adurana wasindaqa rin bulaq. Muysismanda yach'akushqanchiq kustumbrinchiqu-natash rin chingachiq, nishpa.

¹⁵Chaymi chay *Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskuna, yumbay chaypi tiyaqkunawan chapashpa, rikarqanllapa Istibamba qaqllanda anjilshina llipyaykaqta.

Istibanmi allita rimarqan washakanambaq

7 ¹Chay mas kamachikuq *isrraylinukuram Istibanda tapurqan: —¿Allipchur chayshina nishqa kangis? nishpa.

²Chaymi Istibanqa nirqan:

—Taytakuna, masitakuna, allita uyawayllapa. Ancha pudirniyuq llipyaykaq Tayta Dyusmi rikakurqan chay punta agwilunchiq *Abrajanman, chay *nasyun Misuputamayapi tiyaykaptin, manaraq Aran llaqtaman riptin tiyaq. ³Kayshinam kamachirqan: “Llaqtaykita, yumbay aylluykikunata dijashpa, riy suq lugarman. Noqam rini

rikachishuq maypim kidan chay lugarqa”, nishpa. ⁴Chayshina Dyus niptinmi, Abrajanqa chay Kaldiya nasyunmanda lluqshishpa, rirqan Aran llaqtaman tiyaq. Chaymandaqam Abrajamba taytan wañuptinqa, Dyusqa chay Abrajandaqa kay *Isrrayil nasyun-ninchiqman apamurqan. ⁵Piru Dyusqam mana nima irinsyata ni suq pidasu ch'akritata qorqanchu Abrajandaqa. Payqam alayri kaypiqa tiyarqan. Mana qoshpapismi, Abrajandaqa kayshina ufrisirqan: “Wañuptikiqam, karu willkaykikunapaq kay pachaqa rin kaq”, nishpa. Chayshinam chay Abrajandaqa ufrisirqan, manaraq ni churiyuq kaptin. ⁶Tayta Dyusqam chay unay agwilunchiq Abrajandaqa nirqambis: “Karu willkaykikunam kay llaqtamanda rishpa, suq nasyumbi suq furastirushina rinllapa tiyaq. Ñakaq *randishqa kriyadukunam rinllapa kaq. Paykunatam ancha rinllapa qesachaq 400 wata tukuyta”.

⁷Tayta Dyusqam Abrajandaqa nirqambis: “Piru kastigaqmi rini chay nasyumbi qesachakuqkunataqa. Chaymandaqam chay karu willkaykiku-naqa, chay nasyunmanda lluqshishpa, rinllapa kasuwaq kay Isrrayilpi”, nishpa. ⁸Chaymandaqam Dyusqa Abrajanwan suq tratuta ruraraqan. Paytam kamachirqan, *kwirpumbi siñalta ruranambaq, ama qonqanambaq chay tratu rurashqanda. Chaymi Abrajanqa churin *Isak nasiptinqa, uchu diyasniyuq kaptinlla, kwirpumbi chay siñalta ruraraqan. Chayshinallam Isakpis churin *Jakubuta ruraraqan. Chay Jakubupismi chayshinalla ruraraqan dusi churingunata. Chay dusi churingu-naqam nasyunninchiq Isrrayilpa chay dusi *atun ayllungunapa taytanguna karqanllapa.

⁹Chay Jakubupa dusi churingunaqam punta agwilunchiqkuna karqan.

Paykunaqam masan *Jusita imbidyashpa randikurqanllapa, chay randiqkuna *Ijptu nasyunman apanam-baqllapa. Piru Dyusqam Jusipa pullan karqan. ¹⁰Chaymi Jusi ñakaptinga, Tayta Dyus yumbay chay ñakashqan-manda washashpa, yanaparqan, yach'ayniyuq kashpa, allita kawsanambaq. Chayshina Dyus Jusita yanapaptinmi, chay Ijptupa gubyirnun *Farunqa ancha gustarqan. Chaymi Jusita numbrarqan, Ijptupa gubyirnun kanambaq. Paytaqam nirqambis: “Tukuy ima kaqniyta, wasiykunapi yumbay tiyaqkunatapis qam kwiday”, nishpa.

¹¹Chaymandaqam Ijptu nasyumbi *Kanayan nasyumbipis ancha jwirti ambruna karqan. Chaymi mikunan mana aypaptin, chay punta agwilunchiqkunaqa ancha ñakarqanllapa. ¹²Chayshina ñakashpaqam, Jakubupa yach'arqan: Ijptupish kan trigu, nishpa. Chaymi chay punta bwiltata dyis churingunata Ijptuman kach'arqan, triguta randinanllapa. Chay churingu-naqam unay agwilunchiqkuna karqan. ¹³Chaymandaqam suq kutinda kutiriptinllapa Ijptuman, triguta randirinambaqqa, Jusiqa masangunata nirqan: “Noqam masayki Jusi kani”, nishpa. Chayshina masanguna Jusita riqsiptinqam, Ijptupa gubyirnun Farunqa yach'arqan: Jusiqaq isrrayli-nukunapa kastan, nishpa. ¹⁴Chayman-daqam Jusiqa chay masangunata nirqan: “Riyllapa apamuy taytanghiqta, yumbay ayllunchiqkunata”, nishpa. Chay tyimpupim 75 karqanllapa. ¹⁵Chayshinam karqan, Jakubu yumbay ayllundin riptin Ijptuman tiyaq. Waqpinam achka watakunamanda payqa wañurqanna. Chaymandaqam tukuy chay punta agwilunchiqkunapis achka wambrangunata dijashpa,

wañurqanllapa. ¹⁶Jakubu wañuptinqam, kwirpunda aparqanllapa Sichin llaqtaman pambaq paypa pantyunnimbi. Chaqa Abrajanmi chay pantyundaqa randishqa karqan chay runa Jamurpa churingunamanda.

¹⁷Tayta Dyusmi jurashpa, Abrajanda kayshina ufrisishqa karqan: “Suq nasyundam rini qoq karu willkaykikunata”, nishpa. Chay ufrisishqan tyimpu kumplanan kaykaptinmi, chay Ijiptu llaqtapiqa *isrraylinukuna anchana achkayashqa karqan. ¹⁸Chay tyimpupim Ijiptupiqa suq mushuq gubyirnu kamachikurqan. Payqam mana nimatapis yach'ashqachu karqan chay Jusipa allin famambaqqa, ancha unayna wañushqa kaptin. ¹⁹Chay mushuq gubyirnuqam chay agwilunchiqkunataqa tukuy imapi ingañashpa, ancha qesachaq. Chaymi paykunataqa kamachirqan, ullqo wambritunguna nasiptin, wichukunanllapa wañunambaq.

²⁰Chayshina kamachikuptinmi, chay tyimpupi *Muysis nasirqan. Paytaqam Dyusqa ancha kuyaq. Kanan taytanwan mamanqam kimsa killata wasimbi pakashpa, kriyarqan. ²¹Chaymandaqam (chay gubyirnutu kasushpa) wichukuptinqa, chay gubyirnutu chinan chay wambrituta tarikushpa, tandashpa, wawandashina kriyarqan. ²²Chaymi Muysis wiñashpaqa, tukuy imata ijiptinu runakunashina yach'akurqan. Chaymi tukuy imata rimanambaq, ruranambaqqa ancha pudirniyuq karqan.

²³Chaymandaqam 40 watayunqa kashpaqa, Muysisqa munarqanna riyta isrraylinu kastanda watukuq. ²⁴Chaymi rishpaqa, rikarqan suq ijiptinu ancha maqaykaqta suq isrraylinuta. Chaymi Muysisqa chay isrraylinuta washashpa, wanchirqan chay ijiptinuta. ²⁵Chaqa

Muysisqam yuyarqan: Isrraylinu masiykunach'i allita intyindinqallapa: Muysiswanmi Dyusqa rin yanapawaq-ninchiq, ama randishqa kriyadukuna kananchiqllapa, nishpa. Piru chay isrraylinu masingunaqam mana intyindirqanllapachu. ²⁶Qayandin diyaqam Muysisqa isrraylinukunaman kutirishpa, ishkayta tarirqan paykunapura pilyaykaqta. Chaymi munashpa alliyachiyta, paykunataqa nirqan: “Qamkunaraqam llaqta masipura kangillapa. ¿Imapaqmi pilyaykangillapa? Ama pilyayllapachu”, nishpa.

²⁷Piru chay yanqa maqammi Muysista kumsashpa, nirqan: “¿Ima pitaq qamtaqa numbrashushqa, noqaykunapa kamachikuqniy, juyisniyllapa kanaykiqa? ²⁸¿Ima munangichu noqatapis wanchiwayta qayna chay ijiptinuta wanchishqaykishina?” nishpa. ²⁹Chayshina niptinmi, Muysisqa manchashpa, mitikarqan nasyun Madyan shutiqman. Chaypiqam kasarashpa, ishkay wambrayuqna karqan. Piru chaypiqam furastirushina tiyarqan.

³⁰Chaymandaqam 40 watas pasaptinna, Muysisqa chuncha lugar *Sinayi urqqopa ladumbi kaykarqan. Chay chunchapim Dyuspa anjilninqa suq yura sach'api nina lumyaykaqpi Muysisman rikakurqan. ³¹Chaymi Muysis ancha ispantashqata chapashpa, qemikashpa mas allita rikanambaq, uyarqan Taytanchiq Dyusta kayshina niptin: ³²“Noqam chay punta agwiluyki-kuna Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani”, nishpa. Chayshina niqta uyashpaqam, Muysisqa manchashpa, ch'apsikarqan. Chaymi manana munarqanchu masta chapaytaqa.

³³Kanan Tayta Dyusqam paytaqa nirqan: “Ch'akikikunamanda surqoy llanqeykita. Chaqa noqam kaypi kani.

Chaymi ancha *santu lugarpi shayaykangi. ³⁴Noqam rikashqa kani wambraykunata Ijiptupi ancha ñakaykaptinllapa. Uyashqam kani paykunata ancha waqaptin. Chaymi syilumanda shamushqa kani, chay wambraykunata ñakashqanmanda washanaypaq. Kayman shamuy. Rinim qamtaqa kach'ashuq Ijiptuman”, nishpa.

³⁵Piru chay unay agwilunchiiku-naqam Muysista disprisiyashpa, nirqanllapa: “¿Pim qamtaqa numbrashushqa, noqaykunapa kamachikuqniy, juyisniy kanaykiqa?” nishpa. Piru Tayta Dyusqam chay sach'api rikakuq anjilninwan Muysista numbrashqa karqan, chay unay agwilunchiikunapa kamachikuqnin, washadurnin kanambaq. ³⁶Muysismi achka milagrukunata, siñalkunata rurashpa, chay unay agwilunchiikunata Ijiptumanda surqorqan. Chaymandaqam Chupika *Mar Yakupi, chunchakunapipis 40 watas tukuyta mas milagrukunata ruraraqan. ³⁷Chay kikin Muysismi unay isrraylinukunataqa nirqan: “Dyus noqata numbrawashqanshinam, qamkunamanda suq runata rin numbraq, paypaq rimanambaq. Chayri payta kasuyllapa”, nishpa.^j ³⁸Chay Muysismi isrraylinukunawan chuncha lugarkunapi karqan. Chaypi kaykaptinmi, Dyuspa anjilnin Sinayi urqqopa sawambi Muysista Dyus munashqanda nirqan, payna chay unay agwilunchiikunata ninambaq. Chaymandaqam Muysisqa chay uyashqanda *Dyuspa Santu Librumbi iskibrirqan, noqanchiikunapis chayta kasushpa, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

³⁹Piru chay agwilunchiikunaqam mana munarqanchu Muysista kasuytaqa. Ashwanmi payta

disprisiyashpa, munarqanllapa kutiyta Ijiptuman. ⁴⁰Chaymi *Arunda nirqanllapa: “Masayki Muysisqam noqaykunata *Ijiptu nasyunmanda surqowashpaqa, manana rikch'anchu. Chaymi munanillapa *amitukunata ruranayki, ñawpanchiqta rinambaq-llapa”, nishpa. ⁴¹Chaymi suq mishiru amitunda ruraraqanllapa. Chaymandaqam animalkunata wanchishpa, rupachishpa, ancha kushikushpa, adurarqanllapa chay rurashqanllapa amitunda. ⁴²Chaymi Dyusqa paykunamanda akrakashpa, dijarqan, rupayta, killata, lusirukunata adurananllapa. Chaymi *Dyuspaq rimaqkuna Dyus nishqanda Santu Librumbi kayshina iskibrirqanllapa:

¿Ima qamkuna isrraylinukuna chay 40 watasta chunchakunapi tiyashpachu, noqapaq wanchirqayki-llapa chay animalkunata?

⁴³Manam noqapaqchu chaytaqa ruraraqaykillapa. Ashwanmi qamkunaqa chay amitu laya Muluqpa andasninda purichishqallapa kangi. Chay amitu laya lusiru Rrifan shutiqtapismi purichishqallapa kangi. Kanan qamkuna kikikim chay amitu layakunata rurashpa, adurashqallapa kangi. Chaymi noqaqa Isrrayilmanda surqoshushpa, rini kach'ashuqllapa chay nasyun *Babiluñapa mas waq ladunman, nishpa.^k

⁴⁴Chuncha lugarkunapiqam agwilunchiikunaqa chay *karpamanda adurana wasita pullan purichiqllapa, chaypi Dyusta adurananllapa. Chay wasipim waqaychaqllapa Dyuspa liyninda chay ishkay *rumi tablapishina iskibrishqata. Chaqa chay karpamanda adurana

wasipaqmi Tayta Dyusqa Muysista rikachishpa nishqa karqan: “Kayshina ruray”, nishpa. Chaymi chay kamachishqanshina ruraraqanllapa. ⁴⁵Kanan agwilunchiqkunaqam chay karpamanda adurana wasitaqa irinsyatashina ch'askirqanllapa. Chaymandaqam chay *Juswiwan shamuqkuna pullan apamurqanllapa chay karpamanda adurana wasita kay (*Kanan) nasyunman. Kaypiqam kuntraqkunata binsirqanllapa. Chay kuntraqkunataqam Dyus qatirqan, chay agwilunchiqkuna kaypi tiyanambaqllapa. Chay karpamanda adurana wasiqam kay *Israyilpi karqan *Dabid kamachikushqan tyimpukaman. ⁴⁶Dyusmi chay unay gubyirnu Dabidpaqqa ancha kushikurqan. Chaymi Dabidqa munarqan *Dyuspa adurana wasinda rurayta, chaypi Tayta Dyus tiyanambaq. ⁴⁷(Piru Dyusninchiqmi mana دچارqanchu, chay gubyirnu Dabid wasinda rurambaqqa.) Ashwanmi Dabidpa churin *Salumun Dyuspa adurana wasindaq ruraraqan. ⁴⁸Piru ancha pudirniyuq Tayta Dyusqam mana tiyanchu runakuna rurashqan wasikunapiqa. Chaymi Dyuspaq rimaq *Isayiasqa Dyus nishqanda kayshina iskibrirqan:

⁴⁹ Syiluyam noqapa atun *trunuy. Kay pachapiqam ch'akiykunata samachini. Chayshina kaptinqa, ¿ima laya wasiyaraq atinmanllapa rurayta noqapaqqa, chaypi samanaypaq? (Manam nisitanichu nima laya adurana wasita rurananllapa, chaypi samanaypaqqa.)

⁵⁰ Chaqa noqam makiywan tukuy imata rurashqa kani, nishpa.^l

⁵¹ Chayshina Dyus nishqanda nishpam, Istibanqa juyiskunata nirqan:

—Qamkunaqam unaymandapacha angu shunqoyuqlla kashqallapa kangi. Mana baliq rinriyuq, shunqoyuqmi kangillapa, Dyuspi mana kriyiq runakunashina. Chay unay agwilunchiqkuna-shinam Dyuspa *Santu Ispiritunda kuntrangillapa. ⁵²Mayá, ¿Dyuspaq mayqan rimaqtam mana qesacharqanchu chay unay agwilunchiqkunaqa? Yumbandam qesacharqanllapa, ¿manachu? Chaqa chay rimaqkuna *Dyus Akrashqan Washadurpaq yach'achikuptinmi, chay unay agwilunchiqkuna paykunataqa wanchirqanllapa. Chaymandaqam chay ancha allin Washadurninchiq shamuptinqa, qamkunaqa paytapis wanchirqaykillapa. ⁵³Chaqa qamkunaqam Dyuspa liyninda kikin anjilninguna yach'achishuptinqa, mana kasungillapachu.

Istibandam sitashpa wanchirqanllapa

⁵⁴Chayshina Istiban niptinmi, chay juyiskunaqa ancha piñakurqanllapa. Chaymi qech'yachirqanllapa kirungunata. ⁵⁵Piru Istibanqam Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, syiluman chapakushpa, rikarqan Dyuspa pudirnininda lliptyaykaqta. Rikarqambismi Jisusta, Dyuspa *allin ladumbi shayaykaqta. ⁵⁶Chaymi nirqan:

—iChapayllapa! Rikanim syiluta kich'akashqata. Rikanipismi *Dyusmanda Shamuq Runata, Dyuspa allin ladumbi shayaykaqta, nishpa.

⁵⁷Chayshina Istiban niptinmi, ama uyananllaparayku, chay runakunaqa rinrinllapata pambashpa, “¡A!” qayach'akushpa, kallparqanllapa Istibanda piskaq. ⁵⁸Piskashpaqam, chay llaqtamanda sawaman surqorqanllapa, rumikunawan sitashpa, wanchinambaqllapa. Kanan chay llullakuq tistiguku-

naqam sawanmanda bistidungunata surqoshpa, suq chulu Sawlu shutiqta mingarqanllapa. [Nuta: *Chay Sawlullam Pablupis shutirqan.*] ⁵⁹Chayshina paykuna sitaykaptinmi, Istibanqa mañakushpa nirqan:

—Siñursitu Jisus, tandayri
*ispirituyta, nishpa.

⁶⁰Chaymandaqam qonqorikushpa, ancha jwirtita rimashpa, nirqan:

—Siñursitu Jisus, yush'ayku ama kastigaychu kay kuntrawaqkunataqa, kayshina rurawaptinllapa, nishpa.

Chayshina nishpaqam, Istibanqa wañurqanna.

Sawlum ancha qesacharqan Jisuspi kriyiqkunata

8 ¹Chay Sawlum rikashpa Istibanda wanchiptinllapaqa, yuyarqan: Allitam ruraykanllapa, nishpa.

Chay diyamandapacham Jisuspi kriyiqkunata ancha qesacharqanllapa Jirusalimbiqua. Chaymi yaqqa yumbay chay kriyiqkunaqa waqta, kayta shikwakashpa, rirqanllapa *prubinsya Judiyapa, prubinsya *Samaryapa lugarnin-gunaman. Piru chay dusi *apustulkunam kidarqan chay Jirusalimbiqua. ²Jisuspi wakín kriyiqkunaqam ancha waqashpa, alma Istibanda pambarqanllapa. ³Piru chay Sawluqam ancha qesachaq Jisuspi kriyiqkunataqa. Wasin wasin yaykushpam, rrastrashpa, runakunata, warmikunata surqoq karsilanambaq.

Filipim Jisuspa shumaq nutisyanda prubinsya Samaryapi yach'achikurqan

⁴Chay Jirusalinmanda mitikaqku-naqam may rishqangunapi masta Jisuspaqqa yach'achikurqanllapa:

—Jisusqam shamushqa washawanan-chiqllapa, nishpa.

⁵Chay riqkunamandam suqnin Filipi shutiq. Paymi *prubinsya *Samaryapa

suq llaqtanman rishpa, *Jisukristupaq yach'achikurqan. ⁶Chayshina yach'achikuptinmi, ancha achka runakuna tandakashpa, ancha allita uyaqllapa. Kanan milagrukunata Filipi ruraptinmi rikaqllapa. ⁷Chaqa payqam Dyuspa pudirninwan ancha achka runakunamanda *dyablukunata qatirqan. Chay dyablukunaqam Filipi kamachiptinlla, qayach'akushpa runakunamanda llushirqanllapa. Kanan achka *wañushqashina kwirpu-yuqkunata, kujukunatam kach'akachirqan. ⁸Chayshina kaptinmi, chay llaqtapiqa yumbay runakuna ancha kushikurqanllapa.

⁹Piru qarqambismi suq runa Simun shutiq. Unayqam chay Samaryapi tiyaqkunata brujiyashpa, kriyichishqa karqan: Chay Simunqash ancha pudirniyuq runa, nishpa. ¹⁰Chaymi wambrakuna, byijukuna paytaqa ancha allita kasuqllapa. Paypaqmi niqllapa:

—Dyusmi kay brujupiqua. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, achka laya milagrukunata atin rurayta, nishpa.

¹¹Chaqa ancha unaymandapacham paykunataqa brujiyashqa karqan. Chaymi payta kriyishpa, ancha kasuqllapa. ¹²Piru Filipiqam yach'achikurqan:

—Tayta Dyusmi shamushqa, payta kasushpa kawsananchiqllapa. Jisukristum *Washadurninchiqqa, nishpa.

Chayshina yach'achikuptinmi, achka runakuna, warmikuna Jisukristupi kriyishpa shutikurqanllapa. ¹³Asta chay bruju Simumbismi kriyishpa shutikurqanna. Chaymandaqam Filipipa pullanna puriq. Chaymi achka milagrukunata Filipi ruraptinqa, chaykunata rikashpa, chay Simunqa ancha ispantarqan.

¹⁴Jirusalimbim *apustulkunaqa yach'arqanllapa: Samaryanukunaqash

kriyishqallapana Jisuspi, nishpa.
Chaymi chay prubinsya Samaryaman
Pidruta, *Jwanda kach'arqanllapa.

¹⁵Paykunaqam Samaryaman
ch'ayashpaqa, Dyusman mañakurqan-
llapa, *Santu Ispiritunda qonambaq
chay mushuq kriyiqkunata. ¹⁶Chaqa
Dyuspa Santu Ispiritunqam manaraq
paykunamanqa shamushqachu karqan.
Ashwan paykunaqam Jisuspa shutimbi
yakuwanlla shutikushqallapa karqan.

¹⁷Chaymi Pidruwan Jwanqa paykunapa
sawambi makingunata rurashpa,
Dyusman mañakuptinllapa, Santu
Ispiritundaqa ch'askirqanllapa.

¹⁸Chayta rikashpaqam, chay bruju
Simunqa chay apustulkunataqa nirqan:
—Pagarashqayki qellayta. ¹⁹Yanapa-
wayllapar qamkunashina runakunapa
sawambi makiyta ruraptiy, Dyuspa
Santu Ispiritunda ch'askinambaq,
nishpa.

²⁰Chaymi Pidruqa, Simunda nirqan:
—¿Ima qamqachu yuyangi: Atinim
randiyta Dyuspa Santu Ispiritunda,
nishpa? Chayshina yuyashpaqam, ringi
chingaq qellaynindiki. ²¹Qamba
shunqoykiqam mana balinchu
Dyuspaqqa. Chaymi qamqa mana nima
dirichuyquchu kangi ruranayki
noqaykuna rurashqaytaqa.

²²⁻²³Riqsiykim ancha malu kashqaykita.
Chaqa mana allin yuyaynikikunam
karsilashushqashina, Dyuspi ama
yuyakunayki. Chayri mana alli yuyash-
qaykita dijashpa, Dyusman mañakuy
pirdunashunambaq. Paqta payqa
pirdunashungiman, nishpa.

²⁴Chayshina Pidru niptinmi, Simunqa
nirqan:
—Siñurninchiq Jisusmanri mañakuy-
llapa, ama chay niwashqaykishina
chinganaypaq, nishpa.

²⁵Chaymandaqam Pidruwan Jwanqa
Tayta Dyus nishqanda yach'achikushpa,

*Jisuspa shumaq nutisyandapis
yach'achikurqanllapa. Chaymandaqam
chay *prubinsya Samaryapa suq llaqtan-
gunapi chay shumaq nutisyata
yach'achikushpa, kutirqanllapa Jirusalin
llaqtaman.

Filipim parlarqan suq runa Ityupiya nasyunmanda kaqwan

²⁶Chaymandaqam Dyuspa suq anjilnin
Filipita nirqan:

—Atarishpa, *sur laduman riy suq
ñanda. Chay ñanqam Jirusalinmanda
uran rin chuncha lugarkunata pasashpa,
chay Gasa llaqtaman ch'ayashtin,
nishpa.

²⁷Chaymi Filipiqa chay kach'ashqan
ñanda riqshina, tingunakurqan suq runa
Ityupiya nasyunmanda kaqwan. Chay
runaqam suq *inuku ancha kamachikuq
karqan. Chaqa Ityupiyapa gubyirnan
Kandasipa tisirirunmi payqa karqan.
Payqam rishqa karqan Jirusalinman
Dyusta aduraq. ²⁸Chaymandaqam
*chutana karrumbi llaqtanmanna
kutiriykarqan. Payqam *Dyuspaq unay
rimaq *Isayiyaspa librunda liyiqshina
riykarqan. ²⁹Chaymi Dyuspa *Santu
Ispiritun Filipitaqa nirqan:

—Qemikay chay runapa chutana
karrunman, nishpa.

³⁰Chaymi Filipiqa chay karruman
qemikashpa, chay runata rikarqan
Isayiyaspa librunda liyiykaqta. Chaymi
tapurqan:

—¿Chay liyishqaykitachu intyindingi?
nishpa.

³¹Chaymi chay runaqa nirqan:
—Imashinam atishaq intyindiya,
mana pipis intyindichiwaptinga?
nishpa.

Chayshina nishpaqam, Filipita
kumbidarqan, karrunman llugshishpa,
ladumbi tiyashpa, chay liyishqanda
intyindichinambaq. (Chaymi Filipiqa

chay karrumanna lluqshirqan.)³²Chay runaqam *Dyuspa Santu Librumbiqa kayshina nishqanda liyiykarqan:

Wishatashinam paytaqa aparqan-llapa wanchiq. Rutuqkunapa ñawpambiqam uñitaqa uyaritap kaykarqan. Chayshinallam paypis mana nimata rimarqanchu.

³³Paytaqam ancha penqachirqanllapa. Chaqa allin dimandataqa manam ruraraqanllapachu. Kay pachapiqam paytaqa wanchirqanllapa, mana ni warmiyuq ni wambra-yuqchu kaptin, nishpa.^m

³⁴Chay kamachikuq runaqam Filipita tapurqan:

—Dyuspaq chay rimaqqa ¿pipaqmi chayshinaqa nin? ¿Paypaqlachu ichu suq runapaq chayshinaqa nin? Mayá, niwayri yush'ayku, nishpa.

³⁵Chaymi Filipiqa chay liyishqanda intyindichishpa, *Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achirqan: (“Chay wishashinam wañushqa, noqanchiku-nata washawananchiq”, nishpa).

³⁶Chaymandaqam pasaqshina suq lugarpi yakuta tarirqan. Chaymi chay ityupiyanuqa Filipita nirqan:

—Kaypiqam kan yaku. ¿Manachu kaypi atingiman shutichiwayta? nishpa.

└³⁷Chaymi Filipiqa nirqan:

—Tukuy shunqoykiwan Jisuspi kriyiptikiqam, atini shutichishuyta, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Kriyininim: Jisukristuqam Dyuspa Churin, nishpa.┘

³⁸Chaymandaqam chay *chutana karruta shayachishpa, ishkandinna ishkirqanllapa. Ishkishpaqam yakuman yaykushpallapa Filipiqa chaypina shutichirqan. ³⁹Yakumanda lluqshiptin-

llapaqam, Dyuspa Santu Ispiritunqa Filipitaqa dasna aparqan. Chaymi chay ityupiyanuqa Filipitaqa manana rikarqanchu. Piru ñannindaqam kushikushpana rirqan. ⁴⁰Kanan Filipiqam das rikakurqan Asutu llaqtapina. Chay Asutumandaqam llaqtan llaqtanna rirqan yach'achikuq Jisuspa shumaq nutisyanda. Chayshinam rirqan Sesarya llaqtaman ch'ayashtin.

Chay Sawlum Jisuspi kriyirqan

9¹Chaykamanqam chay Sawluqa mana shaykuq juraparqan, Jisuspi kriyiqu-nata wanchinambaq. Chaymi rirqan *mas kamachikuq isrraylinu kuraman, ²urdingunata surqoshpa, Damasku llaqtaman rinambaq. Chaqa chay urdingunawanqam yuyarqan yaykuyta *sinaguga wasikunaman, Jisuspi kriyiq ullqokunata, warmikunata prisushpa, Jirusalinman apamushpa, chaypi dimandanambaq. ³Piru urdingunata ch'askishpa, riykaptin Damaskumanqam, yaqqana ch'ayaptin, chay ñambiqa qonqaylla syilumanda suq ancha jwirti micha lliwyashpa, paypa rridurninda limpu achikcharqan. ⁴Chaymi payqa pambaman bulakashpa, uyarqan syilumanda kayshina qayaqta:

—iSawlu, Sawlu! ¿Imapaqmi qesachawaykangi? nishpa.

⁵Chaymi payqa tapurqan:

—¿Pimir kangi, Taytitu? nishpa.

Chay qayakuqqam nirqan:

—Noqam kani Jisus. Noqatam qesachawaykangi. └Manchu buyis yapukushpaqa, ikiman garruchata matqashpaqa, paylla chuqrikan. Chayshinallam qambis dañakaykangi, kayshina qesachawashpaqa, nishpa.

⁶Chaymi Sawluqa ancha manchaywan ch'apsikashpa, tapurqan:

—Taytitu, ¿imatamir munangi ruranaypaq? nishpa.

Chaymi Siñurninchiq Jisusqa nirqan: ,

—Atarishpa riy chay Damasku llaqtaman. Waqpim rinllapa nishuq, imata ruranayki, nishpa.

⁷Sawluwan riqkunapismi uyarqanllapa chay qayakuqtaqa. Piru manam pitapis rikarqanllapachu. Chaymi ancha mancharqanllapa. ⁸Sawluqam pambamanda atarishpa, manana atirqanchu nimatapis rikakuyta. Chaymi chay pullan riqkunaqa, rambashpana, aparqanllapa chay Damasku llaqtaman. ⁹Chaypim kimsa diyata karqan. Chay kimsa diya tukuytam mana nimatapis rikakurqanchu, ni mikurqanchu, ni imatapis upyarqanchu.

¹⁰Chay Damaskupiqam suq runa Ananias shutiq tiyarqan. Paymi Jisuspi ancha yuyakuq. Chaymi Siñurninchiqqa payman rikakushpa suq *musqoypishina nirqan:

—iAnanias! nishpa.

Chaymi Ananiasqa nirqan:

—¿Imamiri, Taytitu? Kaypim kani, nishpa.

¹¹Chaymi Siñurninchiqqa Ananiasyasta nirqan:

—Atarishpa, riy chay kallı “Dirichu” shutiqman. Chay Judaspa wasinman ch'ayashpa, tapukuy suq runa Sawlu shutiqpaq. Payqam Tarsu llaqtamanda. Noqamannam mañakuykan. ¹²Paymi suq musqoypishina rikashushqa, pusadanman ch'ayaykaqta, makikita sawambi ruraykaqta, mushuqmanda rikakunambaq, nishpa.

¹³Siñurninchiq nishqanda uyashpaqam, Ananiasqa nirqan:

—Taytitu, achka runakunam parlachiwashqa chay runapaqqa: “Chayqam ancha malu”, nishpa. Jirusalimbiquash qambi kriyiqkunata ancha qesachashqa.

¹⁴Kananqash chay runaqa kamachikuq

*isrraylinu kurakunamanda urdingunata surqoshpa, kay Damaskumanna shamushqa, noqaykuna qambi kriyiqkunata prisuwananllapa, nishpa.

¹⁵Chayshina niptimbismi, Siñurninchiqqa nirirqan:

—Riylla. Noqam chay runataqa akrashqa kani, chay furastiru runakunata gubyirundinda, *Isrrayilmanda kaqkunatapis noqapaq yach'achikunambaq. ¹⁶Noqam paytaqa rini yach'achiq: Kayshinam ringi ñakaq noqapi kriyishqaykirayku, nishpa.

¹⁷Chayshina Siñurninchiq niptinqam, Ananiasqa rirqanna Sawluman. Ch'ayashpaqam, chay wasiman yaykushpa, Sawlupa sawambi makinda rurashpa, nirqan:

—Masita Sawlu, ñanda shamuykap-tikim, Siñurninchiq Jisus qaman rikakurqan, ¿manachu? Paymi kach'amuwashqa, mushuqmanda rikakurinayki, Dyuspa *Santu Ispiritunda ch'askinayki, nishpa.

¹⁸Chayshina niptinqam, Sawlupa ñawinmanda ishkirqan piskadupa qarachangunashina. Chayshina ishkiptinqam, rikakurqanna. Chaymi Sawluqa chay uras atarishpa, shutikurqanna. ¹⁹Chaymandaqam mikushpaqa, jwirsayuqna karqan. Kanan wakin diyakunam Jisuspi kriyiqkunawanna kidarqan chay Damasku llaqtapi.

Sawlum yach'achikurqan Damaskupi

²⁰Chaymandaqam Sawluqa chay Damaskupiqqa *sinaguga wasikunapina kayshina yach'achikurqan:

—Taytanchiq Dyuspa Churinmi Jisusqa, nishpa.

²¹Chayshina yach'achikuptinmi, yumbay chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata ninakuqllapa:

—¿Manachu kay runaqa Jirusalimbi Jisuspi kriyiqkunata qesachashpa puriq?

¿Manachu kay Damaskuman shamurqan, Jisuspi kriyiqkunata prisushpa, chay kamachikuq *isrraylinu kurakunaman apanamba? nishpa.

²²Piru Sawluqam ancha animakashpa, chay Damaskupi yach'achikurqan, chay isrraylinukunata binsinangaman:

—Tayta *Dyusmi Akrashqan Washadurta kach'amushqana. Paymi Jisus, nishpa.

Ancha shumaqta yach'achikuptinmi, mana pipis atirqanchu nimata niyta Sawlutaqa.

Sawlum washakarqan isrraylinukunamanda

²³Chaymanda achka diyakuna pasaptinnam, wakin isrraylinukunaqa Damaskupi tandakashpa, parlarqanllapa Sawluta wanchinanllapa. ²⁴Chaymi chay ch'iqniqkunaqa chay llaqtapa murallamba pungungunapi chishyashtin yuraqashtin shuyaqllapa, Sawlu llushiptin, chaypi wanchinanllapa. Piru chayshina paykuna shuyaykaptinqam, Sawluqa yach'arqanna.

²⁵Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa Sawlutaqa tutap aparqanllapa, murallapa sawanda surqoq. Chaymi chay altu murallapa sawanmanda waskakunawan suq atun kanastapi ishkichirqanllapa sawa laduman. Chayshinam washakarqan Sawluqa.

Sawlum rirqan Jirusalin llaqtaman

²⁶Sawluqam Jirusalin llaqtaman ch'ayashpaqa, munarqan Jisuspi kriyiqkunaman tandakayta. Piru chay kriyiqkunam Sawlutaqa ancha mancharqanllapa. Chaqa manam kriyirqanllapachu: Sawlum allipta Jisuspi kriyishqa, nishpaqa. ²⁷Piru chay runa Birnabim Sawluta *apustulkunaman apashpa, nirqan:

—Kay Sawluqam ñambi rikashqa Siñurninchiq Jisusta. Chay Siñurnin-

chiqmi payta parlachishqa. Kanan Damaskupim mana pitapis manchashpachu, payqa Jisuspaq yach'achikurqan, nishpa.

²⁸Chaymi Sawluqa chay apustulkunawanna puriq Jirusalimbiqua. ²⁹Kanan manam nimata manchashpachu, Sawluqa rirqan Siñurninchiq Jisuspaq yach'achiq *grigupi rimaq isrraylinukunata. Piru paykunaqam Sawluwan taripanakushpa, paytaqa munarqanllapan wanchiyta.

³⁰Chayta yach'ashpaqam, Jisuspi kriyiqkunaqa Sawluta Sesarya llaqtaman aparqanllapa. Waqmandaqam kach'arqanllapa, Tarsu llaqtanman kutinambaq.

³¹Chaymi chay *prubinsya Judiyapi, Galiliyapi, *Samaryapi Jisuspi kriyiqkunaqa manana qesachaduchu kawsaqllapa. Paykunaqam Dyuspi ancha yuyakushpa, payta ancha rrispitashpa ancha animakarqanllapa. Kanan Dyuspa *Santu Ispiritunmi paykunataqa ancha yanaparqan, masta achkayanallapa.

Iniyasmi kach'akarqan

³²Pidruqam puriq Jisuspi kriyiqkunata watukushpa. Chaymi rirqan watukuq Lida llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata. ³³Waqpim tingunakurqan suq runa Iniyas shutiwan. Chay Iniyasqam *wañushqashina kwirpuyukarqan. Chaymi mana atishpa kuyuyta, uchu watas tukuyta kamapilla kashqa karqan.

³⁴Pidruqam payta nirqan:

—Iniyas, Jisukristum kach'akachishungi. Mayá, atarishpa, kamaykita allichay, nishpa.

Chayshina niptinqam, Iniyasqa kach'akashpa, dasna atarirqan. ³⁵Chaymi Lida llaqtapi, Sharun llaqtapi tiyaqkuna chayta rikashpaqa, unay duktrinanda dijashpa, Jisuspina kriyirqanllapa.

Durkasmi wañushqanmanda kawsamurqan

³⁶Chay tyimpupiqam Jupi llaqtapi tiyarqan suq warmi Tabita shutiq.

*Grigu rimaypiqam chay shutinga munan niyta “Durkas”. Chay warmiqam Jisuspi ancha kriyiq. Chaymi payqa tukuy laya allikunata rurashpa, pubrikunata yanapaq. ³⁷Piru chay tyimpupiqam chay Durkasta nanay piskaptin, wañurqanna. Chaymi kwirpunda mayllachishpa, aparqanllapa suq wasipa altunman kamakachishpa bilanambaqllapa. ³⁸Lida llaqtaqam Jupi llaqtapa sirkambi karqan. Chaymi chay alma Durkasp kriyiq masinguna yach'ashpa: Pidruqash Lidapi, nishpaqa, ishkay runata kach'arqanllapa, Pidruta apamunanllapa. Chay riqkunaqam paytaqa nirqan:

—Yush'ayku kanalitan aku Jupiman, nishpa.

³⁹Chayshina niptinmi, Pidruqa paykunawanna shamurqan. Ch'ayamuptinqam, aparqanllapa chay alma Durkasta bilaykashqanman. Chaypina kaptinqam, achka biyudakuna Pidrupa rridurninman tandakashpa, ancha waqashpa, payta rikachishpa, nirqanllapa:

—Kay mudanaytam qowarqan almita Durkas, nishpa.

⁴⁰Chaymandaqam Pidruqa ukumanda surqorqan yumbay chay almapi kaqkunata. Kanan payqam qonqorikushpa, Dyusman mañakurqan. Chaymandaqam chay almitataqa chapashpa, nirqan:

—Tabita, atariy, nishpa.

Chaymi Durkasqa suq puñuymandashina rikch'akamushpa, wañushqanmanda kawsamurqan. Pidruta rikashpaqam, tiyamurqanna. ⁴¹Chaymandaqam Pidruqa, makinmanda piskashpa, Durkastaqa shayachirqanna. Chay biyudakunata, suq kriyiq masingunatapis qayashpam, Durkastaqa kawsaq-tana rikachirqan. ⁴²Chaymi rikaqkuna chay famata suqkunata parlachiptin,

tukuy Jupipi tiyaqkuna yach'arqanllapa. Chayraykum achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa.

⁴³Kanan Pidruqam achka diyata Jupi llaqtapi tiyarqan Simumba wasimbi. Chay Simunqam kush'tyimbripi trabajaq qarakanata allichashpa, ama anguta chakinambaq.

Pidrum kamachikuq suldadu Kurnilyuwan parlarqan

10 ¹Sesarya llaqtapim tiyaq suq runa Kurnilyu shutiq. Paymi achka *rrumanu suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Paypa trupanmi Italyanu Trupa shutiq. ²Chay Kurnilyuqam warminwan, wambrangunawan Dyusta ancha allita kasushpa, aduraqllapa. Payqam Dyusta ancha rrispitashpa, mana nima maluta munarqanchu rurayta. Chaymi tukuy diya Dyusman mañakuq. Kanan arrcham yanapaq mana nimayuq *isrraylinukunata, qellayta qoshpa. ³Suq diyam las tris di la tarditach'i, Kurnilyuqa suq *musqoypi-shina rikarqan Dyuspa anjilninda. Pay kashqanman yaykushpam, chay anjilqa nirqan:

—iKurnilyu! nishpa.

⁴Chaymi Kurnilyuqa ancha manchashqata chapashpa, anjiltaqa nirqan:

—¿Imamir Taytitu? nishpa.

Chaymi anjilqa nirqan:

—Tayta Dyusmi uyashushqa, payman mañakuptiki. Pubrikunata yanapaptikim, ancha gustashqa. ⁵Kach'ay runakunata Jupi llaqtaman, apamunambaq suq runa Simun shutiqta. Payllam Pidrupis shutin. ⁶Tukayun Simumba wasimbim tiyaykan. Chay tukayunqam trabajan qarakanata allichashpa, ama anguta chakinambaq. Wasiqam *mar yakupa manyambi. Chay Pidruqam shamushpa, rin yach'achishuq: “Kaykunata ruray”, nishpa.

⁷Chaymi chay anjil chayshina nishpa riptinqa, Kurnilyuqa suq yanapaq

suldadunda, ishkay kriyadunda qayarqan. Chay suldadunmi Dyuspi kriyishpa, Kurnilyuta ancha allita yanapaq. ⁸Chaymi chay anjil nishqanda manyaqlla parlachishpa, paykunataqa kach'arqan rinanllapa Jupiman, Simun Pidruta apamunanllapa.

⁹Qayandinqam yaqqana Jupiman ch'ayaykaptinqa, larrrusinach'i karqan. Chay urasmi Pidruqa lluqshirqan wasipa *sawanman, Dyusman mañakuq.

¹⁰Payqam ancha mallaqnashpa, munarqanna mikuyta. Yanushpa allichanangaman mikunataqa, Pidruqa *musqoypushina ¹¹rikarqan syiluta kich'akaykaqta. Kanan anaqmandam kay pachaman ishkimurqan atun jirgashina, watadu ch'usku manyangunamanda.

¹²Ukumbiqam karqan tukuy laya mana mikuyapaq animalkuna: wakinqam ch'usku ch'akiyuqkuna karqan; wakinqam kulibrakuna; wakinnataqmi pishqokuna karqan. ¹³Chaykunata chapaykaptinmi, uyarqan suq rimaq kayshina niqta:

—Pidru, atarishpa, wanchishpa, chaykunata mikuy, nishpa.

¹⁴Chaymi Pidruqa nirqan:

—Taytitu, manam nunka chay laya mapa animalkunataqa mikushqachu kani, nishpa.

¹⁵Chaymi chay niqqa nirqan:

—Taytanchiq Dyus pichashqandaqa, ama “mapam” niychu, nishpa.

¹⁶Chayshinam pasarqan kimsa kutinda.

Chaymandaqam syilumanna kutirirqan chay jirgashina ukumbi kaq animalkunawan.

¹⁷Piru Pidruqam ancha munarqan yach'ayta chay musqoypushina rikashqambaq: ¿Imapaqraq chayshinaqa kashqa? nishpa.

Chayshina ancha yuyaykaptinmi, Kurnilyu kach'ashqan runakunaqa Simumba wasimbaq tapukuykarqan. Simumba pungunman ch'ayashpam, ¹⁸paykunaqa kayshina qayakurqanllapa:

—¿Kay wasipichu tiyan Simun Pidruqa? nishpa.

¹⁹Kanan Pidru chay rikashqambaq yuyaykaptinmi, Dyuspa *Santu Ispiritunqa nirqan:

—Chapakuy. Kimsa runakunam maskashuykangi. ²⁰Atarishpa, ishkishpa, (chay mana *isrraylinu kaqkunawan) riy, ama nimatapis yuyashpachu. Chaqa noqam paykunataqa kach'amushqa kani, qaman shamunanllapa, nishpa.

²¹Chaymi Pidruqa *wasipa sawanmanda ishkimushpa, Kurnilyu kach'ashqan runakunata nirqan:

—Noqam kani Simun Pidru. ¿Imapaqmi shamushqallapa kangi? nishpa.

²²Chaymi paykunaqa nirqan:

—Noqaykunaqam shamuni, Kurnilyu kach'amuwaptin. Paymi suldadukunapa kamachikuqnin. Pay Dyusta ancha kasuptinmi, yumbay isrraylinukuna paytaqa allin runapaq riqsinllapa. Chaymi Dyuspa suq anjilnin Kurnilyuta kayshina nishqa karqan: “Kurnilyu, Simun Pidruta qayachiy, kay wasikiman shamushpa, Dyuspaq yach'achishunambaq”, nishpa.

²³Chayshina niptinllapam, Pidruqa paykunata pusadanman ch'ayachirqan. Chaymi chay tutaqa chay pusadapina kidarqanllapa. Qayandinqam paykuna-wanna Pidruqa rirqan. Wakin jupinu kriyiq masingunam yapachashpa, pullan rirqanllapa. ²⁴Jupi llaqtamanda lluqshishpaqam, qayandinraq Sesarya llaqtamanqa ch'ayarqanllapa. Kurnilyuqam ayllungunata, yanasungunata (yanasangunata) tandashpa, Pidruta shuyaykarqanllapa.

²⁵Piru ch'ayaykaptinqam, Kurnilyuqa wasinmanda lluqshirqan ch'ayachinambaq. Chaymi ñawpambi qonqorikurqan, Pidruta aduranambaq. ²⁶Piru Pidruqam Kurnilyu-taqa atarichishpa nirqan:

—Shayay. Ama adurawaychu. Chaqa noqapismi qamshina runalla kani, nishpa.

²⁷Chaymandaqam Pidruqa Kurnilyuwan parlaqshina, wasinman

yaykushpa, achka runakunata tarirqan.

²⁸Chaymi Pidruqa yumbayta nirqan:

—Qamkunaqam yach'angillapa, noqaykuna isrraylinupa duktrinayllapam kamachiwan, noqaykunapuralla tandakanayllapa. Manam dijawanchu, qamkunawan tandakanayqa. Chaqa kamachiwanllapam, ama ni wasikipa pungunman ch'ayanaypaq. Piru Tayta Dyusmi kayshina yach'achiwashqa: “Pidru, ama pipaqpis ‘mapa’, niychu”, nishpa. ²⁹Chaymi qayachiwaptiki, utqay maya shamushqa kani, mana nimatapis nishpachu. Mayá, ¿imapaqmir qayachiwashqa kangi? nishpa.

³⁰Chaymi Kurnilyuqa nirqan:

—Kananwanqam ch'usku diyana kay urasch'i noqaqa kay wasiypi ayunashpa, Dyusman mañakuykarqay. Las tris di la tardich'i ñawpaypi rikakurqan suq runa llipyaykaq bistiduyuy. ³¹Chay runam niwarqan: “Kurnilyu, Dyusman mañakup-tikim, payqa uyashushqa. Pubrikunata yanapaptikim, ancha gustashqa. ³²Kach'ay runakunata Jupi llaqtaman, apamunambaq Simunda. Payllam shutin Pidrupis. Payqam ch'ayamushpa, rin kunashuq. *Mar yakupa manyambim tukayun Simumba wasimbi tiyaykan. Chay tukayunqam trabajan qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq”, nishpa. ³³Chayshina niwaptinmi, utqay maya kach'arqay paykunata maskashunambaq. Shamushpaqam ancha allita rurashqa kangi. Kananqam yumbay kaypi kanillapa Dyuspa ñawpambi. Ancham munanillapa qamta uyashuyta, noqaykunata yach'achiwaptiki Tayta Dyus nishushqanda, nishpa.

**Pidrum yach'achikurqan
Kurnilyupa wasimbi**

³⁴Chaymi Pidruqa paykunata nirqan:

—Kananqam ancha allita yach'ani: Tayta Dyusqam mana ni pitapis sawachanchu. ³⁵Ashwanmi yumbay laya

runakuna payta rrispitashpa kasuptinllapaqa, wambraq riqsin, mayqan *nasyunmanda kaptimbis. ³⁶Jisukristuqam yumbaypa Kamachikuqninchiq. Dyusmi puntata paytaqa kach'amurqan isrraylinukunaman, *shumaq nutisyanda paykunata yach'achishpa, Dyuswan alliyananllapa. ³⁷Qamkunaqam ancha allita yach'angi noqaykuna isrraylinukunapa nasyunniypi pasashqanda. Puntatam *Jwan Shutichikuq *Dyus Akrashqan Washadurpaq yach'achikushpa, achka kriyiqkunata shutichirqan. Chaymandaqam Jisukristuqa *prubinsya Galiliyapi puntata yach'achikurqan, nishpa. ³⁸Qamkunaqam yach'angillapapis: Taytanchiq Dyusmi Churin Jisus Nasaritmanda kaqta *Santu Ispiritunda qoshpa, ancha pudirniyuqta ruraraqan. Chay Jisusqam allikunataalla rurashpa kawsarqan. Kanan Tayta Dyus yanapaptinmi, achka padisiq runakunata *dyablumanda washarqan, nishpa. ³⁹Jisus rurashqandaqam Jirusalimbi, tukuy prubinsyan Judiyapi rikashqallapa kani. Chaymi noqaykunaqa tistigun kanillapa. Paytam kruspi klabashpa, wanchirqanllapa. ⁴⁰Piru Tayta Dyusqam kimsa diyamanda kawsachimushpa, دچارqan noqaykunaman rikakunambaq. ⁴¹Manam yumbay runakunamanqa rikakurqanchu. Ashwanmi Dyusqa noqaykunata akrawarqan, tistigunguna kanayllapa. Chaymi noqaykunamanlla rikakurqanqa. Chaqa allipta kawsamushqa kaptinmi, pay kikinwan mikushqallapa kani, (*ubaspa yakunda) upyashqallapa kani. ⁴²Paymi noqaykunata kamachiwashqa, runakunata kayshina yach'achinaypaq: “Dyusmi Jisusta kach'amushqa, wañuqkunapa, kawsaqkunapa juyisnin kanambaq”, nishpa. ⁴³Kanan ancha unay tyimpupim

*Dyuspaq rimaqkuna Jisuspaq kayshina nishqallapa karqan: “Mayqan paypi kriyiqqam, uchangunamanda pirdunadu rin kaq”, nishpa.

**Dyusmi furastirukunata
Santu Ispiritunda qorqan**

⁴⁴Pidru paykunata yach'achiykaptinmi, Dyuspa *Santu Ispiritunqa shamurqan chay yumbay uyaqkunaman. ⁴⁵⁻⁴⁶Chaymi chay *isrraylinu kriyiq masinguna chayta rikashpaqa, ancha ispantarqanllapa. Chaqa chay runakunatam uyarqanllapa dasitu mushuq laya rimaykunapi parlaptinllapa, Dyusta ancha alabaptinllapa. Chaymi paykunaqa yach'arqan: Tayta Dyusqam jwirakunatapis Santu Ispiritunda qoshqa, nishpa. ⁴⁷Chaymi Pidruqa chay kriyiq isrraylinukunata nirqan:

—Kay runakunataqam mana atinchiq-llapachu niyta: “Ama shutikuyllapachu”, nishpaqa. Rikay, paykunapismi noqanchiq isrraylinukunashina Santu Ispirituta ch'askishqallapa, ¿manachu? nishpa.

⁴⁸Chayshina nishpaqam, Pidruqa kamachikurqan, shutikunanllapa Jisukristupa shutimbi. Chaymandaqam Pidruta ancha rrugarqanllapa, paykunawan mas diyakunata kidanambaq. Chayshinam karqan.

Pidrutam anyarqanllapa

11 ^{1*}Apustulkunaqam Judiyapi tiyaq *isrraylinu kriyiq masin-gunawan yach'arqanllapa: Chay mana isrraylinu kaqkunapishsi Tayta Dyus nishqambi kriyishqallapa, nishpa. ²Wakin isrraylinu kriyiq masingunaqam ancha munarqanllapa, yumbay kriyiqkunapa *kwirpumbi siñalta rurananllapa, isrraylinukunashina kanambaq. Chaymi Jirusalinman

kutiriptinqa, Pidruta kayshina anyarqanllapa:

³—¿Imapaqmi rishqa kangi chay mana isrraylinu kaqkunamanqa? iAtatay! ¿Ima paykunawanchu mikushqa kangi? nishpa.

⁴Chayshina anyaptinllapam, Pidruqa chay pasashqanda manyaqlla nirqan:

⁵—Jupi llaqtapim kashqa kani. Chaypi Dyusman mañakuykashpam, suq *musqoypishina rikarqay syillumanda ishkimuqta suq atun jirgatahina, ch'usku puntanmanda watashqata. Ishkimurqanqam noqa kashqayman. ⁶Ukunman allita chapakushpam, rikarqay achka laya mana mikuypaq animalkunata: ch'usku ch'akiyuyq animalkunata, kita animalkunata, kulibrakunata, pishqokunata.

⁷Chaymandaqam uyarqay suq rimaq kayshina niwaqta: “Pidru, atarishpa, wanchishpa, mikuy”, nishpa. ⁸Chaymi noqaqa nirqay: “Taytitu, manam atinichu kay laya animalkunataqa mikuyta. Chaqa manam nunka kay mapa animalkunataqa mikushqachu kani”, nishpa. ⁹Chaymi chay syillumanda qayawaqqa niwarqan: “Dyus pichashqandaqa ama ‘mapa’ niychu”, nishpa. ¹⁰Chayqam chayshinalla kimsa kutinda karqan. Chaymandaqam chay jirgashinaqa kutirirqanna syiluman.

¹¹Chay urasmi kimsa runakuna ch'ayamurqan chay wasi kashqayman. Paykunatam suq furastiru runa Sesarya llaqtamanda kach'ashqa karqan apawanambaq. ¹²Awnki paykuna furastirukuna kaptimbismi, Dyuspa *Santu Ispiritun niwarqan paykunawan rinaypaq, ama nimatapis yuyashpachu. Chaymi noqapa pullay rishqallapa kay sayis kriyiq masakuna. Yumbay paykunawanmi ch'ayashpa, yaykushqallapa kani suq runapa wasinman.

¹³Chay runaqam noqaykunata kayshina parlachiwarqan: “Wasiypim rikashqa kani Dyuspa anjilninda, ñawpambi shayaykaqta. Chay anjilmi noqata niwarqan: ‘Kach'ay runakunata, rinambaq Jupi llaqtaman, apamuq suq runa Simun shutiqta. Payllam Pidrupis shutin. ¹⁴Paymi shamushpa yach'achishunqa, imatam alli runanayki, tukuy ayllundiki washadu kanaykillapa’”, nishpa. ¹⁵Chaymandaqam noqa ch'ayashpa, paykunata yach'achiykaptiy, Dyuspa Santu Ispiritun paykunaman shamurqan, noqanchiqkunaman shamushqanshina. ¹⁶Chaymi yuyashqa kani Siñurninchiq kayshina nishqanda: “Alliptam *Jwan Shutichikuqqa yakuwanlla shutichikushqa. Piru Dyusmi qamkunataqa rin shutichishuqllapa Santu Ispiritumba pudirninwan, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Manam yakuwanllachu”, nishpa. ¹⁷Chaqa noqanchiqkunam Siñurninchiq Jisukristupi kriyiptinchiq, Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, ¿manachu? Chayshinam chay jwira runakunatapis kikin Tayta Dyus Ispiritunda qoptinqa, ¿pitaq noqaqa kani ninaypaq Tayta Dyusta “Ama qoychu”, nishpaqa?

¹⁸Chayshina Pidru niptinmi, chay jirusaliniru kriyiq masingunaqa uyashpa, uyararqanllapana. Chaymandaqam Dyusta ancha alabarqanllapa: —iTayta Dyusqam chay mana *isrraylinu kaqkunatapis yanapashqana, uchangunata dijashpa, tukuy tyimpupaq paywanna kawsananllapa! nishpa.

**Antyukiya llaqtapim Jisuspi
kriyiqkunata qesacharqanllapa**

¹⁹Kuntraqkuna Istibanda wanchishpaqam, Jisuspi achka kriyiqkunatapis qesachaqllapa. Chaymi wakin kriyiqkunataqa Jirusalinmanda mitikashpa,

rirqanllapa *prubinsya Finisyaman, prubinsya Chipriman, Antyukiya llaqtamambis. Waq prubinsyakunapim paykunaqa yach'achiqllapa *Dyuspa shumaq nutisyanda isrraylinu masingunata. Manaraqmi yach'achiqllapachu chay mana isrraylinu kaqkunataqa. ²⁰Jisuspi wakin kriyiqkunataqa chay prubinsya Chiprimanda, chay suq prubinsya Sirinipa kapitalninmanda Antyukiya llaqtaman rirqanllapa. Chaypiqam paykunaqa Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achirqan isrraylinukunata, tukuy chay mana isrraylinu kaqkunatapis. ²¹Siñurninchiq chay yach'achikuqkunata yanapaptinmi, achka runakuna unay duktrinangunata dijashpa, Jisuspina kriyirqanllapa.

²²Kriyiq masinchiq Jirusalimbi tandakaqkunam chay famata yach'ashpaqa, Birnabita kach'arqan, rinambaq Antyukiyaman, chay mushuq kriyiqkunata rikaq. ²³Birnabiqam waqman ch'ayashpaqa, rikashpa Dyus paykunata yanapashqanda, ancha kushikurqan. Chaymi paykunataqa shumaqta kunarqan, tukuy shunqo Jisusta kasushpa kawsanambaqllapa. ²⁴Chay Birnabiqam ancha allin runa karqan. Chaqa Jisuspim ancha allita yuyakurqan. Chaymi Dyuspa *Santu Ispiritun chay Birnabitaqa ancha yanaparqan, allita yach'achikuptin, achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyinanllapa.

²⁵Chaymandaqam Birnabiq rirqanna Tarsu llaqtaman, Sawluta maskaq. [Nuta: Chay Sawlullam Pablupis shutiq.] Tarishpaqam aparqan Antyukiya llaqtaman.

²⁶Waqpiqam suq watata Jisuspi kriyiqkunawan tiyashpa, achka runakunata, warmikunata yach'achirqanllapa. Waq Antyukiya llaqtapim Jisukristupi kriyiqkunapaqqa puntata “Kristyanukuna”, nirqanllapa, Kristupi kriyishqanllaparayku.

²⁷Chay tyimpupim *Dyuspaq wakin rimaqkuna, Jirusalinmanda rirqan Antyukiyaman. ²⁸Suqninmi shutirqan Agabu. Paymi rishpa, kriyiq masingunapa ch'awpimbi shayashpa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin, nirqan:

—Tukuy maypim ambruna rin kaq, nishpa.

Chaqa allibmi ambrunaqa karqan *Rrumapa gubyirnun Klawdyu kamachikushqan tyimpupi. ²⁹Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa chay Antyukiya llaqtapi parlashpa, tandarqanllapa qellayta, kach'anambaqllapa prubinsya Judiyapi tiyaq kriyiq masinchiqkunaman. Yumbaymi atishqangaman qellayta qorqanllapa. ³⁰Chayshina ufrinda qellayta tandashpam, Birnabita, Sawluta qoshpa, kach'arqanllapa, prubinsya Judiyapi tiyaq kriyiqkunapa *yach'achikuq ansyanungunata qonambaq.

Gubyirnu Irudis Jakubuta wanchishpam, Pidruta karsilarqan

12 ¹Chay tyimpupim gubyirnu *Irudisqa ancha qesacharqan Jisuspi wakin kriyiqkunata. ²Jwamba masan *Jakubutam *atun kuchilluwan wanchichirqan. ³Chay mana kriyiq *isrraylinukunaqam ancha gustarqan chay wanchishqanqa. Chaymi chay Irudisqa kamachikurqan Pidrutapis prisushpa, karsilman apananllapa. Chayshinam Irudisqa ruraraqan *Paskwa fyistapa tyimpumbi. Chay fyistapiqam mana *libadurayuq tandata mikuqllapa. ⁴Chay Irudismi Pidruta prisuchishpa, karsilman wichushpa, 16 suldadukunata kamachirqan, ch'usku ch'usku kambyanakushpa, punchawnindin, tutupnindin allita kwidanambaqllapa. Chaqa Irudisqam yuyarqan Paskwa fyista pasaptin, yumbaypa ñawpanman Pidruta apanambaq, chaypi diklara-

chishpa, wanchinambaq. ⁵Chayshina karsilpi suldadukuna allita kwidaykaptinmi, Jisuspi kriyiqkunaqa Dyusman mana shaykuq tukuy shunqo mañakuykarqanllapa Pidrupaqqa.

Dyusmi Pidruta karsilmanda surqorqan

⁶Chaymandaqam Pidruta diklarachinan diya ch'ayamuykaptinqa, chay ultimu tuta Pidruqa karsilpi puñuykarqan ishkay suldadukunapa ch'awpimbi. Alli alli ishkay kadinawan chay suldadukunapi watadu karqan. Wakin suldadukunaqam karsilpa pungunda kwidaykarqanllapa.

⁷Piru Dyuspa suq anjilninmi rikakurqan chay karsilpi. Chaymi limpu achikchakurqan ukupiqa. Chay anjilqam Pidruta kustillanmanda kuyuchishpa, rikch'achishpa, nirqan:

—Kanalitan atariy, nishpa.

Chayshina niptinllam, Pidrupa makingunamanda kadinakunaqa das ishkirqan. ⁸Chaymandaqam anjilqa nirqan:

—Wach'ukuykita allichay; llanqekita rurakuy, nishpa

Chayshina Pidru allichakaptinqam, anjilqa nirqan:

—Kapaykita rurakushpa, shamuy ikiyta, nishpa.

⁹Chaymi Pidruqa anjilpa ikindana lluqshirqan. Piru payqam mana yach'arqanchu: ¿Alliptachu lluqshiykani ichu *musqoypishina rikaykani? nishpa.

¹⁰Piru Pidruqam chay anjilwanqa suldadukunapa ch'awpinda pasarqan. Chaymandaqam mas ñawpaman rishpaqa, suq suldadukunapa ch'awpindapis pasarqan. Chayshinam ch'ayarqanllapa karsilpa sawa pungunman. Chay jirrumanda atun punguqam gustunlla kich'akarqan. Chaymi lluqshishpaqa, chay anjilqa Pidruwan sawa ñandana rirqan. Ashla

karuqaq apashpaqam, sapalandana
Pidrutaqa dijarqan. ¹¹Chaymi Pidruqa
yuyarqan:

—Kananqam yach'ani: Alliptam
Dyusqa anjilninda kach'amushqa,
Irudismanda, yumbay chay isrraylinu
masiykunamanda washawanambaq,
nishpa.

¹²Chayshina ancha yuyashpaqam,
Pidruqa rirqan Jwamba maman
*Maryapa wasinman. Chay *Jwanllam
Markuspi shutiq. Chay wasipim ancha
achka kriyiq masakuna tandakashpa,
Pidrupaq Dyusman mañakuykarqan.

¹³Pidruqam chay wasiman
ch'ayashpaqa, punguta takarqan.
Chayta uyashpaqam, suq china Rrudi
shutiqa kallparqan chapakuq: ¿Piraq
punguta takaykan? nishpa. ¹⁴Chay
chinaqam rimayninmandalla Pidruta
riqsishpa, ancha kushikurqan. Chaymi
manaraq ni punguta kich'ashpachu,
kallparqan Jisuspi kriyiqkunata abisqa:
—iKaypinam Pidruqa! nishpa.

¹⁵Chaymi chinataqa mana kriyish-
pachu nirqanllapa:

—Luka imash' kangi, nishpa.

Piru chinaqam nirirqan:

—Allibmiri kaypina Pidruqa, nishpa.

Paykunaqa nirqanllapa:

—Manam paychu. Chayqach'i anjilnin
ima, nishpa. [*Nuta: Paykunaqam yuyarqan-
llapa: Pidruta kwidaq anjil ichu Pidrupa
almanch'i shamushqa, nishpa.*]

¹⁶Chayshina paykuna ninanga-
manqam, Pidruqa pungutaqa takaykar-
qanlla. Chaymi paykuna punguta
kich'ashpa, payta rikashpaqa, ancha
ispantarqanllapa. ¹⁷Chaymi Pidruqa
makinwan siñiyarqan uyarananllapa.
Chaymandaqam paykunataqa nirqan:

—Kayshinam Tayta Dyusqa
karsilmanda surqowashqa. Kay nishush-
qayllapata niyillapa *Jakubuta, yumbay
kriyiq masinchiqkunata, nishpa.

Chayshina nishpaqam, Pidruqa suq
lugarmanna rirqan.

¹⁸Chaymandaqam achikyaykaptinna,
chay suldadukunaqa Pidru chunchana
kaptinqa, mana imanayta atishpalla-
paqa, paykunapura anyanakurqan.
Chaqa manam atirqanllapachu
yach'ayta: Maypinam Pidruqa, nishpa.
¹⁹Chaymi chay Irudisqa kamachikurqan,
Pidruta maskanambaqllapa. Manana
atiptinllapa tariytaqam, Irudisqa
kamachikurqan, wanchinanllapa chay
kwidakuq suldadukunata, Pidru
chingashqanrayku. Chaymandaqam
chay gubyirnu Irudisqa chay *prubinsya
Judiyamanda lluqshishpa, ura Sesarya
llaqtaman rirqan tiyaq.

Irudismi wañurqan

²⁰Chay gubyirnu *Irudispa *nasyun-
nimba ladumbim ishkay llaqtakuna
karqan. Suqmi shutirqan Tiru. Suqqam
shutirqan Sidun. Chay llaqtakunapi
tiyaqkunawanmi Irudisqa piñakushqa
karqan. Piru chay ishkay llaqtapi
tiyaqkunaqam ancha munarqanllapa
paymanta mikunata randiyta. Chaymi
Irudispa suq yanapakuqnin Blastu
shutiqwan yanasakarqanllapa, pay
yanapaptin, atinanllapa Irudiswan
alliyayta. ²¹Chaymi Irudisqa chay
kuntrangunata “ari” nirqan, suq diya
paywan parlanambaqllapa. Chay diya
ch'ayaptinqam, payqa ancha shumaqta
mudakushpa, dispachumbi kamachi-
kunan *trunumbi tiyaykarqan.
Chaymandaqam ancha anayta rimarqan,
yumbay paykuna uyanambaq. ²²Chaymi
chay uyaqkunaqa ancha jwirtita
nirqanllapa:

—iKay Irudisqam mana yanqa
runallachu! iAshwanmi payqa suq dyus!
nishpa.

²³Chayshina niptinllapaqam, Irudisqa
Dyusta mana alabashpachu, payna

ancha pudirniyuqpaq tukurqan. Chaymi Dyuspa anjilninqa suq nanayta Irudista qoptin, kurushpana, wañurqan.

²⁴Piru chay tyimpupim *Dyuspa shumaq nutisyanqa ancha shikwa-karqan, tukuy maypi Jisuspaq yach'achikuptinllapa.

²⁵Chaymandaqam Birnabi Sawluwan chay ufrindata intrigashpa, Jirusalin llaqtamanda lluqshishpa, Antyukiya llaqtamanna kutirirqanllapa, pullan apashpa *Jwanda. Payllam Markuspi shutiq.

Birnabi Sawluwanmi rirqan karu nasyungunaman yach'achikuq

13 ¹Antyukiya llaqtapi tandakaq kriyintikunamandaqam karqan *Dyuspaq rimaqkuna, yach'achikuqkunapis. Paykunaqam shutiqllapa: Birnabi, Simun. Chay Simunllam Yanitapis shutiq. Karqam-bismi suq runa Sirini llaqtamanda Lusyu shutiq. Suqqam shutiq Manayin. Payqam Galiliyapa gubiyirnun *Irudispa pullan uywakashqa karqan. Suqqam karqan Sawlu (Pablu). ²Suq diyam paykunaqa ayunashpa, Tayta Dyusta aduraykarqanllapa. Chaypim Dyuspa *Santu Ispiritunqa paykunata nirqan: —Akrayllapa Birnabita, Sawlutapis, noqapaq yach'achikunan. Chaqa noqam paykunata akrashqa kani, nishpa.

³Chaymi chay karguyuqkuna masta ayunashpa, Dyusman mañakushpa, Birnabipa, Sawlupa sawambi makinllapata rurashpa, paykunapaq Dyusman mañakurqanllapa. Chaymandaqam paykunata dispidirqanllapa, rinanllapana yach'achikuq.

Birnabiwan Pablum Chipripi yach'achikurqanllapa

⁴Chaymandaqam Dyuspa *Santu Ispiritun paykunata kamachiptin,

Birnabiqa Sawluwan rirqanna Silusya llaqtaman. Waqmandaqam *yakupi puriq barkupi *mar yakupa ch'awpinda pasarqanllapa *yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipri shutiqman. ⁵Chay *prubinsya Chipripa Salamina llaqtanman ch'ayashpaqam, *sinaguga wasikunaman rishpa, chaypi *Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikurqanllapa. *Jwan Markusmi pullanllapa rirqan paykunata yanapashpa. ⁶Chay Chipripa yumbay llaqtangunaman rishpam, yach'achikushpa, ch'ayarqanllapa Pafus llaqtaman. Chaypiqam paykunaqa tingunakurqan suq *isrraylinu Barjisu shutiqwan. Payqam bruju karqan. *Dyuspaq rimaq tukushpam, llullakushpa rimaq. ⁷Chay brujuqam kaykarqan gubirnadur Sirju Pawluwan. Chay gubirnadurqam ancha yach'ayniyuq runa karqan. Paymi Birnabita, Sawluta munarqan uayta, Dyuspaq yach'achikuptin. Chaymi paykunataqa qayachirqan. ⁸Chay bruju Barjisuismi *grigu rimaypi Ilimas shutiq. Paymi Birnabita Sawluta kuntrarqan, chay gubirnadur ama kriyinambaq Jisuspi. ⁹Chaymi Sawlu (payllam Pablupis shutiq), Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, chay brujuta ancha chapashpa, nirqan:

¹⁰—iQam mana allin runa llullakuqgam *dyablupa churin kangi! iAllin kaqkunatam kuntrangi! ¿Imapaqmi qamqa Dyus nishqandaqa munangi dañachiyta? ¹¹Chayta rurashqaykiraykum, kananqa Dyus rin kastigashuq. Suq tyimpupaqmi manana ringichu rikaq ni rupayta, nishpa.

Chayshina niptinllam, chay brujuqa sarkuna kidarqan. Chaymi maskarqan suq runata, rambashpa apanambaq. ¹²Pablu rurashqanda rikashpaqam, chay gubirnadurqa Jisuspina kriyirqan.

Kanan Dyuspaq yach'achikuptionqam, ancha ispanashqata uyarqan.

**Pablum Birnabiwan rirqanllapa
Pisidya llaqtaman**

¹³Pafus llaqtamandam Pabluqa paywan kaqkunawan *yakupi puriq barkuman llushishpa, rirqan *prubinsya Panfilyapa Pirji llaqtanman. Piru Jwan Markusqam paykunamanda akrakashpa, kutirqanna Jirusalinman.

¹⁴Chaymandaqam paykunaqa chay Pirji llaqtamanda rirqanllapa prubinsya Pisidyapa Antyukiya llaqtanman.

Chaypim *samana diyapi *sinaguga wasiman yaykushpa tiyarqanllapa.

¹⁵Chaypi kaqkunaqam *Muysispa librungunata *Dyuspaq suq rimaqkuna librungunata liyiykarqanllapa. Chaymandaqam chay sinaguga wasipa kamachikuqninguna Pabluta, Birnabita nirqanllapa:

—Masitakuna, munashpa imata kunawaytaqar kanalitanna niwayllapa, nishpa.

¹⁶Chayshina niptinllapam, Pabluqa atarishpa makinwan siñiyashpa uyanambaqllapa, nirqan:

—Uyawayllapa, llaqta masiy *isrraylinukuna, Dyusta aduraq furastirukunapis. ¹⁷Taytanchiq Dyusmi unay isrraylinukunata akrarqan, suq atun *nasyun kanambaqllapa. Paykuna *Ijtu nasyumbi furastirushina tiyaptinllapam, ancha achkayachirqan.

Chaymandaqam chay Ijtu mandam paykunata pudirinwan surqorqan.

¹⁸Chuncha lugarkunapim chay agwilunchiqkunata 40 watakunata agwantarqan, mana allikunata ruraptinllapapis. ¹⁹Kanayambim syiti nasyunguna karqan. Chay nasyungunatam Tayta Dyusqa chingachirqan, unay agwilunchiq isrraylinukunata partinda qonambaq, chaypi tiyanambaqllapa.

²⁰Chaymandaqam juyiskunata numbrarqan, 450 watakunata chay unay isrraylinukunata rikanambaq, *Dyuspaq rimaq *Samwil kamachikunangaman. ²¹Chaymandaqam Dyusman mañakurqanllapa, akranambaq suq gubyirnuta, paykunata kamachinambaq. Chaymi Dyusqa gustunllapata rurashpa, numbrarqan Sawul shutiqa, 40 watapaq gubyirnun kanambaq. Chay Sawulqam Binjamin *atun ayllumanda karqan. Payqam Sispa churin karqan.

²²Chaymandaqam Tayta Dyusqa Sawulta kargunamanda surqoshpa, *Dabidta numbrarqan, gubyirnu kanambaq. Dyusqam chay Dabidpaq nirqan: “Tarishqam kani *Isayipa churin Dabidta. Payqam noqawan suq yuyayniyuq. Chaymi paywan ancha kushikuni. Tukuy ima munashqaytam rin ruraq”, nishpa. ²³Chay kikin Dabidpa karu willkangunamandam Jisusqa nasirqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chayshinam Tayta Dyusqa chay unaymandapacha ufrisikushqanda kumplashqana.

²⁴Manaraq Jisus yach'achikuptionmi, Jwan Shutichikuq isrraylinukunata puntata yach'achirqan, tukuy ima uchangunata dijashpa, shutikunanllapa. ²⁵Yaqqana wañunan tyimpu ch'ayamuptinmi, Jwanqa kayshina yach'achikurqan: “Manam qamkuna yuyashqaykishina *Washadurchu kani. Kanangunaraqmi chay ancha pudirniyuq Washadurqa rin shamuy. Paypa ñawpambiqam mana nimachu kani. Chaymi niykillapa: Manam balinichu ni kriadunshina llaqemba watunda paskanaypaq” nishpa.

²⁶Pabluqam nirqambis:

—*Abrajamba karu willkan masitakuna, yumbay qamkuna Taytanchiq Dyusta aduraqkunatam kayshina niykillapa, washadu kanaykillapa:

²⁶Pabluqam nirqambis:

—*Abrajamba karu willkan masitakuna, yumbay qamkuna Taytanchiq Dyusta aduraqkunatam kayshina niykillapa, washadu kanaykillapa:

²⁷Jirusalin llaqtapa kamachikuqninguna achka llaqta masingunawambismi mana yach'arqanllapachu: Jisusmi Washadurninchiq, nishpaqa. Chaqa tukuy samana diyapim *sinaguga wasikunapi *Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanda liyishpapis, paykunaqa mana intyindirqanchu. Chaymi Jisusta sintinsyarqanllapa wanchinanllapa. Piru chayshina ruraptinllapaqam, kumplirqan Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanqa. ²⁸Chaqa chay kuntraqkunam mana nima uchata tarishpapis, Pilatuta mañarqanllapa, Jisusta wanchinambaq. ²⁹Chayshinam *Dyuspa Santu Librumbi Jisuspaq nishqa karqan: “*Dyus Akrashqan Washadurtam rinllapa wanchiq”, nishpa. Allibmi chay nishqan kumpliptin, Jisuspa kwirpunda krusmanda ishkichishpa pambarqanllapa. ³⁰Chayshina paykuna wanchiptimbismi, Tayta Dyusqa Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan. ³¹Chaymandaqam Jisusqa kutin kutin *yach'akuqningunaman rikakurqan. Paykunaqam Galiliyamanda Jirusalinman Jisuswan shamushqallapa karqan. Kananqam runakunata, warmikunata Jisuspaq yach'achinllapa.

³²Chaymi noqaykuna shamushqallapa kani yach'achishuqllapa kay *shumaq nutisyata, Tayta Dyus unay agwilunchikunata ufrishqanda. ³³Paykunapa karu willkangunam kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunata ufrishqanda noqanchiqkunata kumpliwanchiq, Jisusta wañushqanmanda kawsachimushpa. Chayraykum *Salmu ishkaypi Taytanchiq Dyusqa Jisusta kayshina nin: “Qamqam Churiy kangi. Noqaqam kananqa kamashushqa kani, kwirpuyuq nasinayki”, nishpa.” ³⁴Dyusmi Churin Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan, kwirpun ama ismunambaq. Chaymi Dyuspa Santu

Librumbi kayshina nin: “Qamkunatam rini qoshuq chay Dabidta ufrishqaytaqa”, nishpa.” ³⁵Chayraykum suq salmupipis Dabidqa Dyusta nirqan: “Manam ringichu dijaq chay ancha kuyashqayki sirbishuqqa kwirpun ismunambaqqa”, nishpa.” ³⁶Dabidmi chay tyimpumbi Dyus nishqanda kasushpa, achka runakunata yanaparqan. Chaymandaqam wañuptinqa, kwirpunda pambarqanllapa agwilungunapa ladumbi. Chaypinam Dabidpa kwirpunga ismurqan. ³⁷Piru Jisusqam mana chayshinachu karqan. Ashwanmi Taytanchiq Dyus payta kawsachimuptin, paypa kwirpunga mana ismurqanchu. (Chaymi yach'anchiq: Dabidmi iskibrirqan Jisuspaq, nishpa.) ³⁸Masitakuna, kay shumaq nutisyata niykillapa: Jisusmi wañushqa, uchaykikunamanda pirdunashunan, nishpa. ³⁹Piru *Muysispa liyningunataqam mana atishqallapachu kanchiq kumpliya, uchanchiqkunamanda washakananchiqqa. Piru kananqam Jisuspi kriyiptinchiqllapa, payqa pirdunawanchiqllapa. ⁴⁰Kwidawkish Tayta Dyusqa qamkunata kastigashungiman chay unay malu runakunatahina. Chaqa *Dyuspaq rimaqkunam chay uchayuqkunapay kayshina iskibrishqa Dyus nishqanda:

⁴¹Uyakuyllapa qamkuna mana kriyiqkuna, grasyapi pasaqkuna. Noqam milagrukunata rurashaq qamkuna mana nunca rikashqaykita, rikashpa ispantanaykillapa. Piru mayqan runa chay rurashqaypaq yach'achishuptimbismi, mana ringillapachu kriyiq. Chaymi ringillapa chingaq, nishpa.” ⁴

⁴²Chaymandaqam Pabluqa yanasungunawan (yanasangunawan) *sinaguga wasimanda llusqshiptinqa, chay mana

isrraylinu kaqkunaqa paykunata rruqarqanllapa:

—Qaya *samana diyapis noqaykunata yach'achirway, nishpa.

⁴³Ushyakaptin chay rriyuñun, achka isrraylinukuna, furastirukunapis tandakarqanllapa Pabluman Birnabiman. Chay furastirukunaqam isrraylinukunapa duktrinambi ancha allita kriyishqallapa karqan. Yumbay chay tandakaqkunatam Pabluwan Birnabiqa ancha kunarqan, Dyuspi mana shaykuq yuyakunanllapa: “Ancha allin kashqanraykum kuyawanchiq-llapa” nishpa.

⁴⁴Qayandin samana diyapiqam chay llaqtapi yaqqa yumbay tiyaqkunaqa tandakarqanllapa, Dyus nishqanda uyanambaq, Pabluwan Birnabi yach'achikuq. ⁴⁵Chay yach'achikuq isrraylinukunaqam, achka runakuna tandakaqta rikashpaqa, Pabluwan Birnabita ancha imbidyarqanllapa. Chaymi ancha kuntrashpa, Pabluta musyarqanllapa:

—Manam chayshinachu. Kayshinaraqmi. Qamqam mana nimatapis yach'angichu, nishpa.

⁴⁶Chaymi Pabluqa Birnabiwan mana nimata manchashpachu, paykunata nirqan:

—Allim kashqa, Dyus nishqanda puntata qamkuna isrraylinu llaqta masiykunata yach'achishunaypaq. Lukismi qamkunaqa *Dyuspa shumaq nutisyambaq yach'achishuptiyqa, malpaq piskangillapa. Chayshina rurashpaqam, qamkunaqa alabis niykangillapa: “Manam munanichu mushuq bidapi Dyuswan tukuy tyimpu kawsayta” nishpa. Chaymi kananqa chay mana isrraylinu kaqkunata rini yach'achiq. ⁴⁷Taytanchiq Dyusmi noqaykunata kayshina kamachiwashqa:

Noqam qamta suq michatashina rurashushqa kani. Chayri riy yumbay nasyungunaman, shumaq nutisyayta yach'achikuq, noqapi kriyiptinllapa, uchangunamanda washanaypaq, nishpa.⁷

⁴⁸Chayta uyashpaqam, chay mana isrraylinu kaqkunaqa ancha kushikushpa nirqanllapa:

—Tayta Dyus nishqanqam ancha allin, nishpa.

Chaymi paykunaqa ancha kriyirqanllapa Dyus nishqanda. Chaqa Dyusmi paykunata akrashqa karqan, mushuq bidapi paywan tukuy tyimpu kawsananllapa. ⁴⁹Chayshinam Dyuspa shumaq nutisyanda paykuna yach'achikurqan tukuy chay llaqtakunapi. ⁵⁰Piru chay isrraylinukunaqam wakin warmi Dyuspi kriyiqkunata, wakin karguyuq runakunatapis llullakushpa willarqanllapa, piñakunambaq Pabluwan Birnabiwan. Chaymi paykunataqa ancha qesacharqanllapa, chay llaqtamanda qatinangaman. ⁵¹Qatiptinllapaqam, Pabluwan Birnabiqa chay llaqtamanda llushishpa, llanqenllapamanda chay llaqtapa allpanda ch'apsirqanllapa. (Chaytam ruraraqanllapa, yumbay yach'anambaq: Mananam nima kwintayquchu kanillapa qamkunawanqa, nishpa.) Chaymandaqam rirqanllapa Ikuñu llaqtamanna. ⁵²Piru Jisuspi chay mushuq kriyiqkunaqam Dyuspa *Santu Ispiritunwan shunqonllapapi unda kashpa, ancha kushikurqanllapa.

Pablum Birnabiwan Ikuñu llaqtapi yach'achikurqan

14 ¹Ikuñu llaqtapiqam Pabluqa Birnabiwan yaykurqan *sinaguga wasiman. Chaypi paykuna yach'achikuptinmi, achka *isrraylinu-

kuna, furastirukunapis Jisuspi kriyirqanllapa. ²Piru wakin mana kriyiq isrraylinukunaqam yanqakunata rimashpa, ingañarqanllapa chay furastirukunata, Jisuspi kriyiqkunata kuntranambaqllapa. ³Piru Pabluwan Birnabiqam mana pitapis manchashpachu, ashwan Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, achka diyakunata kidarqanllapa yach'achikushpa. Kanan Tayta Dyusqam paykunata ancha yanaparqan, milagrukunata ruranambaq, yumbay runakuna yach'anambaq: Allibmi Taytanchiq Dyusqa kuyawanchiq. Allibmi Dyusqa paykunata yanapan, paypaq yach'achikunanllapa, nishpa. ⁴Lukismi chay Ikuñupi tiyaqkunaqa wakinqa isrraylinukunawan piskakarqanllapa. Wakinnataqmi *apustulkunata sawacharqanllapa. ⁵Chaymandaqam chay isrraylinukuna wakin furastirukunawan tandakarqanllapa awturidarkunawan, Pabluta, Birnabita anyashpa, rumikunawan sitashpa wanchinanllapa. ⁶Piru chayta yach'ashpaqam, chay apustulkunaqa mitikashpa, rirqanllapa *prubinsya Likuñapa kay llaqtangunaman: Listraman, Dirbiman, tukuy rridurnin kasiriyungunaman. ⁷Yumbay chay llaqtakunapim paykunaqa yach'achikurqanllapa *Dyuspa shumaq nutisyanda.

Pablutam sitarqanllapa Litra llaqtapi

⁸⁻⁹Litra llaqtapim tiyarqan suq kuju runa. Nasishqan diyamandapacham mana nimatapis atirqanchu puriyta. Chaymi Pablu yach'achikuptinqa, tiyashpalla payqa uyakuykarqan. Kanan Pabluqam chay kujuta chapashpa yuyarqan: Kay runaqam Dyuspi ancha kriyin. Chaymi atin kach'akayta, nishpa. ¹⁰Chayshina yuyashpaqam, jwirtita rimashpa nirqan:

—iMayá, dirichu shayay! nishpa.

Chaymi chay kujuqa das brinkashpa, shayashpa, purirqanna. ¹¹Chaymi chaypi kaqkunaqa Pablu rurashqanda rikashpa, ancha jwirtita rimaynimbi nirqanllapa:

—Dyuskunam runakunapaq tikrakashpa, syilumanda shamushqallapa noqanchiqkunaman, nishpa.

¹²Chaymi Birnabipaq nirqanllapa:

—Payqam mas pwidid dyusninchiq Jupitir.

Pablupaqqam, ancha rimashqanrayku, nirqanllapa:

—Payqam dyusninchiqkunapaq rimaq dyus Mirkuryu, nishpa.

¹³Chay Litra llaqtapa yaykunambim karqan chay dyusnin Jupitirpa adurana wasin. Chaymi chay dyus Jupitirpa kuranqa turukunata, tuktukunata aparqan chay adurana wasiman, chay turukunata wanchishpa, Pabluta, Birnabita adurananllapa. ¹⁴Chaymi Birnabiwan Pabluqa chayta yach'ashpa, ancha malaganayashpa, mudanan rurakuykashqanda llikirqanllapa. Chaymandaqam chay runakunapa ukunman kallpashpa, ancha jwirtita kayshina nirqanllapa:

¹⁵—iTaytitukuna, imapaqmi kaytaqa munangillapa rurawayta! Noqaykunaqam qamkunashina runakunalla kanillapa. Shamushqallapam kani qamkunata willashuq chay amitu layakunapaq. Paykunaqam mana nimapaq balinllapachu. Chay mana baliq dyuskunata dijashpapa, Tayta Dyus kawsaqtalla kasuyllapa. Chayqa payqam syiluta, kay pachata, yakukunata, tukuy ima kaqkunata rurashqa. Chayri paytalla adurayllapa. ¹⁶Unay tyimpukunapim Tayta Dyusqa runakunata dijarqan, paykuna munashqanda rurashpa purinanllapa. ¹⁷Chayshina dijashpapisimi, paykunataqa allikunata rurashpa, yach'achirqan: Kayshinam

ancha allin kani, nishpa. Chaymi tamyata kach'amun; mikunanchiqta puqochin, ama mallaq kawsananchiqllapa, ashwan kushikushpa, kawsanan-chiqllapa, nishpa.

¹⁸Chayshina nishpapismi, ancha trabajus karqan, paykunata dijachinambaq, ama chay turukunata wanchishpa adurananllapaqa.

¹⁹Chaymandaqam wakin isrraylinukuna Antyukiyamanda, Ikuñumanda ch'ayashpa chay Listra llaqtaman, inkitarqanllapa chay listranukunata, Pabluta ch'iqninanllapa. Chaymi chay runakunaqa kuntranna alsakashpa, rumikunawan ancha sitarqanllapa, Pabluta wanchinanllapa. Chaymandaqam "Pabluqam wañushqana" nishpa, rrastrakushpa, aparqanllapa chay llaqtapa sawa chunchanman wichukuq. ²⁰Wichukushpa riptinllapaqam, Jisuspi kriyiqkunaqa tandakarqan chay Pablu kashqanman. Rridurnimbi kaykaptinllapam, Pabluqa atarirqan. Chaymandaqam kutirqanna chay llaqtaman. Qayandinqam Birnabiwan Dirbi llaqtaman rirqan.

²¹Waq Dirbipiqam Pablu Birnabiwan *Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuqta, achka runakuna, warmikuna Jisukristupi kriyirqanllapa. Chaymandaqam chay apustulkunaqa kutirqanllapa Listraman, Ikuñuman, Antyukiyaman. ²²Chay llaqtakunapiqam kriyiq masingunata kunashpa animachirqan, Dyusta allita kasunanllapa, paypi allita uyakushpa kawsananllapa. Paykunatam nirqambis:

—Syiluman rinanchiq Dyuswan tiyaqqam, kay bidapiqa ancha rinchiqllapa padisiq, nishpa.

²³Chay purishqanllapa llaqtakunapim allin runakunata numbrarqanllapa, Jisuspi kriyiqkunapa *yach'achikuq ansyangununa kanambaqllapa.

Chaymandaqam ayunashpa, Jisukristuman mañakurqanllapa, chay ansyankunata yanapanambaq, shumaqta kawsananllapa. Chaqa paypi kriyishqanllapa karqan.

Pablum Birnabiwan kutirirqan prubinsya Siryamanda Antyukiya llaqtaman

²⁴Chaymandaqam *prubinsya Pisidyata pasashpa, ch'ayarqanllapa prubinsya Panfilyaman. ²⁵Pirji llaqtapipismi yach'achikurqan *Dyuspa shumaq nutisyanda. Chaymandaqam Atalyamanna rirqanllapa. ²⁶Waqmandaqam *yakupi puriq barkupi *mar yakuta pasashpa, prubinsya Siryapa Antyukiya llaqtanman ch'ayarqanllapa. Chay llaqtapi tiyaq kriyiq masingunam Pabluta, Birnabita numbrashqallapa karqan, chay karu *nasyungunaman rinanllapa, Dyus nishqanda yach'achikuq. Chayshina numbrashpaqam, Dyusman mañakushqallapa karqan, tukuy imapi paykunata yanapanambaq. Chaymi chay tariyata ushyashpaqa kutirqanllapana.

²⁷Chaymandaqam chay Antyukiyaman ch'ayashpaqa, Jisuspi kriyiqkunata tandashpa, manyaqlla parlachirqan paykunawan tukuy ima Dyus rurashqanda. Parlachirqambismi Dyus chay mana isrraylinu kaqkunata yanapashqanda, paypi kriyinanllapa. ²⁸Chaymandaqam Pabluqa Birnabiwan chay Antyukiyapina Jisuspi kriyiqkunawan tiyarqan achka tyimputa.

Apustulkuna ansyankunawanmi Jirusalimbi tandakarqanllapa

15 ¹Chay tyimpuqam wakin runakuna rishqa karqan *prubinsya Judiyamanda Antyukiya llaqtaman. Waqpiqam Jisuspi kriyiqkunata kayshina yach'achirqanllapa:

—*Muysis kamachikushqanda kasushpa, *kwirpuykipi chay siñalta

rurayllapa, atinaykillapa washakayta, nishpa.

²Chaymi chayshina paykuna yach'achikuptinqa, Pabluwan Birnabiqqa chay siñalta ruraqkunawan anyanakurqanllapa. Chaypaqmi chay Antyukiyanu kriyiq masakunaqa tandanakushpa, Pabluta, Birnabita, wakin kriyiqkunatapis kach'arqanllapa, rinambaq Jirusalinman, *apustulkunata, *yach'achikuq ansyanukunata tapuq chay siñalpaq. ³Kach'aptinllapaqam, Jirusalinman riqshinaqa, prubinsya Finisyapi, prubinsya *Samaryapi kriyiq masingunata watukushpa, nirqanllapa:

—Chay mana *isrraylinu kaqkunapismi unay kriyishqanllapata dijashpana, kananqa Siñurninchiq Jisuspina kriyishqallapa, nishpa.

Chayta yach'ashpaqam, chay Finisyapi, Samaryapi tiyaq kriyiqkunaraq ancha kushikurqanllapa.

⁴Chaymandaqam Pabluwan Birnabi Jirusalinman ch'ayapinllapaqa, chaypi tandakaq kriyiq masinguna, chay apustul masinguna, chay yach'achikuq ansyanukunapis ancha allita ch'ayachirqanllapa. Chaymandaqam Pabluqa Birnabiwan manyaqlla paykunata parlachirqan: “Kayshinam Tayta Dyus tukuy imapi ancha yanapawashqallapa”, nishpa. ⁵Piru wakin *farisiyu duktrinayuqkunaraqam Jisuspina kriyishqallapa karqan.

Paykunaqam das shayashpa, nirqanllapa:

—Chay mana isrraylinu kriyiq masinchiqkunaqam kwirpunllapapi chay siñalta ruranqallapa. Kanan kamachishun, Muysispa yumbay liyningunata kasunanllapa, nishpa.

⁶Chayshina niptinllapaqam, apustulkunaqa yach'achikuq ansyanukunawan tandakashpa, parlarqanllapa chay farisiyukuna nishqambaq. ⁷Chaymi suqnin suq layata, suqnin suq layata ancha ninakuptinllapa, Pidruqa atarishpa nirqan:

—Masitakuna, qamkunaqam noqapaqqa ancha allita yach'angillapa: Tayta Dyusmi akrawarqan, chay mana isrraylinu kaqkunaman rishpa, yach'achinaypaq paypa *shumaq nutisyanda, paykunapis Jisuspi kriyishpa washadu kananllapa.

⁸Tayta Dyusqam yumbaypa shunqonda riqsin. Payqam ch'askishqana chay mana isrraylinu kaqkunatapis. Chayta yach'ananchiqllapam, paykunatapis *Santu Ispirituda qoshqa noqanchiqkuna-tashina. ⁹Dyusqam mana noqanchiqkuna-paqlachu. Payqam noqanchiqkunata kuyawashqanchiqshina, chay suq *nasyungunamanda kaqkunatapis kuyan. Chaymi chay furastirukuna paypi kriyiptinllapa, paykunapa shunqondapis uchangunamanda pichashqana. ¹⁰Chayshina kikin Taytanchiq Dyus chay furastirukunata ch'askiptinqa, ¿imaraykum qamkunaqa paykunata mana munangillapachu ch'askiytaqa? ¿Chayshinaqachu qamkunaqa Dyusta munangillapa kuntrayta? Chayta *Muysispa liyningunaqam suq ancha lllashaq trastishina kashqa noqanchiqkunapaq chay unay agwilunchiqkunapaqpis. Chaymi mana atishqallapachu kanchiq kumpliya. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykum chay ancha lllashaqta munangillapa qoyta Jisuspi chay mushuq kriyiqkunataqa?

¹¹Ashwanmi noqanchiqkuna Jisuspi kriyiptinchiqqa, payqa ancha allin kashpa, dibaldilla washawanchiq, ¿manachu? Chayshinallam chay mana isrraylinu kaqkunatapis dibaldilla washan.

¹²Chayshina Pidru niptinmi, paykunaqa yumbay uyarqanllapa. Kanan allita uyarqanllapa Birnabi Pabluwan kayshina parlashqanda:

—Tayta Dyusmi noqaykunawan kay milagrkunata rurashqa chay mana isrraylinu kaqkunapi, nishpa.

¹³Chayshina parlayta ushyapinllapaqam, *Jakubuqa nirqan:

—Masitakuna, uyawayllapa. ¹⁴Simun Pidruqam parlachiwashqana kanchiq imashinam Tayta Dyus puntata chay mana isrraylinu kaqkunata akrashqa, wambranguna kanambaq, nishpa.

¹⁵*Dyuspaq rimaqkuna nishqanshinam allip kashqa. Chaqa *Santu Librum-biqam Dyusqa kayshina nin:

¹⁶Tukuy ima pasaptinmi, kutirishpa allicharishaq unay gubyirnu *Dabidpa bulakashqan wasinda, paypa karu willkan kamachikunan *Isrrayilpi. Ashla kidashqanmandam mushuqmanda alsarishaq.

¹⁷Chay mana isrraylinu kaqkunata-pismi animachishqa kani, noqata maskawananllapa. Chaqa paykunapismi noqapi rinllapa kriyiq, nishpa.

¹⁸Chayshinam Tayta Dyusqa chaykunata yach'achiwashqa kanchiq unay tyimpumandapacha, nishpa.^s

¹⁹Chaymi noqaqa nini, chay mana isrraylinu kaqkuna, unay mana baliq kriyishqangunata dijashpa, Tayta Dyusta kasuptinllapaqa, amana piñachishunllapachu. Amana kamachishunchu, yumbay liyninchikunata kasunanllapaqa. ²⁰Ashwan suq kartata iski-brishpa, paykunaman kach'ashun, kamachishpa, ama mikunambaq *amitu layakunapaq mikuna rurashqanda; warmikuna runanwanlla puñunanllapa, ullqokunapis warminwanlla puñunanllapa, ama ni mikunanllapa chay urkakashpa ichu ch'uqashpa wañushqa animalkunapa aychanda; animalkunata wanchishpa, ama yawarninda mikunanllapa. ²¹Chaqa Muysis chayshina kamachikushqanda *sinaguga wasikunapiqam unaymandapacha yumbay *samana diyapi yach'achikushqallapa.

²²Chaymi Jakubu chayshina niptinqa, chay *apustulkunaqa, chay *yach'achikuq ansyanukunawan, yumbay chaypi tandakaq kriyiq masingunawan akrarqanllapa wakin kriyiq masingunata, rinambaqllapa Pabluwan, Birnabiwan Antyukiya llaqtaman. Suqtam akrarqanllapa *Judasta. Payllam Barsabaspis shutiq. [Nuta: *Payqam mana Judas Iskaryutichu karqan.*] Suqtaqam akrarqanllapa Silasta. Chay ishkay runakunapaq kriyiq masingunapaq ancha baliqkuna karqan. ²³Kanan paykunawanqam kay kartata iski-brishpa kach'arqanllapa:

“Kuyashqay kriyiq masitakuna Antyukiyapi, Siryapi, Silisyapi tiyaqkuna, qamkuna mana isrraylinu kaqkunata napaykuykillapa kay Jirusalin llaqtamanda noqaykuna apustulkuna, yach'achikuq ansyanukuna, Jisuspi yumbay kriyiqkunawan. ²⁴Yach'ashqallapam kani kay Jirusalinmandash wakin kriyiq masinchiqkuna gustunlla shamushqa qamkunaman, mana kach'amuptiyllapachu. Paykunash qamkunata kamachishushqa, noqaykuna isrraylinukunapa siñalniyillapata kwirpuykillapapi ruranykillapa, Muysis kamachikushqanda kasunaykillapa. Chayshina rurashpaqam, paykuna qamkunataqa ancha piñachishushqallapa, nishpa. ²⁵Chaymi noqaykunaqa yumbayniy, allita yuyashpa, akrashqallapa kani wakin allin kriyiq masinchiqkunata, kay ancha kuyashqanchiq masitanchiq Birnabiwan, Pabluwan shamunanllapa qamkunata watukushuq. ²⁶Kay masitanchiqkunapaq wañun kawsan Siñurninchiq Jisukristupaq yach'achikushpa. ²⁷Shamushpa Judas Silaswanmi qamkunata masta rinllapa nishuq kay

kartayllapapi kunashushqaypaq.
²⁸Dyuspa *Santu Ispiritunqam mana munanchu qamkuna ñakanaykillapa. Chayshinallam noqaykunapis mana munanillapachu ñakanaykillapa. Chaymi mana kamachiykillapachu, Muysispa yumbay liyningunata kasunaykillapaqa. Ashwanri kaykuna-talla kasuyllapa: ²⁹Amar mikuyllapachu yanqa amitu layakunapaq ufrisishqan mikunataqa. Animalkunata wanchishpa, yawarnindaqa ama mikuyllapachu. Urkakashqa animalkunapa aychandapis ama mikuyllapachu. Qamkuna runakuna, warmikiwanlla puñuyllapa. Qamkuna warmikunapis runaykiwanlla puñuyllapa. Kay iskiбриshushqayta kasushpaqam, allita ringillapa ruraq. Mayá masitakuna, rikanakushun. Dyus qamkunata yanapashunqa. Chaytallam niykillapa”, nishpa.
³⁰Chayshina paykuna iskiбриptinqam, chay kach'adungunaqa Antyukiya llaqtaman rirqanllapa. Waqman ch'ayashpaqam, kriyiq masingunata tandachishpa, chay kartata qorqanllapa.
³¹Chaymi chay kartata liyishpa, chay antyukiyanu kriyiq masingunaqa ancha kushikurqanllapa. ³²Chaymandaqam Judasqa Silaswan *Dyuspaq rimaqkuna kashpa, paykunata kunswilashpa, ancha animachirqanllapa. ³³Kanan Judas Silaswanqam achka diyakunata chay Antyukiyapi kriyiq masingunawan tiyarqanllapa. Chaymandaqam kutirinanllapa diyapiqa chay kriyiq masingunaqa paykunata ancha shumaqta abyarqanllapa, kutirinanllapa Jirusalinman chay kach'ashqangunaman. ³⁴Piru Silasqam munashpa kidayta, chay Antyukiyapi kidarqan. ³⁵Pablupismi Birnabiwan chay Antyukiyapi kidarqanllapa. Chaypiqam achka kriyiq masingunawan yach'achikurqanllapa *Jisuspa shumaq nutisyanda.

Pablum akrakashpa Birnabimanda suq kutinda rirqan yach'achikuriq

³⁶Chaymandaqam suq diyakuna pasaptinqa, Pabluga Birnabita nirqan: —Masita Birnabi, aku watukuriq kriyiq masinchiqkunata yumbay chay yach'achikushqanchiq llaqtakunaman. Mayá, aku rikaq imashinaraq puriykanllapa, nishpa.

³⁷Birnabiqam munarqan pullanllapa *Jwan Markusta apayta. ³⁸Piru Pablugam yuyarqan: Mananam allichu kay Jwan Markusta apananchiqqa, nishpa. Chaqa suq kutinmi paykunawan riykashpa, Panfilyaman ch'ayaptinllapaqa, paykunamanda akrakashpa, kutishqa karqan. Mananam rirqanchu paykunata yanapaqqa. Chaymi Pabluga manana munarqanchu pullanllapa rinambaqqa. ³⁹Chaypaqmi Pabluga Birnabiwan anyanakurqan akrakanangaman. Chaymandaqam Birnabiqa Jwan Markusta apashpa, *yakup sawanda puriq barkupi rishpa, ch'ayarqanllapa *yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipriman. ⁴⁰Pablunataqmi Silasta akrarqan, pullan rinambaq. Chaymi chay antyukiyanu kriyiq masinchiqkunaqa Dyusta ancha rrugarqan, Pabluta, Silasta yanapanambaq tukuy may rishqangunapi. ⁴¹Chayshina ishkanidin *prubinsya Siryata, prubinsya Silisyata pasaqshinam, achka lugarkunaman rirqan, kriyiq masingunata animachinanllapa.

Timutiyum Pabluwan, Silaswan rirqan

16 ¹Pabluwan Silas rishpaqam, ch'ayarqanllapa Dirbi llaqtaman, Listra llaqtaman. Listrapiqam paykunaqa tingunakurqan kriyiq masin Timutiya shutiqwan. Chay Timutiyupa mamanmi unaymandapacha

Jisuspi kriyishqa karqan. Chay mamanmi *nasyun *Isrrayilmanda karqan. Taytanqam nasyun *Grisyamanda karqan. ²Chay Listrapi, Ikuñupi tiyaqkunaqam Timutiypaqqa nirqanllapa: “Payqam ancha allin”, nishpa. ³Piru chay llaqtakunapi tiyaq *isrraylinukunaqam yach'arqanllapa: Taytanqash nasyun Grisyamanda. (Manam nasyunninchiq isrrayilmadachu), nishpa. Piru Pabluqam Timutiyyuta munarqan apayta yapachanambaq. Chaymi isrraylinukuna ama piñakunanllapa, paykunapa kustumbrinda rurashpa, Pabluqa Timutiyyupa *kwirpumbi isrraylinukunapa siñalninda rurachirqan. ⁴Chaymi Timutiypis Pabluwanna rirqan. Kanan yumbay llaqtakunaman ch'ayashpaqam, Jisuspi kriyiqkunata shumaqta kayshina yach'achirqanllapa:

—Jirusalinmanda *apustulkuna, *yach'achikuq ansyanukuna kay kartapi kayshina kunawashqa kanchiq, nishpa.

⁵Chay llaqtakunapi paykuna yach'achikuqinqam, Jisuspi kriyiq masingunaqa mas allita kriyirqanllapa. Achka mana kriyiqkunapismi, tandakashpa uyakuq, Jisuspi kriyirqanllapa. Chayshinam Jisuspi kriyiqkunaqa yumbay diya masta achkayarqanllapa.

Pablum musqoypishina riqarqan suq runata

⁶Dyuspa *Santu Ispiritunmi mana munarqanchu Pablu Silaswan Timutiyyuwan *prubinsya Asyaman rinanllapa yach'achikuqqa. Chaymi Asyaman manana rishpa, pasarqanllapa prubinsya Friyjata, prubinsya Galasyata, ⁷prubinsya Misyapa manyanman ch'ayashtin. Chay prubinsyamanda munapinllapa riyta prubinsya Bitiñamanmi, Jisuspa Santu Ispiritunqa nirqan: “Ama riyllapachu chay

prubinsyamanqa”, nishpa. ⁸Chaymi paykunaqa chay prubinsya Misyata pasashpa, ura Truwas llaqtaman rirqanllapa. Chay Truwasqam *barkukunapa shayanan lugar karqan. ⁹Chay llaqtapiqam chay tutaqa suq *musqoypishina Pabluqa suq runa prubinsya Masiduñamanda kaqta rikarqan. Chay runaqam ñawpambi shayashpa, ancha rugashpa nirqan:

—Yush'ayku, shamuyri kay chimba Masiduñaman, noqaykunata yanapawanayki, nishpa.

[Nuta: Chay Truwas llaqtapim kay libruta iskibriq Lukas tandakarqan Pabluwan, Silaswan Timutiyyuwan.]

¹⁰Chayshina Pablu chay musqoypishina rikapinmi, noqaykunaqa utqay maya rirqayllapa Masiduñaman. Chayshinam yach'arqayllapa: Dyusmi qayawanchiq, waqpipis yach'achikunanchiq *shumaq nutisyananda, nishpa.

Pablum Silaswan Filipus llaqtaman rirqanllapa

¹¹Truwas llaqtamandaqam *yakupi puriq barkupi *mar yakuta pasarqayllapa *yakupa ch'awpimbi isla allpa Samutrasya shutiqman. Qayandinqam chay barkupi ch'ayarqayllapa Napulis llaqtaman. ¹²Chay llaqtamandaqam ch'akipna rirqayllapa Filipus llaqtaman. Chay Filipusqam *prubinsya Masiduñapi kashpapis, *Rrumamanda kaq runakunapa llaqtan karqan. Chaymi chay Filipus prubinsya Masiduñapa mas kamachikuq llaqtan karqan. Chay llaqtapim wakin diyakunata tiyarqanillapa. ¹³Yach'arqayllapa: Isrraylinukunam suq rriyupa ladunman rinllapa, Dyusman mañakuq, nishpa. Chaymi suq *samana diyapi chay llaqtamanda lluqshishpa, chay lugarman rirqayllapa, paykunawan Dyusman mañakuq.

Ch'ayashpaqam, tarirqayllapa wakin warmikuna tandakashqata. Chaymi noqaykunaqa tiyashpa, paykunata Jisuspaq yach'achirqayllapa. ¹⁴Chay warmikunamanda suqninmi shutirqan Lidya. Payqam Tiyatira llaqtamanda karqan. Randikuqmi *granati sida trapukunata. Chay Lidyaqam Taytanchiq Dyustalla aduraq. Pablu yach'achikushqanda uyaykaptinmi, Dyusqa Lidyapa shunqonda kambyarqan, shumaqta ch'askinambaq Pablu nishqanda. ¹⁵Chaymi chay Lidyaqa tukuy ayllundin munaptin shutikuyta, noqaykunaqa shutichirqayllapa. Chaymandaqam chay Lidyaqa kayshina rrugawarqanllapa:

—Qamkuna riqsiwashpa: Kay Lidyam allipta Siñurninchiqpi kriyin, nishpaqa, aku wasiyman, pusadata qoshunayllapa, nishpa.

Chayshina kutin kutin niwaptinllapaqam, noqaykunaqa wasinman rishpa, paywan kidarqayllapa.

Filipus llaqtapim Pabluta Silasta prisurqanllapa

¹⁶Suq diyam riykashpallapa Dyusman mañakunan lugarman, suq chinawan tingunakurqayllapa. Chay chinapa shunqombim *dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi dyablu rimachiptin, payqa brujashina swirtipaq rimaq. Kanan chay chinaqam *randishqa kriyada karqan. Chaymi swirtipaq rimaptin, patrunnin-gunaqa qellayta ancha ganaqllapa. ¹⁷Chaymandaqam chay chinaqa Pablupa, noqaykunapa ikiyta purirqan, qayach'akushpa:

—iKay runakunaqam syilupi tiyaq Dyusta kasunllapa! iChaymi shamushqallapa, qamkunata yach'achishuq, uchayki-kunamanda washakanaykillapa! nishpa.

¹⁸Chayshinam qayach'akushpa, tukuy diya ikiyllapata puriq. Chaymi Pablupa

chay dyabluwan piñakushpa, tikrakashpa nirqan:

—Jisukristupa shutinwanmi kamachiyki, lluqshiy kay chinamanda, nishpa.

Chaymi chayta niptinlla, chinamandaqa das lluqshirqan dyabluqa. ¹⁹Kanan chay chinapa patrunningunaqam manana atirqanllapachu chay kriyadamananda qellayta ganaytaqa. Chaymi Pabluta, Silasta piskashpa, aparqanllapa llaqtapa plasanman, awturidarkunapi dimandanambaq. ²⁰Chay juyiskunapa ñawpambim kayshina nirqan:

—Kay *isrraylinu runakunaqam kayman shamushpa, llaqta masinchiqkunata piñachishpa, ancha sh'uyqachiykan. ²¹Chaqa mana baliq kustumbringunatam kaypiqa yach'achiwaykanchiq. Piru *rrumanukuna kashpam, mana atinchiqchu chay yach'achikushqanda ruraytaqa, nishpa.

²²Chaymi yumbay chay runakuna Pablupa Silasta kuntran alsakaptinllapa, chay juyiskunaqa kamachirqan, Pabluta, Silasta llushtichishpa, maqananllapa qerukunawan. ²³Suq lastima maqashpaqam, aparqanllapa karsilaq. Chaymandaqam chay karsiliruta jurapashpa, kamachirqanllapa:

—Amakish dijangichu lluqshinanllapa, nishpa.

²⁴Chayshina kamachiptinllapam, chay karsiliruqa Pabluta, Silasta karsilpa uku kuchunman apashpa, *ush'kuyuq qerukunapa ch'awpimbi ch'akingunata apritarqan, ama mitikananllapa.

²⁵Piru ch'awpi tutatach'i Pablu Silaswan Dyusman mañakushpa, imnukunata kantaqllapa. Chay wakin prisukuna uyaykaptin, ²⁶qonqaylla ancha jwirti timblur karqan. Chaymi timblurwanqa chay karsilpa pirqangu-naqa pachan pachan partikarqan. Pungungunapismi kich'akarqan. Kanan

chay prisukunamandam kadinakuna pitikashpa, ishkirqan. ²⁷Chaymi chay karsiliru rikch'akashpa, pungukunata kich'araykaqta rikashpaqa, yuyarqan: Prisukunaqach'i mitikashqana. ¿Imanashaqnar kananqa? nishpa. Chaymi *atun kuchillunda surqorqan wanchikana nambaq. ²⁸Piru Pabluqam das qayarqan:

—Ama wanchikaychu. Kaypim yumbayniy kanillapa, nishpa.

²⁹Chaymi chay karsiliru, Pabluta uyashpaqa yanapakuqninda nirqan:

—Michata apamuy, nishpa.

Chaymandaqam ancha manchaywan ch'apsikashpa, michawan uku karsilman kallpashpa, Pablupa, Silaspa ñawpanman piratarqan. ³⁰Chaymi paykunata uku karsilmanda surqoshpa, tapurqan:

—Taytitukuna, ¿imatam rurashaq, uchaykunamanda washadu kanayqa? nishpa.

³¹Chaymi paykunaqa nirqan:

—Qam yumbay ayluykikunawan washakanaykillapaqa Jisukristupi kriyiyllapa, nishpa.

³²Chaymandaqam paytaqa, yumbay aylundinda yach'achirqanllapa Siñurninchiq Jisus rimashqanda. ³³Kanan chay tutam chay karsiluruqa Pablupa, Silaspa yawarlla chuqringunata mayllarqan. Kanan chay tutallam yumbay aylungunawan shutikurqanllapa. ³⁴Chaymandaqam Silaswan Pabluta wasinman apashpa, qararqan. Kanan chay karsiluruqam yumbay aylundin ancha kushikurqanllapa, Jisuspi kriyishqanllaparayku. ³⁵Achikyaptingam, chay juyiskunaqa kach'arqan suldadukunata, karsiliruta ninambaq:

—Chay ishkay prisukunataqa surqoyna rinambaqllapa, nishpa.

³⁶Chaymi karsiluruqa Pabluta nirqan:

—Juyiskunam kamachiwashqa, qamkunata kach'ashunaq. Chayri

riyllapana ama nimata manchashpachu, nishpa.

³⁷Piru Pabluqam chay kach'adu suldadukunata nirqan:

—Yach'ayllapa, noqaykunapismi lijitimu *rrumanukuna kanillapa. Piru qamkunaqa mana ni dimandata rurashpachu, yumbaypa ñawpambi suq lastima maqawashpa, karsilman wihuwarqaykillapa. ¿Ima kananqachu uyarapllana (uyarallana) munangillapa surqowayta karsilmanda? iManam uyarapllaqa llushishaqllapachu! Ashwan chay kikin juyiskuna shamushpa, pirdunda mañawashpa surqowanqallapa, nishpa.

³⁸Chaymi suldadukuna rishpa, juyiskunata chayshina niptinqa, paykunaqa ancha mancharqanllapa, yach'ashpa: Pabluqam Silaswan rumanukuna kashqa, nishpa. ³⁹Chaymi chay juyiskunaqa karsilman shamushpa, Pabluta, Silasta ancha rrugarqanllapa pirdunanallapa. Chaymandaqam karsilmanda surqoshpa, shumaqta parlachishpa, rrugarqanllapa, chay llaqtamanda rinanllapa. ⁴⁰Piru Pabluqam Silaswan karsilmanda llushishpaqa, chay llaqtamanda manaraq rishpachu, Lidyapa wasinman rirqanllapa, Jisuspi kriyiq masingunata watukuq. Paykunata animachishpa-raqmi, chay llaqtamandaqa rirqanllapa.

Tisalunika llaqtapim runakuna ancha sh'uqyarqanllapa

17 ¹Pabluqam Silaswan Anfipulis llaqtata, Apuluña llaqtata pasashpa, ch'ayarqanllapa Tisalunika llaqtaman. Chay llaqtapim *sinaguga wasi karqan. ²Pabluqam kustumbriyuq karqan, *samana diyakunapi yaykunan chay sinaguga wasikunaman yach'achikuq. Chaymi kimsa simanata chay Tisalunikapi kashpa, rirqan

sinaguga wasiman, *isrraylinukunata yach'achinambaq. ³Chaymi payqa paykunata kayshina yach'achirqan:

—*Dyuspa Santu Librumbim nin: “*Dyus Akrashqan Washadurmi rin ñakaq. Wañushpaqam rin kawsamuq”, nishpa.

Chaymandaqam Pabluga nirqan:

—Dyus chay Akrashqan Washadurmi shutin Jisus. Paypaqmi yach'achiykillapa, nishpa.

⁴Chayshina yach'achikuptinmi, wakin isrraylinukunaqa kriyishpa, Pabluman, Silasman tandakarqanllapa. Tayta Dyuspi achka *grisyanu kriyiqkunam achka pwidiq warmikunapis Jisuspina kriyirqanllapa. ⁵Chaymandaqam chay isrraylinu mana kriyiqkuna chayta rikashpaqa, Pabluta Silasta imbidyarqanllapa. Chaymi chay imbidyakuqkuna achka pibirsu qella kallijiru runakunata tandashpa, ancha sh'uqyarqanllapa. Chaymandaqam kurralarqanllapa Jasumba wasinda, Pabluta, Silasta maskashpa, surqoshpa yumbaypa ñawpambi dimandanallapa. ⁶Piru paykunata mana tarishpaqam, Jasunda, wakin kriyiq masingunata rrastrashpa, awturidarkunapa ñawpanman apashpa, kayshina qayach'akurqan:

—Kay runakunaqam tukuy llaqtakunaman rishpa, runakunata suq laya duktrinata yach'achishqa. Rikayllapa, kaymambis shamushqallapana, dañachiwanchiq. ⁷Jasunqam chay runakunata pusadata qoshqa. Yumbay paykunam gubyirnunchiq *Sesar kamachikushqanda kuntranllapa. Kananqam ninllapa: “Kanshi suq gubyirnu. Jisusshi shutin”, nishpa.

⁸Chayta uyashpaqam, yumbay chay runakuna, chay awturidarnandin ashwamba sh'uqyarqanllapa. ⁹Piru chay Jasunmi kriyiq masingunawan garantita pagarakurqan. Chaymi paykunataqa

kach'arqanllapa. [Nuta: Suq runata munaptinllapa karsilaytam, payqa qellayninda atirqan dijayta, suq garanti kanambaq, amaraq karsilman kach'anambaq. Piru manam prisintakaptin dimandanda allichaq, chay qellaynin kidarqan istadupaq. Dimandanman prisintakaptinqam, chay qellayninda payta kutichirqanllapa. Kastillanupiqam shutin “fianza” ichu “garantía”.]

Pablugaqam Silaswan Biriya llaqtaman rirqanllapa

¹⁰Kach'aptinllapaqam, chay kriyiqkunaqa das Pabluta, Silasta Tisalunika llaqtamanda surqoshpa, tutup kach'arqanllapa Biriya llaqtaman. Paykunaqam waqman ch'ayashpaqa, yaykurqan *sinaguga wasiman. ¹¹Chay Biriyaqam tiyaq *isrraylinukuna ancha allin karqanllapa. Manam chay Tisalunika kapi tiyaqkunashinachu karqanllapa. Chaymi Pablu yach'achikuptinqa, allita uyarqanllapa. Chaymandaqam paykunaqa tukuy diya *Dyuspa Santu Librunda ancha allita liyiqllapa yach'anallapa: ¿Dyus nishqanshinachu Pabluga yach'achikun ichu mana? nishpa. ¹²Chaymi Dyus nishqanshina yach'achikuptin, chay Biriyaqam achka isrraylinukuna, achka kamachikuy *grisyanu warmikuna, achka grisyanu ullqokunapis Jisuspi kriyirqanllapa.

¹³Piru chay Tisalunikapi tiyaq isrraylinukuna yach'ashpa: Biriyaqam Pabluga Jisuspaq yach'achikuykan, nishpaqam, chay uras ikinda rirqanllapa. Ch'ayashpaqam chay biriyanukunata kunsjarqanllapa, Pabluga kuntran tikrakanallapa.

¹⁴Chaymi wakin kriyiq masakunaqa utqay maya Pabluta kach'arqanllapa kustaman. Silasqam Timutiyuwanlla chay Biriya llaqtapiqa kidarqanllapa.

¹⁵Chay apaqkunaqam Pablugaqam Atinas llaqtakaman ch'ayachirqanllapa.

Waqmandaqam paykunaqa Biriya Ilaqtaman kutirishpa, Silasta Timutiyuta nirqan:

—Pabluqam noqaykunata kach'akumuwashqa, utqana rinaykillapa waq Atinas Ilaqtaman. Waqpinash shuyashungillapa, nishpa.

Pablum Atinas Ilaqtapi

¹⁶Chay Atinas Ilaqtapiqam Pabluqa Silasta, Timutiyuta shuyaqshina, ancha achka *amitu layakunata rikashpa, ancha malaganayarqan. ¹⁷Chaymi Pabluqa rirqan *sinaguga wasiman Jisuspaq yach'achiq isrraylinukunata, Dyusta aduraq furastirukunatapis. Plasamambis tukuy diya rishpam, tinguqkunata parlachirqan Jisuspaq. ¹⁸Chay Atinas Ilaqtapiqam Pabluqa tingunakurqan wakin yach'aq runakunawan. Paykunaqam duktrinangunarayku shutirqan *Ipikuryanukuna, *Istuykukuna. Pabluqam paykunata parlachirqan Jisuspa bidambaq, wañushqambaq, kawsamushqambaq. Chaymi paykunaqa chayta uyashpa, ninakurqanllapa:

—¿Imataraq kay lurushina rimaqqa niwanchiq? nishpa.

Wakinnataqmi nirqanllapa:

—Kay runaqach'i suq dyuskunapa mushuq duktrinanda yach'achiwaykanchiq, nishpa.

¹⁹Chaymandaqam Pablutaqa aparqanllapa suq lugar Ariyupagu shutiqman. Chaypim yach'ayniyuq runakuna tandakaqllapa kunanakunambaq. Chaymi paykunaqa Pabluta nirqan:

—Mushuq duktrinam yach'achikungi, ¿manachu? Chaypaqmi munanillapa yach'ayta. ²⁰Chaqa chay laya duktrina-paqmi manaraq uyashqallapachu kani. Chaymi chaypaq munanillapa yach'ayta, nishpa.

²¹Chay Atinaspi yumbay tiyaqkunam, chaypi tiyaq furastirundin ancha

gustaqllapa tiyayta uyakushpa, parlashpa mushuq yuyaykunapaq.

²²Chaymi Pabluqa chay Aryupagu lugarpi paykunapa ch'awpimbi shayashpa, nirqan:

—Taytitukuna, kay Atinas Ilaqtapi qamkunata rikashushqa kani, achka dyuskunata ancha aduraptikillapa. ²³Kay Ilaqtaykillapapi purishpam, rikashqa kani achka dyusnikikunapa *pata altarningunata. Kanan suq dyusnikipa altarnimbim tarishqa kani litrakunata kayshina iski-brishqata: “Kay altarmi mana riqsishqa Dyuspa altarninqa”, nishpa. Chaqa qamkunam adurangillapa suq Dyus mana riqsishqaykita. Chay Dyuspaqmi rini yach'achishuqllapa.

²⁴Chay Dyusmi anaq syilupa, kay pachapa dwiñun. Paymi kay munduta tukuy imandinda rurashqa. Payqam mana tiyanchu runakuna rurashqan adurana wasikunapiqa. ²⁵Paymi samayninchiqta qowanchiq. Tukuy imata qowanchiq. Chayshina pay ancha pudirniyuq kashpam, mana nisitanchu nimata qonanchiqqa.

²⁶Chaymi pay suq runamandalla achkayachishqa yumbay laya kastakunata, tukuy maypi kay mundupi undananchiqllapa. Chaqa pay munashqanshinam rurawashqa kanchiq, noqanchiqkuna ima tyimpupi, mayqan lugarpi tiyananchiqllapa. ²⁷Piru rurawashqam kanchiq, maypi kashpapis, payta maskananchiqllapa tarinananchiqkaman. Piru allipta maskap-tinchiqqam, payqa mana karupichu noqanchiqmandaqa. ²⁸Chaqa paymi kawsachiwanchiq, kay mundupi purinanchiqqa. Unay yach'ayniyuq Ilaqta masikikunam kayshina iski-brishqallapa: “Dyuspa wambrangunam kanchiq”, nishpa. ²⁹Chayshina Dyuspa wambrunguna kashpaqa, ama

yuyashunchu: Noqanchiqkuna allita yuyashpa, Tayta Dyusta atinchiq rurayta *urumanda, qellaymanda, rumimanda, nishpaqa. ³⁰Unay tyimpukunapiqam runakunaqa manaraq yach'arqanllapachu: ¿Imam alli? ¿Imam mana allichu? nishpa. Chaymi mana allita ruraptinllapapis, Tayta Dyusqa paykunataqa mana kastigarqanchu. Piru kananqam tukuy maypi yumbay runakunata, warmikunata kamachiwan-chiq, chay uchanchiqkunata dijashpa, paytana kasunanchiqllapa. ³¹Tayta Dyusmi akrashqana suq diyata. Chay diya ch'ayamuptinmi, pay numbrashqan juyiswan yumbay runakunata, warmikunata ancha allita rin jusgaq. Chay juyistaqam unaymandapacha Taytanchiq Dyusqa akrashqa karqan. Chaymandaqam ñawpayllapapi chay juyistaqa wañushqanmanda kawsachimurqan, nishpa.

³²Chayshina kawsamushqa runapaq Pablu niptinmi, wakin chay uyaqkunaqa grasyapi pasarqanllapa. Piru wakinqam nirqan:

—Suq diyanam chaytaqa uyashqayki-llapa, nishpa.

³³Chaymandaqam Pabluqa paykunamandaqam rirqanna. ³⁴Piru wakingunaqam Pabluwan tandakashpa, Jisuspi kriyirqanllapa. Chay kriyiqkunamanda suqninmi shutiq Dunisyu. Paymi chay Ariyupagu kunsijupiqqa kashqa karqan. Kriyirqambismi suq warmi Damaris shutiq. Wakin chaypi kaqkunapismi Jisuspi kriyirqanllapa.

Pablum rirqan Kurintu llaqtaman

18 ¹Chaymandaqam Pabluqa chay Atinas llaqtamanda lluqshishpa, Kurintu llaqtamanna rirqan. ²Waqpim tingunakurqan suq *isrraylinu runa Akilas shutiqwan. Paymi Puntu llaqtapi nasishqa karqan. Chaymandaqam Italya

*nasyunman rishpa, Rruma llaqtapi tiyarqan. Piru *Rrumapa gubyirnun Klawdyum kamachikurqan:

—Yumbay isrraylinukunaqa Rruma llaqtaymanda lluqshinqallapa, nishpa.

Chaymi Akilasqa warmin Prisilawan, waq Italyamanda shamushpa, chayraq ch'ayashqa karqan chay Kurintu llaqtaman tiyaq. ³Paykunaqam trabajaq-llapa karpakunata rurashpa. Chayman- daqam Pabluqa rirqan paykunata watukuq. Chaymi paypisi chay laya trabajuta yach'ashqanrayku, paykunapa pullanna tiyashpa trabajaq. ⁴Piru tukuy *samana diyapim Pabluqa riq *sinaguga wasiman, chay isrraylinukunata, chay mana isrraylinu kaqkunatapis yach'achiq, Jisuspi kriyinqanllapa.

⁵Chay tyimpupim *prubinsya Masidu ñamanda Silas Timutiuyuwan shamurqanllapa chay Kurintu llaqtaman. Pabluqam manana karpakunata rurashpachu, ancha yach'achiq isrraylinukunata:

—Jisusmi *Dyus Akrashqan Washadurqa, nishpa.

⁶Piru chay isrraylinukunaqam kuntran alsakashpa, mana allikunata Pabluta willarqanllapa. Chaymi Pabluqa mudanan rurakushqanda ch'apsirqan, yach'anallapa: Qamkunapaqqam manana kwintayuqchu kani, nishpa. Kanan paykunataqam nirqan:

—Mana munashpa uyawaytaqam, qamkunana uchayuqqa kangillapa. Chingaptikillapaqam manana uchayuqchu kani. Noqaqam kananqa chay mana isrraylinu kaqkunata rini yach'achiq Jisuspaq.

⁷Chayshina nishpaqam, sinaguga wasimanda lluqshishpa, Pabluqa suq runa Justu shutiqqa wasinman rirqan kidaq. Chay Justuqam Dyusta aduraq. Wasinqam sinaguga wasimba ladumbilla karqan. ⁸Chay sinagugapa

kamachikuqninmi Krispu shutiq. Paymi wasimbi yumbay kaqkunawan Jisuspi kriyirqan. Pablu yach'achikuptinqam, achka kurintinukunapis kriyishpa, shutikurqanllapa.

⁹Suq tutaqam suq *musqoypishina Jisukristuqa Pabluta nirqan:

—Ama manchashpachu

yach'achikuylla. Ama uyaraychu.

¹⁰Chaqa noqam qamwan kashaq.

Manam pipis nimata rurashunqachu. Chaqa kay llaqtapiqam achka runakuna, warmikuna noqapi rinllapa kriyiq, nishpa.

¹¹Chaymi Pabluqa suq wata y midyuta chay Kurintupi tiyarqan, yach'achikushpa Dyus nishqanda.

¹²Chay tyimpupiqqa chay prubinsya Akayapa *prifiktun Galyun kaptinmi, Jisuspi mana kriyiq isrraylinukunaqa tandakashpa, Pablupa kuntran alsakarqanllapa. Chaymi payta dimandarqanllapa chay prifiktupi. ¹³Prifiktutaqam kayshina nirqanllapa:

—Kay runaqam *Muysispa liyninda kuntrashpa, runakunata yach'achin, suq laya duktrinanwan Dyusta adurananllapa, nishpa.

¹⁴Chaymi Pablu rimaqna puriykaptin, chay prifiktu Galyunqa isrraylinukunata nirqan:

—Kay runa mana allita rurashqa kaptinqam, noqaqa qamkuna *isrraylinukunata agwantashushpa, uyashuyman. ¹⁵Piru kay niwashqaykiqam mana nima liypa kuntranchu. Yanqa duktrinaykipaqlla, kustumbriki-paqllam niwaykangillapa. Chaypaqqa qamkunapuralla parlayllapa. Manam noqaqa chaypaqqa munanichu juyis kayta.

¹⁶Chayshina nishpaqam, chay dimandakuqkunataqa dispachunmanda sawaman qatirqan. ¹⁷Chay dimandakuqkunapa *sinaguga wasimba kamachi-

kuqninmi Sustinis shutiq. Chay mana isrraylinu kaqkunaqam chay Sustinis-taqa piskashpa, chay prifiktupa ñawpambi maqarqanllapa. Piru chay Galyunqa mana ni ashliita llakiparqanchu.

Pablum kutirqan Antyukiya llaqtaman

¹⁸Pabluqam Kurintupiqqa achka diyakunata tiyarqan. Chaymandaqam kriyiq masingunata: “Rishaqna”, nishpa, Prisilawan, Akilaswan rirqan Sinkriya llaqtamanna. Chaypiqam Dyusman jurashpa, Pabluqa aqchanda ruturqan, yumbay rikaqkuna yach'anambaq: Rinmi kumpli Dyusta ufrishqanda, nishpa. Chaymandaqam *yakupi puriq barkupi *mar yakupa sawanda rirqanllapa *prubinsya Siryamanna. ¹⁹Ifisu llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa Prisilata Akilasta dijashpa, rirqan *sinaguga wasiman. Chaymi isrraylinukuna tandakaptinllapa, Jisuspaq yach'achirqan. ²⁰Pablu yach'achiptinmi, chay isrraylinukunaqa rrugarqanllapa, tiyanambaq chay Ifisupi. Piru Pabluqam mana munarqanchu kidayta. ²¹Chaymi paykunataqa nirqan:

—Manam atinichu kidayta. Chaqa Jirusalimbim kay shamuq fyistapi rini kaq. Piru Tayta Dyus munaptinmi, kutimushpa, qamkunata watukurishqayki.

Chayshina nishpaqam, chay Ifisumandaq barkupi rirqan mar yakupa sawandana.

²²Sesarya llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa anaq Jirusalinman rirqan, chaypi tiyaq kriyiq masingunata napaykuq. Chaymandaqam urangumurqan Antyukiya llaqtaman.

²³Chay Antyukiyapi suq tyimputa kidashpam, rirqanna prubinsya Galasyapa prubinsya Friyapa llaqtan,

llaqtanna, Jisuspi kriyiqkunata animachishpa.

Apulusmi Ifisu llaqtapi Jisuspaq yach'achikurqan

²⁴Chay diyakunam suq isrraylinu Apulus shutiq ch'ayarqan Ifisu llaqtaman. Payqam Alijandriya llaqtamanda karqan. Payqam *Dyuspa Santu Librunda allita intyindishpa, ancha yach'ayniyuq karqan. Chaymi ancha shumaqta rimashpa, yach'achikurqan. ²⁵Chaqa Jisuspaq yach'akushpam, ancha animadu, kushikushpa, shumaqta yach'achikurqan. Lukismi payqa *Jwan Shutichikuqmandalla Jisuspaqqa yach'akushqa karqan. ²⁶Chay runa Apulusqam mana nimata manchashpachu, *sinaguga wasipi yach'achikuq. Payta uyashpam, Prasilaqa Akilaswan chay Apulustaqa aparqanllapa wasinman, payta mas allita yach'achinanllapa:

—Kayshinam Tayta Dyus munan Churin Jisukristuwan washawayninchiqta, nishpa.

²⁷Chaymandaqam Apulusqa munarqan riyta prubinsya Akayaman, Jisuspaq yach'achikuq. Chaymi kriyiq masingunaqa paytaqa ancha animachishpa, yanaparqan. Suq kartatam kriyiq masingunapaq iskibrir-qanllapa, Apulusta shumaqta ch'ayachinanllapa. Chaymandaqam Apulusqa prubinsya Akayaman ch'ayashpaqa, ancha yanaparqan Dyuspi kriyiqkunata. Paykunaqam Jisukristupi kriyishqallapa karqan, Tayta Dyus yanapaptin. ²⁸Apulusqam ancha yach'ayniyuq kashpa, yumbaypa ñawpambi isrraylinukunataqa nirqan:

—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librundaqa mana allitachu intyindishqallapa kangi. Rikayllapa, Jisusmi Tayta *Dyus

Akrashqan Washadur. Paytam shuyay-kashqallapa kangi, nishpa.

Chayshinam binsirqan yumbay chay isrraylinukunataqa.

Pablum rirqan Ifisu llaqtaman

19 ¹Apulus Kurintu llaqtapi kaykaptinqam, Pabluqa jalkakunata rishpa, Ifisu llaqtaman kutirishpa, Jisuspi wakin kriyiqkunawan tingunakurqan. ²Kanan paykunataqam kayshina tapurqan:

—¿Jisuspi kriyishpaqachu, ch'askirqaykillapa Dyuspa *Santu Ispiritunda ichu mana? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Manam nimatapis yach'ashqallapachu kani: Santu Ispiritu kan, nishpaqa.

³Chaymi Pabluqa paykunata tapurqan:

—¿Imapi kriyishpam, qamkunaqa shutikushqallapa kangi? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—*Jwan Shutichikuq yach'achikushqanda kriyishpam, shutikushqallapaqa kani, nishpa.

⁴Chaymi Pabluqa paykunata nirqan:

—Jwanqam shutichirqan uchangunata dijaqkunata. Qamkunataqam nishurqan: “Shamuqnam rin suq ancha pudirniyuq. Paypi kriyiyllapa”, nishpa. Chay ancha pudirniyuqmi *Dyus Akrashqan Washadur Jisusqa.

⁵Chayshina Pablu niptinmi, chay uyaqkunaqa Jisuspa shutimbi shutikurqanllapa. ⁶Pablu makingunata chay shutikukunapa sawanman ruraptinmi, Dyuspa *Santu Ispiritun paykunaman shamurqan. Chayshina shamushpaqam, paykunataqa mushuq rimaykunapi rimachirqan. Rimachirqambismi Dyus nishqanda. ⁷Paykunaqam dusi runakuna karqan.

⁸Kimsa killa tukuytanam Pabluqa riq *sinaguga wasiman. Chaypim Dyuspaq

yach'achikuq, mana ni pitapis manchashpachu. Chaqa chay *isrraylinukunataqam ancha munarqan kriyichiyta:

—Tayta Dyusmi shumaqta rin kamachiwaqninchiq. Payta kasushunllapa, nishpa.

⁹Piru wakinqam angu shunqoyuq kashpa, mana munarqanllapachu Jisuspi kriyiytaqa. Paykunaqam runakunapa ñawpambi Pablu yach'achikushqanda kuntrarqanllapa. Chaymi paykunamanda akrakashpa, Pabluqa kriyiq masingunata apashpa, rirqan suq iskwilaman. Chay iskwilaqam suq runa Tiranu shutiqpa karqan. Chaypim Pabluqa tukuy diyakuna yach'achikurqan. ¹⁰Chayshinam ishkey watata chay *prubinsya Asyapi tiyaq isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis yuvarqanllapa Siñurninchiq Jisuspaq.

¹¹Taytanchiq Dyus yanapaptinmi, Pabluqa ancha ispanyapaq milagrukunata rurarqan. ¹²Kanan Pablupa pañundalla ichu trapun rurakushqandalla apaptinllapa qeshyaqkunamanmi, chay qeshyaqkunaqa kach'akarqanllapa. *Dyablukuna kamachishqan runakunapismi chay trapunda piskaptinllapalla, chay dyablukuna runakunamandaqa llushqanllapa.

¹³Piru wakin isrraylinukunam qellayta ganananrayku puriqllapa, dyablukunata qatishpa runakunamanda. Paykunapismi mas pudirniyuq kanambaq, munarqanllapa Siñur Jisuspa shutinwanna dyablukunata runakunamanda qatiyta. Chaymi dyablukunata kayshina nirqanllapa:

—Chay Pablu yach'achikushqan Jisuspa shutinwanmi kamachiykillapa, llushqinayki kay runamanda, nishpa.

¹⁴Chaytaqam rurarqanllapa suq runa Isiba shutiqpa syiti churinguna. Chay Isibaqam isrraylinukunapa suq

kamachikuq kuran karqan. ¹⁵Chaymi chay churinguna Jisuspa shutinwan chayshina qatiptinqa, dyabluqa nirqan:

—Jisustaqam riqsini. Yach'anim pim Pabluqa, nishpa. Piru çpitaq qamkunaqa kangillapa noqata kamachiwanaykiqa? nishpa.

¹⁶Chaymi chay luku runa *dyablupa ispiritunwan puriqqa paykunapa kuntran alsakarqan. Kanan ancha jwirsayuq kashpam, chay syiti runakunata binsishpa, ¡ay! suq lastima rurashpa, chuqri chuqri rurashpa, mudanangunata llikishpa, sipratalla chay wasimanda kallpachirqan.

¹⁷Chay Ifisu llaqtapi tiyaq isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis chaypaq yach'arqanllapa. Chaymi ancha manchashpa, Siñurninchiq Jisusta ancha alabarqanllapa: “Pudirniyuqmi”, nishpa.

¹⁸Jisuspi wakin kriyiqkunapismi chayta yach'ashpa, shamushpa, nirqanllapa:

—Noqaykunapismi uchayuy kanillapa. Manam allikunatachu rurashqallapa kani, nishpa.

¹⁹Wakingunaqam brujiyayta yach'akushqa karqan librukunamanda. Chay brujiyanan librungunata apamushpam, yumbaypa ñawpambi rupachirqanllapa. Chay librungunaqam ancha ch'aniyuq karqan. 50.000 ch'aniyuq blanku qellaykunam balirqan. ²⁰Chayshina *Jisuspa shumaq nutisyanda tukuy maypi yach'achikuptinllapam, Tayta Dyusqa achka milagrukunata rurarqan. Chaymi mas runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa.

²¹Chaymandaqam Pabluqa yuvarqan pasayta *prubinsya Masiduñata, prubinsya Akayata, Jirusalinman rinambaq. Nirqanmi:

—Dyusmi munan Jirusalinmanda *Rrumaman rinaypaq yach'achikuq, nishpa.

²²Chaymi payqa kach'arqan yanapa-kuqnin Timutiyuta, Irastuta, rinambaq-llapa chay prubinsya Masiduñaman. Piru payqam chay prubinsya Asyapilla wakin diyakunata kidarqan.

Ifisu llaqtapim ancha sh'uqyarqanllapa

²³⁻²⁴Chay tyimpuqam suq runa Demetru shuti achka runakunata willarqan, Pabluta kuntrananllapa. Chaymi Pablu *Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptin, chay runakunaqa piñakushpa sh'uqyarqanllapa. Chay Demetruqam qellaymanda ruraq shumaq adurana wasisitukunata, chay yanqa dyusnin Diyanapa atun adurana wasindashina. Chaymi paywan trabajaqkunata allita pagaraq. [*Nuta: Chay dyusnin Diyanallam Artimisapis shuti.*] ²⁵Chayraykum chay trabajaqningunata tandashpa, tukuy chay suq platiru masingunatapish nirqan:

—Taytitukuna, yach'angillapam kay trabajunchiqwanmi allita ganashpa kawsanchiq. ²⁶Piru qamkuna rikashqaykishina, uyashqaykishinam, chay Pabluga purin yach'achikushpa kay rurashqanchiq *amitunchiqkunash mana dyuskunachu, nishpa. Kanan chayshina rimashpam, achka runakunata kriyichishqana. Chayshinam rurashqa yaqqa tukuy kay *prubinsya Asyapipis. Manam kay Ifisu llaqtanchiqpillachu. ²⁷Pablupa duktrinambi kriyiqkunaqam dyusninchiq Diyanapiqa manana rinllapachu kriyiq. Chayshina kaptinqach'i, chinganman trabajunchiqqa. Chaqa dyusninchiq Diyanapa adurana wasimba famanch'i chinganman. Kanangaman kay Asyapi tiyaqkunamanda, tukuy mundupi tiyaqkunamandapis ancha achka aduranllapa dyusninchiq Diyanata, ¿manachu? ilma qonqanmanllapach'i dyusninchiq Diyanataqa! ¡Amar chayqa kanqachu! nishpa.

²⁸Chayta uyashpaqam, ancha piñakushpa, paykunaqa mana shaykuq kunyarqanllapa:

—iBiba ifisyanukunapa dyusninchiq Diyana! nishpa.

²⁹Chay llaqtapi tiyaqkunaqam ancha piñakushpa kunyarqanllapa. Chaymi Jisuspi ishka kriyiqkunata piskashpa, aparqanllapa suq pamba *istadyu layaman, yumbaypa ñawpambi dimandananllapa. Chaqa chay ishka runaqam Pablupa pullan puriqllapa. Suqmi shuti Gayu. Suqqam shutiq Aristarku. Paykunaqam Masiduñamanda karqan. ³⁰Chaymi Pablu munarqan yaykuyta, chay piñakushqa runakunawan parlaq. Piru kriyiq masingunaqam mana دچارqanllapachu.

³¹Chay prubinsya Asyapa wakin awturidarningunam Pablupa yanasunguna (yanasanguna) kashpa, abisuta kach'arqan, ama rinambaq chay kuntraqkunaman. ³²Achka runakunam mana yach'arqanllapachu: Imapaqmi tandakashqa kanchiq, nishpaqa. Piru paykunaqam ancha kunyarqanllapa. Wakinmi suq layata niq. Wakinqam suq layata niriq. ³³Chaymi wakin isrraylinukunaqa suq runa Alijandru shutiqta ñawpanllapaman kumsarqanllapa, isrraylinukunata sawachanambaq. Chaypaqmi chay Alijandruta wakinqa parlachirqan tukuy ima pasashqambaq. Chaymi chay Alijandruqa munashpa rimayta, makinwan siñiyarqan, yumbay payta uyanambaq. ³⁴Piru paykunaqam Alijandruta riqishpa: Waqqam dyusninchiq Diyanapi mana kriyiq isrraylinu, nishpa, mana kasurqanllapachu. Ashwambam mana shaykuq kunyarqanllapa ishka urastach'i:

—iBiba ifisyanukunapa dyusninchiq Diyana! nishpa.

³⁵Chaynam chay llaqtapa sikritaryun, uyarachishpa, nirqan:

—Ifisyanukuna, tukuy mundupim yach'anllapa: Ifisyanukunatam mingashqallapa, kwidananllapa chay pudirniyuq dyusnin Diyanapa adurana wasinda, syilumanda ishkimushqan Diyanapa chay rritratundapis, nishpa. ³⁶Manam pipis chaytaqa atinchu ñigayta. ¿Imapaqnamiri piñakungillapa? Manaraq nimata allita yach'ashpaqa, amaraq kunayllapachu. ³⁷Kay apamushqaykillapa runakunaqam mana nima maluta rurashqachu. Manam ni dyusninchiq Diyanapa kuntranda rimashqallapachu. ³⁸Chay Demetruqa paywan trabajaqkunapis dimandata munashpa rurayta, atinllapa riyta juyiskunaman, justisyata rurananllapa. ³⁹Suq laya dimandata munashpa rurayta, suq lijitimu rriyuñunda rurashpa, shumaqta alliyayllapa. ⁴⁰Chay altu karguyuq *rrumanukunakish kuntranchiqta rimanmanllapa. Ninmanllapakish “Manam yach'anllapachu kamachikuyta. Yanqa mana uyakuqku-nashinam ruranllapa”, nishpa. Kay tukuy imapaq noqanchiqkunata tapuwaptinchiqqa, ¿imatam rinchiq niq? nishpa.

⁴¹Chayshina nishpaqam, paykunataqa dispidirqanna, rinanllapa chay rriyuñunmanda.

Pablum rirqan Masiduñaman, Grisyanan

20 ¹Chay alburutu ushyakap-tinqam, Pabluqa Jisuspi kriyiq ifisyanukunata qayachimushpa kunarqan, Dyusta mana shaykuq kasunanllapa. Chaymandaqam “Rishaqnari”, nishpa, rirqanna *prubinsya Masiduñaman. ²Waqpipismi kriyiq masingunata watukushpa, yach'achishpa, ancha animachirqan. Chaymandaqam rirqanna *nasyun *Grisyanan. ³Waqpim kimsa killata kidashpa, munarqanna riyta prubinsya

Siryaman. Chaymi yaqqana *yakupi puriq barkupi rishpa, yach'arqan: Isrraylinukunaqash jurapawaykan wanchiwanambaqllapa, nishpa. Chaymi payqa allita yuyashpa, ch'akipna kutirirqan prubinsya Masiduñaman. ⁴Yapachashpam pullan rirqanllapa kay kumpañirukuna: Supatir; payqam Biriya llaqtamanda karqan; Aristarku, Sigundu. Paykunaqam Tisalunika llaqtamanda karqan. Suqnaqmi Gayu karqan. Payqam Dirbi llaqtamanda karqan. Suqqam Timutiyu. Suqkunaqam Tikiku, Trufimuwan. Paykunaqam prubinsya Asyamanda karqanllapa. ⁵Paykunaqam ñawpashpa, noqaykunata shuyawarqanllapa Truwas llaqtapi.

⁶Chay mana *libadurayuq kachangata mikunan fyestatam chay Filipus llaqtapi pasarqayllapa. Chaymandaqam noqaykunaqa rirqayllapa *yakupi puriq barkupi chay Truwas llaqtamanna. Sinku diyasmanda chayman ch'ayashpam, tandanakurqayllapa chay ch'akip rirqunawan. Waqqiqam syiti diyasta karqayllapa.

Pablum yach'achikurqan Truwas llaqtapi

⁷Chaymi dumingutaqa tandakarqayllapa, tandata pitishpa, *Santa Mikunata mikunayllapa. Tandakaptiyllapaqam, Pabluqa noqaykunata chaypi yach'achiyaykarqan. Kanan payqam qayandin yuyashpa riyta, mana shaykuq ch'awpi tutakaman yach'achikurqan. ⁸Tandakashqallapa karqay suq wasipa mas altu pisumbi. Chaypiqam achka michakuna achikchakuq. ⁹Suq chulu Iwtiku shutiqmi chaypiqa karqan. Payqam bintanapi tiyaykarqan. Ancha unayta Pablu yach'achikuptinmi, uyakuykaptin, chay chulutaqa puñuy binsirqan. Chaymi chay kimsa pisumanda bulakarqan ura pachakaman. Chaymi wafushqatana tandarqanllapa. ¹⁰Piru Pabluqam

ishkimushpa, kumurashpa, chay almata abrasarqan. Chaymandaqam nirqan:

—Amar manchayllapachu. Kawsaykanmi kay chuluqa, nishpa.

¹¹Chayshina nishpaqam, Pabluqa kutirirqanna chay mas altu pisuman. Chaymandaqam tandata pitishpa, mikushpaqa, yach'achikurirqan achikyanangaman. Chaymandaqam rirqanna. ¹²Chay Iwtikutaqam kawsaqtana wasinman aparqanllapa. Chaymi chay llakiqkunaqa anchana kushikurqanllapa.

**Truwasmandam rirqanllapa
Militu llaqtaman**

¹³Pabluqam munarqan riyta ch'akip Asun llaqtaman. Chaymi niwarqanllapa: —Qamkunaqa *yakupi puriq barkupi riyllapa. Noqaqam ch'akip rini riq, nishpa.

Chaymi noqaykunaqa puntata ch'ayashpa, Pablutaqa shuyarqayllapa waq Asun llaqtapina. ¹⁴Chaymandaqam waqpi paywan tingunakushpaqa, barkupina rirqayllapa Mitilini llaqtaman.

¹⁵Waqmanda lluqshishpaqam, qayandinqa pasarqayllapa *yakupa ch'awpimbi isla allpapa ñawpanda. Chay isla allpaqam shutiq Kiyu. Qayandin suq punchawraqmi ch'ayarqayllapa Samus llaqtaman. Waqmanda rishpaqam, Trojiliyu llaqtapi samarqayllapa.

Qayandin chay llaqtamanda lluqshishpam, ch'ayarqayllapa Militu llaqtaman. ¹⁶Pabluqam ancha utqana munarqan ch'ayayta Jirusalinman, waqpi kanambaq *Pintikustis fyistapaq. Chaymi payqa mana munapin Asyaman riyta, chay *prubinsya Asyata pasarqayllapa. Mananam chay Asyapa Ifisu llaqtanmanqa ch'ayarqayllapachu.

**Pablum Militu llaqtapi ifisyano
ansyanukunata yach'achirqan**

¹⁷Militu llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa kach'akurqan Ifisu llaqtaman:

—*Yach'achikuq ansyanukuna shamunqallapa kayman, nishpa.

¹⁸Chaymi shamuptinllapa, paykuna-taqa nirqan:

—Qamkunaqam yach'angillapa imashina kashqayta chay punta bwilta Asyaman ch'ayashqay diyamandapacha. ¹⁹Tukuy tyimpum qamkunawan kashpa, ancha umildi kashpa, waqashpa, Siñurninchiqta kasushqa kani. Ancham ñakashqapis kani, chay mana kriyiq *isrraylinukuna munapinllapa imanachiwayta. ²⁰Chayshina ñakashpapisti, mana uyarashpachu, ashwan tukuy imata qamkunata yach'achishushqa kani byinnikipaqa. Chayshinam ruraraqay yumbaypa ñawpambi, qamkunapa wasikikunapi.

²¹Chaqa isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapismi nishqana kani, chay mana alli rurashqanda dijashpa, kriyananllapa Taytanchiq Dyuspi, Siñurninchiq Jisukristupipi. ²²Kananqam Jirusalin llaqtamanna riykani, Dyuspa *Santu Ispiritun apawapin. Piru manam yach'anichu: ¿Imam rin pasawaq? nishpaqa. ²³Kaytallam yach'ani: Yumbay chay llaqtakunaman riptiyimi, Dyuspa Santu Ispiritun niwashqa: Rinllapam karsilashuq, ñakachishuq, nishpa. ²⁴Chaykunata yach'ashpapisti, mana llakinichu. Chaqa kay bidayqam mana nimachu noqapaqqa. Ashwanmi munani, kushikushpa, allita Siñurninchiq Jisuspaq yach'achikuyta wañunaykaman. Paymi kamachiwashqa, paypaq kayshina yach'achikunay: Dyusmi ancha allin. Paymi kuyawaqninchiq munan washawayninchiqta, nishpa.

²⁵Purishqam kani, qamkunata yach'achishushpa: Kayshinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachiwaqninchiq, nishpa. Piru allitam yach'ani: Kananmandaqam manana ringillapachu

rikawaq. ²⁶⁻²⁷Qamkunatam yach'achishushqa kani Tayta Dyus tukuy ima munashqanda. Manam nimata pakashqachu kani. Chaymi qamkuna chingaptikiqa, noqaqa mana uchayuqchu rini kaq ni mayqannikipaq. ²⁸Allitar kwidakayllapa. Jisuspi kriyiq masinchiqkunatapis allita kwidayllapa allin michidurkunashina. Chaqa paykunataqam Siñurninchiq Jisukristu randishqa, yawarninda ich'ashpa. Dyuspa Santu Ispiritunmi Dyuspa chay wambrangunata mingashushqa, *ubispunguna kashpa, kwidanaykillapa. ²⁹Chaqa noqaqam yach'ani: Riptiyqam, qamkunaman rinllapa shamuq llullakuq yach'achikuqkuna, nishpa. Paykunaqam chay saqra *lubukunashina ancha rinllapa munaq dañachishuyta. ³⁰Kanan qamkunamandam wakinnikiqa mana allin runakunapaq ringillapa tikrakaq. Wakinniqam ringillapa yach'achikuq mana baliq duktrinakunata, kriyiq masinchiqkuna kriyinambaq. ³¹Uyakuyllapar, kaykish kimsa wata tukuyta punchawnindin tutapnindin ancha kuyashushpa, waqashpa, qamkunata yach'achishushqa kani. iAmar qonqayllapachu chay yach'achishushqaytaqa! ³²Kananqa masitakuna, Tayta Dyusman mingakuykillapa, payna qamkunata kwidashunambaq. Paymi ancha kuyashushpa, shumaq kunaynangunata rin yach'achishuqllapa, ancha pudirniyuq wambranguna kanaykillapa. Chayshina paypaqlla kashpam, paymanda atingillapa ch'askiyta suq shumaq irinsyata. ³³Manam noqaqa munashqachu kani suqkunapa qellayninda ni *urunda ni mudananda. ³⁴Qamkunaqam ancha allita yach'angillapa: Pabluqam kikin makingunawan trabajashqa mantyniniknambaq, yumbay pullan puriqkunatapis mantyninambaq, nishpa. ³⁵Chayshina

rurashpam, qamkunata yach'achishushqa kani, qamkunapis trabajashpa, yanapanaykillapa chay mana nimayuqkunata. Chayshina yanapashpam, kasuykangillapa Siñurninchiq Jisus kay nishqanda: “Noqanchiq ch'askinanchiqmandaqam mas alli, suqkunata qonanchiq. Chaqa chayshina qoshpaqam, masta rinchiqllapa kushikuq”, nishpa.

³⁶Chaykunata nishpaqam, Pabluqa qonqorikushpa, yumbaywan Dyusman mañakurqan. ³⁷Chaymandaqam yumbay paykunaqa ancha waqashpa, Pablutaqa abrasashpa, *muchashpa, dispidirqanllapa. ³⁸Chaqa ancham llakirqanllapa Pablu kayshina nishqanrayku: “Mananam mastaq ringillapachu rikawaq”, nishpa. Chaymandaqam yapachashpa, rirqanllapa *yakupi puriq barkukaman.

Pablum rirqan Jirusalinman

21 ¹Jisuspi kriyiq masinchiqkunata dijashpam, rirqayllapa *yakupi puriq barkupi Kus llaqtaman. Chaymandaqam qayandinqa rirqayllapa Rrudas llaqtaman. Waqmandaqam rirqayllapa Patara llaqtamanna. ²Patarapiqam tarirqayllapa suq barkuta *prubinsya Finisyaman riykaqta. Chay barkupinam waqmandaqam rirqayllapa. ³Riqshinaqam rikarqayllapa *yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipri shutiqta, barkupa ichuq ladumbi kaqta. Chayta pasashpaqam rirqayllapa prubinsya Siryaman, ch'ayashiyllapa Tiru llaqtakaman. Chaqa chay barkuqam Tiru llaqtapi trastingunata دچارqan. Chaymi noqaykunaqa chay barkumandaqa ishkishpa, yaykurqayllapa Tiru llaqtaman. ⁴Chay Tiruman yaykushpaqam, tarirqayllapa Jisuspi kriyiq masinchiqkunata. Chaymi syiti diyasta paykunawan tiyarqayllapa. Paykuna-

taqam Dyuspa *Santu Ispiritun nishqa karqan: Pablutaqam rinllapa imanachiq, nishpa. Chaymi paykunaqa Pabluta nirqanllapa:

—Amar riychu Jirusalin llaqtamanqa, nishpa.

⁵Chayshina niptinllapapismi, chay syiti diyasmandaqa, chay Tiru llaqtamanda llushirqayllapa, Jirusalin llaqtamanna rinayllapa. Chaymi yumbay chay kriyiq masinchikunaqa warmindin, wambrandin yapachawashpa apawarqanllapa *mar yakupa manyangaman. Chayman ch'ayashpaqam, qonqorikushpa, Dyusman mañakurqayllapa. ⁶Chaymandaqam abrasanakushpa, dispidikushpa, *barkuman yaykurqayllapa. Paykunaqam wasinmanna kutirqanllapa.

⁷Chayshina Tiru llaqtamanda llushishpam, barkupina mar yakupa sawanda rirqayllapa Tulimayda llaqtaman. Chaypim kriyiq masinchikunata napaykushpa, paykunapa pullanna suq diyata kidarqayllapa.

⁸Chaymandaqam qayandinqa Pabluga noqaykunawan barkupi rirqayllapa Sesarya llaqtamanna. Waqman ch'ayashpaqam, rirqayllapa Dyuspaq yach'achikuq Filipipa wasinman. Payqam *apustulkunapa chay syiti yanapakuqninmanda suqnin karqan. Chaymi paywanna wasimbi kidarqayllapa. ⁹Chay Filipiqam ch'usku chinayuc karqan. Paykunaqam mana runayucchu karqanllapa. Chay chinakunaqam Dyuspaq rimaqllapa, Dyuspa *Santu Ispiritun yanapantin.

¹⁰Waqpi paykunawan achka diyata tiyaykaptiyllapam, *prubinsya Judiyamanda *Dyuspaq suq rimaq ch'ayamurqan. Paymi Agabu shutiq.

¹¹Paymi noqaykunaman shamushpa watukuwaq, Pabluga wach'ukunda

surqoshpa, chaywan ch'akingunata, makingunata ch'aqnakashpa, nirqan:

—Dyuspa Santu Ispiritunmi nin: “Jirusalimbiquash *isrraylinukunaqa kay wach'ukupa dwiñundaqa kayshina ch'aqnashpa, furastiru runakunaman rinllapa intrigakuq”, nishpa.

¹²Chayshina niptinmi, noqaykunaqa tukuy chay sesaryanu kriyiq masinchikunawan Pablutaqa ancha rrugarqayllapa, ama rinambaq Jirusalinmanqa.

¹³Piru Pablugaqam niwarqanllapa: —¿Imapaqmir ancha waqashpa llakichiwangillapa? Siñurninchiq Jisusta kasunayraykum noqaqa listu kani ch'aqnawashpa, wanchiwananllapa waq Jirusalimbiqua, nishpa.

¹⁴Chayshina noqaykunata niwaptinmi, manana atishpa arkayta, dijarqayllapana rinambaq:

—Dyus munashqanshina kanqa, nishpa.

¹⁵Chaymandaqam noqaykunaqa kamakashpa, anaq Jirusalinmanna rirqayllapa. ¹⁶Wakin sesaryanu kriyiq masikunam yapachawashpa, pullayllapa rirqanllapa. Rirqambismi suq chiprinu kriyiq masinchiq Minasun shutiq. Payqam unaymandapacha Jisuspi kriyishqa karqan. Kanan ch'ayashpa Jirusalin llaqtamanqam, paypa wasimbi kidarqayllapa.

Pablum rirqan watukuq Jakubuta

¹⁷Jirusalinman ch'ayaptiyllapaqam, kriyiq masinchikunaqa kushikushpa, shumaqta ch'ayachiwarqanllapa.

¹⁸Chaymandaqam qayandinna Pabluga noqaykunata apawashpa, rirqan parlaq *Jakubuwan. [Nuta: Chay Jakubullam Santyagupis shutiq.] Waqvim karqan yumbay *yach'achikuq ansyanukuna.

¹⁹Ch'ayashpaqam Pabluga paykunata napaykushpa, manyaqlla parlachirqan Dyus paywan rurashqambaq waq mana

isrraylinu kaqkunawan kaykaptin.

²⁰Chayta uyashpaqam, Tayta Dyusta ancha alabashpa, Pablutaqa nirqanllapa:

—Masita, rikashqaykishinam, achka mil isrraylinu masinchiqkunapis Siñurninchiq Jisuspi kriyishqallapa. Paypi kriyishpallapam, ancha kamachiwanchiq, kasunanchiq *Muysispa liyningunata. ²¹Piru paykunaqam qambaq mana allip kaqkunata uyashqallapa: Pablush chay karupi tiyaq isrraylinukunata yach'achishqa, amana kasunanllapa Muysis kamachikushqanda. Yach'achikumbisshi amana wambrangunapa *kwirpumbi siñalta ruranambaqllapa, amana chay suq kustumbrinchiqkunata siginanllapa, nishpa. ²²Chayshina uyashqallapa kaptinqa, ñimatam atinchiq rurayta, paykuna yach'ananllapa: Mana chayshinachu kashqa, nishpaqa?

Ch'ayamushqaykita yach'ashpaqach'i, chay kuntrashuqkuna kayman tandakamunman. ²³Chayri kay kustumbrinchiqta ruray. Kaypim noqaykunawan kan ch'usku runakuna. Paykunaqam tratukushqa Dyuswan, suq dibusyunda rurananllapa. ²⁴Paykunata pullayki apay *Dyuspa adurana wasinman. Chaypi paykunawan dibusyunda ruray.

*Mayllakuna kustumbrinchiq ruray, limpyakanaykipaq. Pagarakuy kay ch'usku runakunapaq, atinanllapa sipralla umanda rutuyta, yumbay yach'ananllapa: Chay runakunam Taytanchiq Dyusta ufrisishqanda kumplishqana, nishpa. Chayshina ruraptikiqam, yumbayna qambaqqa yach'anqallapa: Yanqakunatam Pablupaqqa rimashqallapa. Rikay, payqa Muysispa liyningunata allita kasun, nishpa. ²⁵Kaytapis yach'ay: Chay furastiru kriyiq masinchiqkunatam noqaykunaqa mana kamachishqachu kani, chay kustumbrinchiqkunata

rurananllapaqa. Paykunamanqam kaykunatalla iskibrishqallapa kani:

“Ama mikuyllapachu *amitu layakunaman ufrisishqan aychataqa, ni yawarta, ni chay urkakashpa wañuq animalkunapa aychandaqa”, nishpa. Nishqallapapismi kani, warminwanlla ichu runanwanlla kananllapa, ama suqkunawanqa, nishpa.

Pablutam Dyuspa adurana wasimbi prisurqanllapa

²⁶Chaymi Pablupa chay ch'usku runakunata apashpa, qayandinqa pullanllapa *mayllakuna kustumbrita ruraraqanllapa. Chaymandaqam Pablupa *Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, chaypi kaqkunata nirqan:

—Tal diyam rinillapa mayllakuriq. Tal diyam rinillapa ufrindayllapata ruraq, nishpa.

²⁷Chay syiti diyas ushyakaykaptinmi, Pablupa kutirqan Dyuspa adurana wasinman. Piru wakin *isrraylinukuna *prubinsya Asyamanda kaqkunam paytaqa Dyuspa adurana wasimbi rikarqanllapa. Chaymi chaypi kaqkunata tukuy imata nirqanllapa, Pablupa kuntran tikrakananllapa.

²⁸⁻²⁹Chaqa chay rimaqkunaqam unayqa Pabluta rikashqallapa karqan, suq ifisyantu runa Trufimu shutiqwan puriykaqta. Chaymi yanqa yuyarqanllapa: Chay furastiru runataqam Pablupa Dyuspa *santu adurana wasinman apamushpa, mapachashqa, nishpa. Chaymi Pabluta piskashpa, ancha qayach'akurqanllapa:

—iLlaqta masi isrraylinukuna! iYanapawayllapa kay runata piskananchiqllapa! iPayqam tukuy mayta purishpa, runakunata yach'achin, noqanchiqkunata kuntrawananchiq, *Muysispa liyningunata kuntranan, kay adurana wasinchiqtapis kuntrananllapa!

iImanandaq kay runaqa *Grisyamanda jwira runakunatapismi irpushqa kay santu adurana wasinchiqman! iSantu lugartam mapachashqa! nishpa.

³⁰Chayshina chay llaqtapi kunyaykaptinllapam, yumbay runakuna waqmanda kaymanda kallpashpa, tandakarqanllapa. Kanan Pablutaqam piskashpa, rrastrakushpa, Dyuspa adurana wasinmada surqoshpa, das pungukunata kirparqanllapa. ³¹Chay-mandaqam suq lastima maqashpa, wanchiykaptinllapana, suldadukunapa kamachikuqnin yach'arqan: Tukuy Jirusalimbish ancha sh'uqyaykanllapa, nishpa. ³²Chaymi payqa suldadungunata tandashpa, kallparqan Pablu kashqanman. Chaymi chay maqakuqunaqa chay kamachikuqta, suldadungunata rikashpa, ashla qasillarqanllapa. ³³Chaymi ch'ayashpa, chay mas kamachikuq suldadu Pabluta prisushpa, kamachikurqan:

—Ishkay kadinawan payta piskayllapa, nishpa.

Chaymandaqam yumbayta tapurqan:
—¿Pitaq kay runaqa? ¿Imatam rurashqa? nishpa.

³⁴Kanan chay runakunaqa qayach'akushpa sh'uqyarqanllapa. Piru wakinmi suq layata niq. Wakinnataqmi suq layata niriq. Chaymi chay kamachikuq suldaduqa mana atirqanchu yach'ayta: ¿Imam kashqa? nishpaqa. Chaymi suldadungunata kamachirqan, Pabluta apanambaq *kwartilninman. ³⁵Chay kwartilnimba gradangunaman ch'ayachishpaqam, utqaymaya Pabluta alayrilla alsashpa, irpurqanllapa uku kwartilman, ama chay kuntraqkuna qoch'ishpa wanchinanllapa. ³⁶Chaqa paykunaqam ikinllapata rirqan qayach'akushpa:

—iWanchiyllapa chay Pabluta!
iWanchiyllapa chay Pabluta! nishpa.

Pablum rimarqan, washakanambaq

³⁷Suldadukunaqa kwartilninman irpuqna puriykaptinllapam, Pabluqa chay kamachikuqninda *grigu rimaypi tapurqan:

—¿Atinichu imatapis rimayta? nishpa.

Chaymi chay kamachikuqqa nirqan:

—¿Qamqachu yach'angi grigupi rimayta? ³⁸iA! Noqaqam yuyarqay: Chay wapu ijiptinuch'i kangi, nishpa. Chaqa payqam 4.000 matansyirukunata chunchaman surqoshpa, munarqan binsiyta gubyirnunchiqta. ¿Manachu chay wapu runa kangi? nishpa.

³⁹Chayshina tapuptinmi, Pabluqa nirqan:

—Noqaqam *isrraylinu runa kani. Piru manam kay *Isrrayilpichu nasishqa kani. Waq prubinsya Silisyapa chay ancha kamachikuq Tarsu llaqtambim nasishqa kani. Dijawayri yush'ayku willanay kay runakunata, nishpa.

⁴⁰Chaymi chay kamachikuq “Mayá” niptinqa, Pabluqa chay pungupa gradangunapi shayashpa, makingunawan siñiyarqan, chay runakuna uyananambaq. Uyaraptinllapaqam, *ibriyu rimaypi nirqan:

22 ¹—Masitakuna, taytitukuna, uyawayllapa. Kaytam rini nishuqllapa yach'anaykillapa noqa kashqayta, nishpa.

²Pabluta uyashpa *ibriyu rimaypi rimaptinqam, masta uyararqanllapa. Chaymi Pabluqa paykunataq nirqan:

³—Noqaqam *isrraylinu llaqta masikillapa kani. *Prubinsya Silisyapa chay Tarsu llaqtambim nasishqa kani. Chaymandaqam kay Jirusalinman shamushpa, kaypi wiñashqa kani. Chay ancha yach'ayniyuq Gamayilwanmi istudyashqa kani. Payqam yach'achiwarqan, ancha allita kasunaypaq unay agwilunchiqkunapa

liyningunata. Noqaqam qamkunashina Tayta Dyustalla munashqa kani kasuyta. Chaymi tukuy shunqo Taytanchiq Dyuspi kriyishpa, ⁴(mana kriyirqaychu: Jisusmi *Dyus Akrashqan Washadur, nishpaqa.) Chaymi unayqa Jisuspi kriyiqkunata qesachashqa kani wanchi-naykaman. Ullqokunata, warmikunata prisushpam, apamushqa kani karsilman. ⁵Chay mas kamachikuq *isrraylinu kuram tukuy chay *kamachikuq ansyanukunawan tistiguykuna. Chaqa paykuna kikinmi urdingunata qowarqanllapa, apanaypaq Damasku llaqtaman, pwidiq isrraylinukunata rikachishpa, Jisuspi kriyiqkunata prisushpa, apamunaypaq kay Jirusalinman kastiganayllapa, nishpa.

Pablum rimarqan: “Kayshinam Jisuspi kriyishqa kani”, nishpa

⁶Damaskuman riykaptiy, yaqqana ch'ayaptiyimi, larrdusinach'i karqan. Chay ñanda riykaptiyimi, qonqaylla syilumanda suq ancha jwirti micha llipyashpa, tukuy rridurniyman achikchakurqan limpu pambawashtin. ⁷Chaymi noqaqa bulakarqay pambakaman. Chay urasmi uyarqay kayshina qayawaqta: “iSawlu! iSawlu! ¿Imapaqmi qesachawaykangi?” niwaqta. ⁸Chaymandaqam tapurqay: “¿Taytitu, pimir kangi?” nishpa. Chaymi niwarqan: “Noqam Jisus Nasaritmanda kani. iNoqa kikiytam qesachawaykangi!” nishpa. ⁹Chay pullay kaqkunaqam chay michata rikashpaqa, ancha mancharqanllapa. Piru manam allitachu uyarqanllapa chay qayawaqtaqa. ¹⁰Noqaqam chay qayawaqta kayshina tapurqay: “Taytitu-llay, ¿imatam munangi ruranaypaq?” nishpa. Chaymi chay Siñur Jisusqa niwarqan: “Atarishpa, riy Damasku llaqtaman. Waqpim nishunqallapa: ‘Kayshina ruray’”, nishpa. ¹¹Rupay-

manda chay mas jwirti llipyayq micha sarkuyachiwaptinmi, manana atirqaychu rikakuyta. Chaymi chay pullay riqkunaqa, rambawashpana, apawarqanllapa Damaskuman.

¹²Waqpim karqan suq runa Ananiyas shutiq. Paymi ancha allita kasuq *Muysispa liyningunata. Chaymi chay damaskinu isrraylinukunaqa paypaqqa ancha shumaqta parlaqllapa. ¹³Chay Ananiyasqam shamurqan rikawaq. Ch'ayashpaqam niwarqan: “Masita Sawlu, mushuqmanda rikakuy”, nishpa. Chayshina diki niwaptinllam, dasna rikakurqay. Chaymi paytapis rikarqayna. ¹⁴Kanan chay Ananiyasqam niwarqan: “Sawlu, punta agwilunchiqkunapa Dyusinmi qamtaqa unayman-dapacha akrashushqa, pay munashqanda ruranaykipaq, ancha allin *Washadurninchiqta rikashpa, pay rimashqanda kikin shiminmanda uyanaykipaq. ¹⁵Qamqam paypaq ringi rimaq yumbay runakunapa ñawpambi kay mundupiqqa. Ringim parlaq chay rikashqaykita, uyashqaykita. ¹⁶Chayshina munaptinga ¿imaraykutaq unayaykangiqa? Siñurninchiq Jisuspi tukuy shunqo yuyakuy, uchaykikunamanda pirdunashunambaq. Atarishpa, shutikuy”, niwarqanmi Ananiyasqa.

Pablum nirqan: “Dyusmi kach'awarqan furastirukunaman”, nishpa

¹⁷Kay Jirusalinman kutimushpam, *Dyuspa adurana wasinman rirqay, payman mañakuq. Chaypim suq *musqoybishina ¹⁸rikarqay Siñur Jisusta. Payqam niwarqan: “Utqa llusqshiy kanalitan kay Jirusalinmanda. Chaqa noqapaq imata rimaptikiqam, mana rinllapachu kasushuq”, nishpa. ¹⁹Chaymi noqaqa nirqay: “Taytitu, paykunaqam yach'anllapa saqra kashqayta. Chaqa yumbay *sinaguga

wasikunaman rishpam, qambi kriyiqkunata prisushpa, maqashpa, karsilashqa kani. ²⁰Qambaq rimaq Istibanda wanchiptinllapam, noqa kikiy chaypi shayashpa, chapashpa, ‘Allitam ruraykanllapa’ nirqay. (Chaymi chay wanchikuqkunapa kapangunata noqa kwidarqay. Yumbay *isrraylinukunam chaykunata yach'an. Chaymi qambaq yach'achikuptyi, rinllapa kriyiwaq’), nishpa. ²¹Piru Siñur Jisusqam niwarqan: “Riylla Jirusalinmanta. Chaqa noqam karuman rini kach'ashuq chay mana isrraylinu kaqkunata noqapaq yach'achinayki”, nishpa.

Pablutam kwartilman irpurqanllapa

²²Chaykamanllam Pablutaqa allita uyarqanllapa. Piru payqam chay furastirukunapaq rimaptin, das sh'uqyarirqanllapa. (Chaqa paykunaqam ancha disprisyarqanllapa yumban furastirukunata.) Chaymi ancha jwirtita nirqanllapa:

—iChay Pablutaqa wañunqa! iManam allichu kawsanambaqqa! nishpa.

²³Chayshinam, ay, mana shaykuq ancha sh'uqyarqanllapa. Kanan ancha piñakushpam, kapangunata surqorqanllapa. Allpatapismi altukunaman sitakurqanllapa pulbu alsakashtin.

²⁴Chayshina ruraptinllapam, chay mas kamachikuq suldaduqa nirqan:

—Pablutaqa uku *kwartilman wichuyllapa. Alli alli asutiyllapa diklaranambaq, nishpa.

Chaqa chay kamachikuq suldaduqam munarqan yach'ayta: ¿Imaraykush chay runakunaqa ancha sh'uqyashpa, payta kuntranllapa? nishpa. ²⁵Chaymi ch'aqnaptinllapa asutinanaqa, Pablutaqa chay kamachikuq suldaduta nirqan:

—¿Ima kanchur dirichuyki suq *rrumanu runata asutinaykillapa, manaraq ni sintinsyadu kaptin?

²⁶Chayshina niptinmi, chay kamachikuq suldaduqa, mana asutishpachu, rirqan chay mas kamachikuq-ninda willaq:

—Mana imakish allitachu rurangiman. iRumanu kastanchiqshi chay runaqa! nishpa.

²⁷Chaymi chay mas kamachikuqqa shamushpa, Pablutaqa kayshina tapurqan:

—¿Allipchur qamqa rrumanu kangi? nishpa.

Chaymi Pablutaqa “Arí” nirqan.

²⁸Chaymi chay kamachikuqqa nirqan: —Noqaqam ancha achka qellayta pagarakushqa kani, rrumanu kasta kanaypaq.

Chayshina niptinmi, Pablutaqa nirqan:

—Piru noqaqam rrumanukunapa ayllumbi nasishqayrayku, mas lijitimu rrumanu kani.

²⁹Chayshina niptinmi, chay asutinambaq kaqkunanaqa Pablumandaqa ashurqanllapana. Asta chay mas kamachikuq suldaduqam yach'ashpa: “Kay runaqam rrumanu kasta kashqa” nishpaqam, ancha mancharqan, prisushqanrayku.

Pablutam Mas Kamachikuq Juyiskunapi dimandarqanllapa

³⁰Qayandinqam chay mas kamachikuq suldaduqa munarqan yach'ayta: Mayá, imapaqshi chay *isrraylinukunaqa Pabluta kuntranllapa, nishpa. Chaymi Pablutaqa ch'aqnadu kashqanmanta paskachishpa, *kwartilmanda surqorqan. Chaymantaqam tandachishpa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata tukuy chay *mas kamachikuq juyiskunata, paykunapa ñawpanman Pabluta rurarqan.

23 ¹Pablutaqam chay *Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunata chapashpa nirqan:

—Masitakuna, uyawayllapa. Tayta Dyusmi rikawaykan. Noqaqam paypa ñawpambi kanangaman allin shunqoyuq kawsashqa kani.

²Chayshina niptinmi, mas kamachikuq *isrraylinu kura Ananiasqa ñawpambi kaqkunata kamachirqan, shimimbi Pabluta maqananllapa.

³Chayshina nishqambaqmi, Pabluqa chay Ananiyasta nirqan:

—iDyusmi qamtaqa rin maqashuq, shimikiwanlla payta kasuptiki! Chaypim tiyaykangi suq juyishshina, justisyata ruranyki. Liyninchiq nishqanshina ruray, allita yach'anayki, dilituyuqchu kani ichu mana, nishpa. ¿Imaraykum qamqa liyninchiqta mana kasushpa, munangi maqachiwaytaqa?

⁴Uyashpa, chaypi kaqkunaqam Pabluta nirqan:

—¿Ima wapuyaykangichu Dyuspa mas kamachikuq kuranda? nishpa.

⁵Pabluqam nirqan:

—Masitakuna, manamir yach'ashqachu kani: Payqam mas kamachikuq kura, nishpaqa. Chayta yach'ashpaqam, mana chayshinachu rimanayta. Chaqa *Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Amakish llaqtaykipa awturidarnimba kuntrandaq rimangichu”, nishpa.

⁶Pabluqam chay tandakaq kamachikuq juyiskunata chapashqanshina, kwintata qokarqan: Wakin juyiskunaqam *sadiusyu duktrinayuq kashqa, wakin juyiskunaqam *farisiyu duktrinayuq kashqa. Chaymi jwirtita rimashpa, nirqan:

—Masitakuna, farisiyukunapa duktrinandam kriyini. Farisiyupa churinmi kani. Chaymi kriyini: Wañuqkunam mushuqmanda rin kawsamuq, nishpa. Chayraykum munanllapa kastigawayta. Manam imapaqchu, nishpa.

⁷Chayshina Pablu niptinmi, farisiyukunaqa sadiusyukunawan anyana-kurqan paykunapura. Chay pudirniyuq juyiskunaqam akrakarqanllapa, mana chay layalla duktrinayuq kashqanllaparayku. ⁸Chaqa sadiusyukunaqam ninllapa: Wañuqkunaqam mana rinchu kawsamuq. Manam ni anjilkuna, ni almakuna kanchu, nishpa. Piru farisiyukunaqam ninllapa: Kanmi anjilkuna, kanmi almakuna. Wañuqkunapismi rin kawsamuq, nishpa.

⁹Chaymi yumbay ancha kunyarqanllapa. Wakin farisiyukunaqam *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna karqan. Paykunaqam das atarishpa, nirqanllapa:

—Kay runaqam mana nima maluta rurashqachu. Kinsapch'i suq alma ichu suq anjil paytaqa parlachishqa. Chaymi mana balinchu payta kastigananchiqqa. Dyuspa kuntrangish tikrakanchiqman.

¹⁰Chayshina Pablupaq niptinllapam, yumbay chay sadiusyukunaqa farisiyukunawan ancha kunyarqanllapa, suqta suqta ninakushpa. Pilyaq layana kaptinllapam, chay mas kamachikuq suldaduqa ancha mancharqan: Pablutakish chillpinmanllapa qoch'inakushpa, nishpa. Chaymi payqa kamachirqan suldadungunata, chay sh'uqyaqkunapa ch'awpinmanda Pabluta surqoshpa, apananllapa uku *kwartilman. Chaymi chayshina ruraraqanllapa.

¹¹Qayandin tutaqam Siñurninchiq Jisusqa Pabluman rikakushpa, nirqan:

—Pablitu, ama manchashpachu, animakay. Chaqa kay Jirusalimbi noqapaq rimashqaykishina, waq *Rruma llaqtapipis noqapaqqa ringi rimaq, nishpa.

Pabluta wanchinambaqmi parlarqanllapa

¹²⁻¹³Qayandinqam mas di 40 *isrraylinukuna tandanakushpa, Pabluta wanchinambaq parlarqanllapa kayshina jurashpa:

—Ama nimatapis mikushunchu ni upyashunchu, Pabluta wanchinanchiq-kaman. Mana wanchiptinchiqqam, Tayta Dyus kastigawashun, nishpa.

¹⁴Paykunaqam kamachikuq *isrraylinu kurakunaman, *kamachikuq ansyanukunaman rishpa, nirqanllapa:

—Noqaykunaqam jurashqa kani Pabluta wanchinayllapa, manaraq nimata mikushpa. Mana noqaykuna wanchiptiyqach'i, Taytanchiq Dyus yumbayniyta kastigawañqa. ¹⁵Chayri qamkunaqa tukuy chay *Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunawan mañayllapa chay mas kamachikuq suldaduta, qaya apamunambaq Pabluta kay ñawpaykillapaman: “Paypaqmi munanillapa mas allita yach'ayta”, nishpa. Noqaykunaqam ñambi pakakushpa, rinillapa shuyaq wanchinayllapa, manaraq kayman ch'ayamuptin, nishpa.

¹⁶Piru Pablupa panimba wambranmi chay jurapashqanda yach'arqan. Chaymi chay subrinunqa das rirqan kwartilman tiyunda abisaq. ¹⁷Chayraykum Pablupa suq kamachikuq suldaduta qayashpa, nirqan:

—Apay kay chulituta kamachikuqnikiman. Munanshi payta parlachiyta, nishpa.

¹⁸Chaymi chay uraslla chay suldaduqa chulituta apashpa, chay mas kamachikuq suldadutaqa nirqan:

—Jifisitu, chay prisu Pablum qayawashpa, rrugawarqan, kay chulituta apamunaypaq qaman. Anchash munan qamta parlachishuyta, nishpa.

¹⁹Chay kamachikuqqam ama pipis uyanambaq, chay chulituta makinmanda rambashpa, apashpa suq ladinguman, tapurqan:

—¿Imatamir munangi willawayta? nishpa.

²⁰Chaymi chulitutaqa nirqan:

—Achka isrraylinukunash kunanakushqa, qamta ingañashushpa, nishunanllapa: “Noqaykunapa mas kamachikuq juyisniykunash munanllapa Pabluta tapuyta, allita yach'ananllapa diklarashqanda”, nishpa. Chaypaq tumbanllash rinllapa mañashuq, qaya apanaykipaq tiyuyta chay Mas Kamachikuq Juyiskunaman. ²¹Amakish qamqa paykunataqa kriyingichu. Chaqa mas di 40 runakunash ñambi pakakushpa shuyaykanllapa, tiyuy Pabluta wanchinanllapa. Paykunash jurashqallapa, manaraq nimata mikushpachu ni upyashpachu, tiyuyta wanchinanllapa. Isi mana wanchishpaqash, Dyusmanda kastiguta rinllapa ch'askiq, nishpam, jurashqallapa. Chaymi shuyakuykanllapa: Imatash ringi niq, nishpa.

²²Chayshina niptinmi, chay kamachikuqqa chulitutaqa kach'arqanna kunashpa:

—Mayá, riynari. Amakish pitapis chay niwashqaykitaqa ningichu, nishpa.

Mas kamachikuq suldadum Pabluta kach'arqan prifiktu Filisman

²³Chay chulitu riptinqam, chay kamachikuqqa ishkey yanapakuq suldadunda qayashpa, nirqan:

—Sigurayllapa 200 ch'akip puriq suldadukunata, 70 suldadu bistyayuku-nata, 200 *garruchiru suldadukunata, rinaykillapa kay tuta las nwibi Sesarya llaqtaman. ²⁴Pablupaqpis bistyakunata sigurayllapa, muntakushpa rinambaq, allita ch'ayanambaq waq *prifiktu Filisman, nishpa.

²⁵Chay kamachikuqqam paykunawan kach'arqan suq kartata, kayshina nishpa:

²⁶“Kuyashqay kamachikuq prifiktu Filis, noqa Klawdyu Lisyasmi qamta

napaykuyki. ²⁷Yach'anaykipaqmi kaykunata ishibriyki: Kay runatam *isrraylinukuna prisurqanllapa. Wanchinanllapa kaptinmi, noqaqa yach'ashpa: *Rrumanush payqa niptinllapa, suldaduykunawan rishpa, washashqa kani. ²⁸Yach'anayrayku imapaqshi kuntranllapa, nishpa, aparqani *Mas Kamachikuq Tandakaq Isrraylinu Juyiskunaman. ²⁹Chaypim yach'arqay: Paykunapa duktrinami mana igwalchu, nishpa. Chaysitupaqmi kuntranllapa. Piru chaysitupaqllam mana dirichuyuchu wanchinanllapa ni karsilanallapa. ³⁰Noqaqam yach'arqayna: Chay isrraylinukunaqam rinllapa shuyaq ñambi, Pabluta wanchinanllapa, nishpa. Chaymi paytaqa qaman kach'amuni. Payta kuntraqkunatapismi nishqa kani, qaman shamunanllapa, justisyata ruranayki. Chaytallam ishibriyki. Mayá, rikanakushun”, nishpa.

³¹Chay kartata suldadungunata qoshpam, nirqan rinanllapa. Chaymi nishqanda kasushpa, Pabluta apashpa, tutup rirqanllapa Antipatris llaqtakaman. ³²Qayandinqam chay ch'akip riq suldadukunaqa Antipatrismanda kutimurqan *kwartilninman. Chay bistyayuy suldadukunallam Pabluwanqa mas waqman rirqanllapa. ³³Chaymi Sesarya llaqtaman ch'ayashpaqa, chay kartata qorqanllapa prifiktu Filista. Pablutapismi intrigaurqanllapa. ³⁴Chaymandaqam chay kartata liyishpaqa, chay prifiktuqa Pabluta tapurqan, yach'anambaq: Maymandash, nishpa. Chaymi Pablu willaptinqa, yach'arqanna *prubinsya Silisyamanda kashqanda. ³⁵Chaymi Pablutaqa nirqan: —Kuntrashuqkuna shamuptinam, uyashaq niwashqaykita, nishpa.

Chaymandaqam chay suldadukunata kamachirqan, Pabluta kwidanallapa gubyirnu *Irudis atun wasi rurashqambi.

Pablutam kuntrarqanllapa prifiktu Filispa ñawpambi

24 ¹Sinku diyas pasaptinam, chay *mas kamachikuq isrraylinu kura Ananiasqa Jirusalinmanda ch'ayarqan chay Sesarya llaqtaman. Wakin *kamachikuq ansyanukuna suq abugadupismi paywan shamurqanllapa. Chay abugaduqam Tirtulu shutiq. Paykunaqam chay *prifiktu Filisman ch'ayarqan, Pabluta kuntran dimandata rurananllapa. ²Pabluta apamuptinllapaqam, chay abugadu Tirtuluqa payta kuntrashpa, chay prifiktu Filista kayshina willarqan:

—Qam ancha allin Taytitu Prifiktu Filis, dyusilupagi. Chaqa qam ancha yach'ayniyuq kashpam, yumbay llaqtayllapapi allita kamachikuptiki, ancha shumaqta kawsanillapa, mana nimatapipilyashpachu. ³Chayshina ancha allita kamachikuptikim, tukuy maypi kushikushpa, qamta ancha agradisiykillapa. ⁴Piru ama masta unayachishunay, ancha rrugayki suq faburta noqaykunata rurawanayki. Uyawayri das suq palabritata willashunay kay Pablupaq.

⁵Riqsinillapam: Kay runaqam suq plaga, nishpa. Chaqa kay mundupi tukuy mayman rishpa, suq laya duktrinata yach'achikuptinmi, isrraylinukunaqa piñachinakushpa, paykuna-pura akrakashpa, gubyirnunchiq *Sesarta kuntranllapa. Payqam nasarinu duktrinayuqkunapa suq kamachikuqnin. ⁶iIma! Dyuspa *santu adurana wasindam disprisyashpa, munashqa mapachayta. Chaymi noqaykunaqa prisushpa, munashqallapa kani liy kamachishqanshina justisyata rurayta. ⁷Piru chay kamachikuq suldadu Lisyasmi mitikushpa, wapuyashpa, suldadungunawan qoch'iwashqallapa. ⁸Chaymandaqam niwashqallapa, qaman

shamunaypaq., Chaymi kananqa qam kikiki atingi kay nishushqaypaq tapuyta kay Pabluta, allita yach'anayki yumbay rurashqambaq, nishpa.

⁹Chayshina chay abugadu niptinmi, chay kamachikuq isrraylinukunapis Pablupaqqa nirqan:

—Ari, chayshinam kashqa, nishpa.

¹⁰Chaymandaqam chay prifiktuqa makinwan Pabluta siñiyarqan rimanambaq. Chaymi Pabluta nirqan:

—Siñur Prifiktu, noqaqam yach'ani: Unaymandapacham kay *nasyunniypa juyisnin qam kashqa kangi. Chaymi mana manchashpachu, rimani kay ñawpaykipi. ¹¹Qam kikikim suqkunata tapushpa, atingi yach'ayta. Chayraqmi dusi diyas kananwan chay Jirusalinman ch'ayarqay, Dyusta aduranaypaq.

¹²Manam pipis tariwashqachu, suqkunawan anyanakuykaptiy. Manam ni *Dyuspa adurana wasimbi ni *sinaguga wasikunapi, ni Jirusalimbi pitapis anyashqachu kani. ¹³Chaymi kay runakunaqa tukuy laya llullangunawan kuntrayta rimashpapis, mana atinllapachu ishkichiwayta. ¹⁴Piru allita yach'anaykipaqmi, klaruta niyki, unay agwiluykunapa Dyusnindam kasuni. Lukismi mushuq duktrinata sigini. Chay duktrinaypaqmi yuanllapa: Manash balinchi, nishpa. Piru kriyinin yumbay liyinllapapi. Kriyinin *Dyuspaq rimaqkuna iskiibrishqambi. ¹⁵Paykuna-shinallam noqapis Dyuspi allita yuyakuni: Wañuqkunata rin kawsachiq, chay alli ruraqkunata tukuy chay uchayukunatapis, nishpa. ¹⁶Chay-raykum noqaqa sujitakani, allita rurashpa, allin shunqoyuq kanaypaq Dyuspa ñawpambi, runakunapa ñawpambipis.

¹⁷Suq nasyungunaman rishpam, achka watakunamanda kutimushqa kani nasyunniymanqa, limush'nata, ufrinda-

kunata kay Jirusalinman apamushpa.

¹⁸Chaymi *Dyuspa adurana wasimbi *mayllakuna kustumbrita rurashpa, chay ufrindakunata ruraykaptiy, wakin *isrraylinu *prubinsya Asyamanda kaqkuna tariwarqan. Piru manam achka runakuna pullayqa karqanchu. Manam ni pitapis anyaraqychu. ¹⁹Mana allikunata rurashqa kaptiyqa, chay Asyamanda kaqkuna munashpa kuntrawaytaqa, shamunqallapa kay ñawpaykipi shimbiwaq. ²⁰Piru kaypi kaqkunaqam Dyuspa adurana wasimbiqa mana karqanllapachu. Paykunaqam rikawashqallapa chay *Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunapa ñawpambi kaykaptiy. Chaypi faltashqa kaptiyqar, kariyawanqallapa. ²¹Chay mas kamachikuq juyiskunapa ñawpambim jwirtita rimashpa, nirqay: “Kananqam kayshina dimandadu kani, kriyishqayrayku: Wañuqkunam mushuqmanda rin kawsamuq”, nishpa. Kinsapch'i paykunataqa chayshina nishpa faltashqa kani, nishpa.

²²Chay prifiktu Filisqam allita yach'arqan Jisuspi kriyiqkunapaq. Chaymi chay dimandataqa suq diyapaqna dijarqan. Paykunataqam nirqan:

—Suldadukunapa kamachikuqnin Lisyas shamuptinmi, paytaqa tapushaq, mas allita yach'anay kay dimandapaq, nishpa.

²³Chaymandaqam chay *prifiktu Filisqa kapitanda kamachirqan:

—Pabluta allita kwiday. Piru dijay, yanasunguna (yanasanguna) shamushpa watukunan, payta imapipis yanapananllapa, nishpa.

²⁴Chaymandaqam wakin diyakunamanda Filisqa shamurqan warmin Drusilawan. Chay warminqam *Isrrayil-manda karqan. Pablutaqam qayachirqan, Jisukristupa duktrinambaq

parlarchinan. ²⁵Chaymi Pablupa kayshina parlachirqan: “Jisuspi kriyishpar, kwirpunchiqtaqa allita sujitashun. Justisyatapis ancha allita rurashun. Chaqa kayshinam jwisyu diya rin kaq”, niptinmi, Filisqa ancha mancharqan. Chaymi Pablutaqa nirqan:

—Riyna kananqa. Suq diyanam lugarniyuq kashpa, qayachishqayki uyashunaqpaq, nishpa.

²⁶Chaqa chay Filisqam munarqan Pablu pagaranambaq qellayta, karsilmanda surqonambaq. Chaymi kutin kutin Pablutaqa qayachiq parlanambaq.

²⁷Chayshinaqam ishkay watana karqan. Chaymandaqam Filisqa dijarqanna prifiktu kargundaqa. Pursyu Fistunam chay prifiktu kargunmanqa yaykurqan. Piru Filisqam isrraylinukunawan allita munashpa kidayta, mana kach'arqanchu Pablutaqa. Prisulla dijashpam, kargunmandaqa lluqshirqan.

Plabutam dimandarqanllapa mushuq prifiktupipis

25 ¹Fistu ch'ayarqan chay Sesarya llaqtaman, *prifiktu karguta ch'askinambaq. Kimsa diyamandaqam anaq Jirusalinmanna rirqan.

²Waqqiqam chay kamachikuq *isrraylinu kurakuna mas *kamachikuq ansyanukunawan das rirqanllapa, Fistupina Pabluta dimandaq. ³Paykunaqam ch'ayashpa kayshina rrugarqanllapa:

—Suq faburta rurawayllapa. Apachimuyri Pabluta waq Sesaryamanda kay Jirusalinman, nishpa.

Piru paykunaqam yuyarqanllapa Pablutaqa ñambi wanchiyta. ⁴Piru Fistuqam paykunata nirqan:

—Pabluqam Sesarya llaqtapi prisu. Noqa kikiymi yuyani waqman riyta kay diyakunalla. ⁵Qamkunamandam

suqnirikuna atingillapa pullay riyta waqman. Chayshina rishpaqam, atingillapa chay runataqa shimbiyta, ima maluta rurashqa kaptinqa, nishpa.

⁶⁻⁷Chaymandaqam chay Fistuqa uchu diyas ichu dyis diyastalla Jirusalimbiqa karqan. Chaymandaqam chay isrraylinukunawan kutirqan Sesaryamanna. Qayandin diyaqam dispachumbina kaykashpa, apachimurqan Pabluta, chay Fistupi diklaranambaq. Chaymi chay isrraylinukunaqa Pablupa ladunman qemikashpa, yanqakunata llullakushpa, shimbirqanllapa:

—Chayta manchu rurashqa kangi, nishpa.

Piru maychika ima layata kuntrashpapis, mana nimapi atirqanllapachu ishkichiyta. ⁸Chaymi Pablupa washakanambaq nirqan:

—Manam noqaqa isrraylinukunapa liynindaqa kuntrashqachu kani. Manakish ni *Dyuspa adurana wasinda burlashqachu kani. Manam ni gubyirnu *Sesarta kuntrashqachu kani, nishpa.

⁹Piru chay Fistuqam munashpa allita kidayta isrraylinukunawan, Pablutaqa tapurqan:

—¿Munangichu riyta Jirusalinman, waqpina kay justisyata ruranaypaq? nishpa.

¹⁰Chaymi Pablupa prifiktu Fistutaqa nirqan:

—Manám. Kay dispachum gubyirnu Sesar Agustupa. Chaymi kaypilla atingi dimandaytaqa ushayta. Qamqam allita yach'angi: Manam nimapi isrraylinukunataqa faltashqachu kani. ¹¹Piru imapi faltashqa kaptiyqa, wanchiwanqallapa. Piru mana nima uchayyuq kaptiyqam, mana pipis dirichuyyuqchu, llaqta masiykunaman intrigakuwananqa. Noqa *rrumanu kashpam, dirichuyyuq kani mañanaypaq mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesarta, dimandayta

ushyanambaq. Chaymi kananqa chayshina mañani, nishpa.

¹²Chay Fistuqam yanapakuqningunawan Pablupa dimandambaq parlarqan. Chaymandaqam Pablutaqa nirqan:

—Qam nishqa kang: Rrumapa gubyirnun Sesarmi kay dimandayta ushyanqa, nishpa. Chaymi paymanna ringi riq, nishpa.

Pablum gubyirnu Agripapa ñawpambi karqan

¹³Suq diyam gubyirnu Agripa rirqan Sesarya llaqtaman panin Birinisiwan, chay mushuq *prifiktu Fistuta napaykuq. ¹⁴Waqpilla paykuna kaptinmi, chay prifiktu Fistuqa chay Agripata Pablupaq nirqan:

—Chay prifiktu Filismi kaypi suq prisuta dijashqa. ¹⁵Jusalimbi kaykaptiyimi, kamachikuq *isrraylinu kurakuna *kamachikuq asyanukunawan suq dimandata noqapi ruraraqanllapa, sintinsyanaypaq chay prisuta. ¹⁶Chaymi noqaqa paykunataqa nirqay: “Noqaykuna *rrumanu awturidarkunam mana kustumbriyuqchu kanillapa ni pitapis sintinsyanayllapa wañunanqa, manaraq shimbinaquptinqa”, nishpa. ¹⁷Chaymi paykuna noqawan kayman shamuptiyllapa, mana unayashpachu, qayandin diyalla, dispachuypi tiyashpa, Pabluta apachimurqay, shimbinaillapa. ¹⁸Chaqa noqaqam yuyarqay: Imakunatach'i Pablupaq ninqallapa, nishpa. Piru chay shimbiqkuna kariyaptimbismi, mana nima dilituta paypiqa tarirqaychu. Manam yuyashqayshinachu kashqa. ¹⁹Chaqa Pablupa duktrinambaqllam kayshina rimarqanllapa: Pablush yach'achikun suq runa Jisus shutiqpaq. Chay Jisusqash wañushqana. Piru Pablupaq chay Jisuspaqqa nin: “Wanchiptimbisshi kawsamushqana”,

nishpa. ²⁰Chayshina niptinllapam, noqaqa mana imata atirqaychu rurayta. Chaymi Pabluta tapurqay, “Mayá, ¿munangichu Jirusalinman riyta, waqpi kay dimandata rurananchiqlapa?”

²¹Chayshina niptiyimi, Pablupa niwarqan: “Mas kamachikuq gubyirnun-chiq *Sesar Agustunam kay dimandayta ushyanqa”, nishpa. Chayraykum noqaqa kamachikushqa kani prisulla gwardananllapa, chay gubyirnunchiqman kach'anaykaman, nishpa.

²²Chayshina chay Fistu niptinmi, chay Agripaqa nirqan:

—Noqapismi chay runataqa munani uyayta, nishpa.

Chaymi Fistuqa Agripata nirqan:

—Qayam ringi uyaq, nishpa.

²³Chay qayandinqam chay gubyirnu Agripapa mas kamachikuq suldadunguna, chay llaqtapi suq kamachikuq runakunawan, Agripapa chay panin Birinisiwan ch'ayashpa, Agripata bibachishpa, yaykurqanllapa Fistupa dispachunman, Pabluta uyanambaqllapa. ²⁴Kanan chay Fistuqam Pabluta apachimushpa, nirqan:

—Gubyirnu Agripa, yumbay qamkuna kamachikuq runakuna, uyawayllapa. Kaypim kay runaqa. Jusalimbi, kay Sesarya llaqtapipis achka isrraylinukuna paypa kuntranda rimashqallapa. Mana shaykuqmi niwanllapa: “Kay Pablu wañunqa”, nishpa. ²⁵Piru noqapa yuyayniymandaqam mana nima dilituta rurashqachu wañunambaqqa. Piru pay kikinllam nishqa: “Mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesar Agustunam dimandaytaqa ushyanqa”, nishpa. Chaymi yuyashqana kani Sesar Agustuman kach'anaypaq. ²⁶Lukismi chay gubyirnunchiq Sesar Agustuman ufsiyuta kach'anaypaq, mana yach'anichu kay Pablupaq iskibriyta: “Payqam kay laya dilituyuq kashqa”

nishpa. Chaymi gubyirnu Agripa, qamba ñawpaykiman, kay suqkunapa ñawpanman paytaqa apamushqa kani. Piru masmi qaman apamushqa kani. Chayri tapuy, imata niptin, chaytana iskibrishpa, ufisyuta kach'anaypaq. ²⁷Aykabraq alli kanqa kay Pabluta gubyirnunchiqman kach'anaypaq, mana nimata iskibrishpa paypaqqa: “Kay laya uchayuwmi payqa”, nishpa.

Pablum gubyirnu Agripapa ñawpambi rimarqan, karsilmanda washakanambaq

26 ¹Chaymi gubyirnu Agripaqa Pabluta nirqan:

—Atingim rimayta washakanaykipaq, nishpa.

Chaymi Pabluga makinda alsashpa, nirqan:

²—Gubyirnu Agripa, qamba ñawpaykipi kashpam, ancha kushikuni rimanaypaq, yach'anayki *isrraylinu llaqta masinchiqkuna noqapaq yumbay nishqanda. ³Kanan mastam kushikuni ancha allita riqsishqaykirayku noqanchiq isrraylinukunapa kustumbrinchiqkunata, tukuy ima layata anyanakuptiypis. Chaymi mañayki, ama piñakushpa, allita uyawanayki kay nishushqayta.

Kayshinam Pablupa bidan karqan

⁴Yumbay *isrraylinu llaqta masinchiqkunam yach'anllapa llaqtaypi, Jirusalimbipis imashina paykunawan wambraymandapacha tiyashqayta.

⁵Paykunapismi munashpaqa, atinllapa willashuyta noqa kashqaypaq. Chaqa noqagam wambraymandapacha *farisiyu duktrinayuw kashqa kani. Farisiyukunam ancha munanillapa duktrinayllapata manyaqlla kasuyta maski yumbay isrraylinukunamanda.

⁶Chayshina kaptiypismi, rikay, apamu-washqallapa dimandawaq, ancha

kriyiptiy: Tayta Dyusmi wañuqkunata rin kawsachimuq, nishpa. Chaqa wañuqkunata kawsachinanmi payqa ufrisishqa karqan unay agwilunchiqtunata. ⁷Isrraylinukunapa chay dusi *atun ayllunchiqkunam ancha munanllapa ch'askiyta Tayta Dyus ufrisikushqanda. Chaymi paykunaqa Tayta Dyusta aduranllapa punchawnindin tutupnindin. Uyaway, Gubyirnu Agripa. Noqapismi paykunashina Tayta Dyus ufrisikushqambi ancha yuyakuni. Chayraykum kay isrraylinukunaqa kuntrawanllapa. ⁸Isrraylinukuna, çimaraykutaq mana kriyingillapachu: Tayta Dyusmi rin kawsachimuq wañuqkunata, nishpaqa?

Pablugam Jisuspi kriyiqkunata qesachashqa karqan

⁹Noqa kikiymi unayqa yuyarqay: Taytanchiq Dyusmi munan qesachanaypaq Jisus Nasarinupi kriyiqkunata, nishpa. ¹⁰Chaymi noqaga Jirusalimbi kamachikuq *isrraylinu kurakunamanda urdingunata surqoshpa, rirqani prisuq Jisuspi achka kriyiqkunata, karsilanaypaq. Kanan paykunata wanchiptinllapam: “Ancha allitam ruraykangillapa”, nirqani. ¹¹Waqta kaytam purirqay Jisuspi kriyiqkunata ancha qesachashpa, Jisusta ñiganambaqllapa. Chayshinam rurarqani isrraylinukunapa yumbay *sinaguga wasiyllapapi. Kanan ancha piñakushpam, paykunata ch'iqnirqay. Chaymi karu llaqtakunaman rirqani, paykunata qesachaq.

Pablum parlarqan imashina Jisuspi kriyishqanda

¹²Kamachikuq *isrraylinu kurakuna kamachiwaptinmi, Jisuspi kriyiqkunata qesachayta yuyashpa, riykarqay Damasku llaqtaman. ¹³Uyawayri

Gubyirnu Agripa, ñanda noqa riykaptiy, larrdusi urastach'i suq ancha jwirti micha syilumanda achikchawarqan. Chay michaqam rupaymandaqa mas jwirtita llipyarqan. Chaymi noqataqa, yumbay pullay riqkunatapis limpu achikchawarqanllapa. ¹⁴Chayraykum yumbayniy bulakarqayllapa pambaman. Chay urasmi uyarqay suq qayawaqta *ibriyu rimaypi: “Sawlu, Sawlu, ñimapaqmi qesachawangi? Manchu buyisqa yapukushpa, ikiman garruchata matqashpa, paylla chuqrikan. Chayshinallam qambis ruraykangi”, nishpa. ¹⁵Chayshina qayawaptinmi, noqaqa tapurqay: “¿Pimir kangi, Taytitu?” nishpa. Chaymi payqa niwarqan: “Noqam Jisus kani. Noqa kikiytam qesachawaykangi. ¹⁶Mayá, atarishpa shayay. Qamanmi rikakushqa kani sirbiwanayki, yumbay kay rikashqaykipaq tistiguy kanayki. Chaymandaqam masta rini rikachishuq, chaypaqpis rimanaykipaq. ¹⁷Washashuqmi rini isrraylinukunamanda tukuy furastiru kaqkunamandapis. Kananqam kach'ayki, paykunaman rishpa, ¹⁸yach'achiptiki, intyindinanllapa, amana masta tutayaq ñambishina purinanllapa. Ashwanmi munani, allita rurashpa, achik ñambishinana purinanllapa. Chayshina kawsashpaqam, manana rinllapachu puriq *dyablu munashqanda rurashpaqa. Chaymi Tayta Dyusta uyashpa, pay kamachikushqanda kasushpana, rinllapa kawsaq. Chayshina noqapi kriyiptinllapam, uchangunata pirdunashaq, akrashqaykuna kashpa, suq irinsyata ch'askinanllapa”, nishpa.

**Pabluqam kasurqan
musqoynimbishina uyashqanda**

¹⁹Uyayri, Gubyirnu Agripa. Chay syilumanda qayawaqta kasushpam,

mana fyirusyashqachu kani. ²⁰Chaymi puntata Damaskupi tiyaqkunata yach'achirqay Jisus niwashqanda. Chaymandaqam das rishpa, yach'achirqay Jirusalimbi tiyaqkunata tukuy chay prubinsya Judiaypi tiyaqkunatapis. Chay mana isrraylinu kaqkunatapismi yach'achishqa kani, mana allikunata rurashqanrayku syintishpa, chay uchakunata dijashpana, Dyuspi tukuy shunqo yuyakunanllapa. Paykunataqam animachishqa kani, shumaqtana kawsananllapa, paykunata rikaqkuna ninanllapa: Dyuspim allipta kriyinllapa, nishpa. ²¹Kayshina yach'achikuptiyimi, *Dyuspa adurana wasimbiqa llaqta masinchiq isrraylinukunaqa prisuwashpa, munashqallapa wanchiwayta. ²²Piru Taytanchiq Dyus yanapawaptinmi, kanangaman paypi allita kriyishpa kawsaykani, paypaq yach'achishpa byijkunata wambrakunata. Manam nunka suq layataqa yach'achikushqachu kani. Ashwanmi *Dyuspaq rimaqkuna nishqanda, *Muysis nishqandalla yach'achikushqa kani. ²³Chaqa paykunaqam nirqan: “*Dyus Akrashqan Washadurqash padisishpa rin wañuq. Wañushpaqash payqa yumbay wañuqkunamanda puntata rin kawsamuq, yach'achinambaq isrraylinukunata, tukuy furastirukunatapis”, nishpa.

**Pablum munarqan gubyirnu
Agripata Jisuspi kriyichiyta**

²⁴Chayshina Pablu rimaptinmi, *prifiktu Fistuqa jwirtita rimashpa nirqan:

—iA, lukuch'i kangi, Pablu! iAncha liyishpach'i, lukuyashqa kangi! nishpa.

²⁵Chaymi Pabluqa nirqan:

—Uyaway ancha kamachikuq Taytitu Fistu. Manam lukuchu kani. Ashwanmi tukuy jwisuyuyan allip kaqtalla

rimaykani. ²⁶Kayqa kaypi Gubyirnu Agripa; payqam ancha allita yach'an kay nishqaypaqqa. Chaymi mana pitapis manchashpachu, klaruta paypa ñawpambiqa rimani. Chaqa manam suq kuchupi ima pakadushinachu kashqa. ²⁷Qamqam Gubyirnu Agripa kriyingi *Dyuspaq rimaqkuna nishqanda, ¿manachu? Noqam yach'ani kriyingim, nishpa.

²⁸Chaymi Gubyirnu Agripaqa Pablutaqa nirqan:

—Kanan qamqam das munangi Jisuspi kriyichiywayta, nishpa.

²⁹Chaymi Pablutaqa nirqan:

—Noqaqam Dyusman mañakuni, daslla ichu qashuqa qam yumbay kay uyawaqkunawan noqashina Jisuspi kriyinyakillapa; piru amar kay kadinakunawan watashqa kanaykillapa.

³⁰Chayshina Pablu niptinmi, chay gubyirnu, panin Birinisindin, chay prifiktuwan, yumbay chay pullanllapa tiyaykaqkunapis atarirqanllapa. ³¹Chay-mandaqam ashurqanllapa suq laduman parlaq. Chaypiqam paykunapura ninakurqanllapa:

—Kay runaqam mana nima maluta rurashqachu wañunambaq, ni karsilpi kanambaq.

³²Chaymi Agripaqa Fistuta nirqan:

—Kach'anchiqmannam kay runata, mana pay kikin nishqa kaptin: “Gubyir-nunchiq *Sesar Agustu dimandayta ushyanqa”, nishpa.

Pablutam aparqanllapa Rruma Ilaqtaman

27 ¹Chay kamachikuqkunaqam yuyarqan prisukunata intriga-kuyta, suldadunguna Italya *nasyunman apananllapa. Chaymi Pabluta yumbay chay wakin prisukunatapis intrigarqan-llapa suq kamachikuq suldadu Julyu shutiqta. Chay Julyuqam gubyirnu *Sesar Agustupa achka suldadungunapa

kamachikuqnin karqan. [*Nuta: Lukasmi mana prisuchu kashpa, Pablupa pullan rirqan.*]

²Rirqayllapa *yakupi puriq barku Adramitiyu Ilaqtamanda kaqpi *prubinsya Asyapa Ilaqtangunaman. Chay barkupiqam pullayllapa rirqan kriyiq masinchiq Aristarku. Paymi prubinsya Masiduñapa Tisalunika Ilaqtanmanda karqan. ³Chaymandaqam qayandinqa ch'ayarqayllapa Sidun Ilaqtaman, *barkukunapa shayanun lugarman. Chay kamachikuq Julyuqam ancha alli karqan Pablutan. Chaymi dijarqan rinambaq yanasungunata (yanasangunata) watukuq. Kanan paykunaqam Pablutaqa tukuy imapi yanaparqanllapa. ⁴Chaymandaqam Sidunmanda chay barkupina Iluqshir-qayllapa. Riypiqam *yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipripa ladunda pasarqayllapa, wayramanda washaka-nayllapa. ⁵Chay *mar yakupa sawandaqam rirqayllapa prubinsya Silisyapa, prubinsya Panfilyapa manyanda. Chaymandaqam ch'ayarqayllapa prubinsya Lisyapa Mira Ilaqtanman.

⁶Chay Mira Ilaqtapi suldadukunapa kamachikuqninqa tarirqan suq barkutana, Alijandriya Ilaqtamanda Italya nasyunman riykaptin. Chaymi chay barkumanna noqaykunata yaykuchiarqan, waq Italyamanna rinayllapa. ⁷Chaymandaqam achka diyakunata chay mar yakutaqa qashuqa rirqayllapa. Kanan ancha ñakashpam ch'ayarqayllapa Kinidu Ilaqtapa ñawpanman. Kanan chay wayra arkawaptinllapam, pasarqayllapa Salmun Ilaqtapa ñawpanda. Wayramanda washakanayllapa, nishpa, muyurqayllapa chay isla allpa Kritapa iki ladunda. ⁸Chayshina ancha ñakashpam, tukuy chay kustata rishpa, ch'ayarqayllapa suq Ilaqtaman “*Barku-

kunapa shumaq shayanan lugarnin-guna” shutiqman. Chay llaqtagam Lasiya llaqtapa sirkambi.

⁹Nawpa ladumanda ancha wayrash-qanraykum, qashuqa rishpa, achka diyakunata unayarqayllapa. Kanan chay diyakunagam tamyanan tyimpu ch'ayamuykarqanna. Chaymi manchar-qayllapa mar yakupa sawanda rinayllapa. Chaymi Pabluqa paykunata kunarqan:

¹⁰—Taytitukuna, mananam allichu rinanchiqpaq. Disgrasyakish pasawan-chiqman. Kay barkuqam dañakashpa trastandin seqanman. Noqanchiqkuna-piskish yakupi ch'uqashpa, wañun-chiqman, nishpa.

¹¹Piru chay kapitan Julyuqam Pablutaqa mana kasurqanchu. Mastam kasurqan barkupa dwiñunda chufirnin-dapis, “Rishunlla”, niptinllapa. ¹²Chay llaqtapiqam mana allichu karqan, tamera tyimpu chaypi tiyanambaq. (Chaqa chaymanqam dirichu wayraq.) Chaymi yaqqa yumbay yuyarqan: Mas alli kanman, kay llaqtamanda lluqshishpa, rinanchiq Finisi llaqtaman, nishpa. Chay Finisiqam chay *yakupa ch'awpimbi isla allpa Kritapa suq llaqtan karqan. Wayrapa arkaqnimbim kidarqan. Shutim karqan chapakunapaq rupay seqanamba yaqqa ichuq ladunman. Chaypim munarqanllapa tiyayta, tamera tyimpu pasanangaman.

Mar yakupi kaykaptinllapam, ancha tamarqan, ancha wayrarqan

¹³Qallariptin ashla wayra ichuq ladumandam, paykunaqa yuyarqan: Atinchiqnam allita riyta, nishpa. Chaymi chay kashqayllapamanda rirqayllapa *isla allpa Kritapa manyanda. ¹⁴Chaypi kaykaptiynam, qonqaylla das ancha jwirtita wayrarqan chay Kritapa ladunmanda. Chay jwirti

wayraqam shutiq “Nurdisti”. ¹⁵Chay wayraqam chay *yakupi puriq barkuta ichuq ladumanna aparqan. Chaymi manana atishpa ñawpaman riytaqa, noqaykunaqa çimanashaqnataqri? nishpa, dijakarqayllapana, chay wayra apawananllapa. ¹⁶Chaymi chay wayraqa apawarqanllapa taksha isla allpa Klawda shutiqpa waqta ladunman. Chay waqta ladumbiqam manana jwirtitaqa wayrarqanchu. Chaymi chaypiqa ancha ñakashpa, tandarqayllapa atun barkupa taksha barkitunda. Chaqa chay atun barkuqam chay taksha barkitunda aysashpa apamushqa karqan. ¹⁷Chay-mandaqam chay taksha barkituta wichurqayllapa chay atun barkupa ukunman. Chaynam chay atun barkuta waskakunawan watarqayllapa, mas jwirti kashpa, ama pakikanambaq. Chay barkuta manijaqkunaqam mana munarqanllapachu Sirti shutiq aqo rumikunaman tupakayta. Chaymi *barkuta purichiq traputa ishkichirqan-llapa. Chaymandaqam dijarqanllapana, wayra barkuta apanambaq. ¹⁸Qayandin diya chay wayra chayshina jwirtilla kaptinmi, mana imanayta yach'ashpa, barkupi kaq trastikunata yakumanna wichukurqanllapa. ¹⁹Kimsa diyamanqam noqaykunaqa kikiy makiyllapawan, barkupa kusasinguna-tapis yakuman wichukurqayllapa. ²⁰Chaymandaqam achka diyakunata mana atirqayllapachu rikayta ni rupayta ni lusirukunata, yach'anayllapa: Maymanmi riykanchiqllapa, nishpa. Chay tukuy wayrakuna maykunata apawaptinllapaqam, manana ni ashrita yuyarqayllapachu kawsaytaqa.

²¹Chayshina achka diyakunata ancha ñakashpam, mana ni mikurqayllapachu. Chaymandaqam Pabluqa ch'awpiyllapapi shayashpa, niwarqan-llapa:

—Taytitukuna, mas allich'i kananda chay nishushqayta kasuwanaykillapa. Ama llugshinanchiqtachu chay Kritamanda, kay tukuy laya atrasukunata ñakananchiqqa. ²²Piru kananqa ama llakiyllapachu. Kay barku yakuman seqaptimbismi, mana ni mayqanninchiq rinchiqchu chingaq. ²³Chaqa Dyuspani kani. Paytam sirbini. Pay anjilninda kach'amuptinmi, tutaqa noqaman rikakushqa. ²⁴Chay anjilninmi niwashqa: "Pablu, ama manchaychu. Chaqa *Rrumapa ancha kamachikuq gubyirnumba ñawpambi ringi prisintakaq. Dyusqam qamrayku chay barkupi pullayki kaqkunatapis yumbayta rin washaq", nishpa. ²⁵Chayri kananqa ama manchashpachu animakayllapa. Noqaqam ancha allita Dyuspi yuyakuni. Yach'anima: Chay anjil niwashqanshinam rin kumpli, nishpa. ²⁶Lukismi kay yakukunaqa rinllapa wichukuwaqinchiq *yakupa ch'awpimbi isla allpaman.

²⁷Chaymandaqam ishkey simanata ancha wayraptin, *mar yaku Adriya shutiqpi kaykarqayllapa. Ch'awpi tutata chay barkuta manijaqkunaqa kwintata qokarqanllapa: Allpamannam ch'ayaykanchiq, nishpa. ²⁸Chaymi waskapa puntambi suq lllashaqta watahpa, kach'arqanllapa yakupa ukunman midinambaq: ¿Junduraqchu ichu manana? nishpa. ³⁶mitrus junduraqmi karqan. Chaymandaqam chay yakupa mas manyaman midirir-qanllapa. Chaypiqam 27 mitrusllana karqan. ²⁹Chayta yach'ashpaqam, ancha mancharqanllapa rumikunapi tupakayta. Chaymi ch'usku *llashaq sujitanan rumikunata kadunu waskapi watahpa, iki ladumanda kach'arqanllapa yakuman, chay barkuta sujitanambaq, ama tupakanambaq rumikunapi. Chayshina rurashpam,

ancha manchashpa, shuyakurqanllapa achikyanambaq.

³⁰Piru manaraq achikyaptinmi, chay barkuta manijaqkunaqa yuyarqanllapa atun barkumanda llugshishpa, mitikashpa, chay taksha barkitupina rinanllapa, paykunalla washakanambaq. Chaymi paykunaqa ñawpa ladumanda waskakunapi lllashaq rumikunata yakuman kach'aq tukurqanllapa, ama yach'anayllapa: Mitikaqllapanam rin, nishpa. Chayshina ruraq tumbam manashinalla chay taksha barkituta windushpa, yakuman ishikichiykarqanllapa, chaypi mitikananllapa. ³¹Chaymi Pabluqa chayta rikashpa, chay suldadukunata, jifindapis nirqan:

—Kay manijaqkuna barkuta dijashpa mitikaptinllapaqam, manana ringillapachu washakaq, nishpa.

³²Chayshina niptinqam, suldadukunaqa kallpashpa, das kuchurqanllapa waskakunata, chay taksha barkitu yakuman ishkinambaq. ³³Achikyaykaptinnam Pabluqa yumbayta kayshina nirqan, imatapis mikunanllapa:

—Ishkey simana tukuynam qamkunaqa llakiwan chapakushpa, mana ni mikushqallapachu kangi „ni puñushqallapachu kangi„. ³⁴Chaymi rrugaykillapa, imatapis mikunaykillapa, jwirsayuq kanaykillapa. Chaqa manam ni mayqanninchiqqa ni suq aqchitanchiq umanchiqmanda rinchu chingaq.

³⁵Chayshina nishpaqam, Pabluqa yumbaypa ñawpambi suq tandata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, mikurqan. ³⁶Chayshina mikuqta rikashpaqam, yumbayna animakashpa, mikurqayllapa. ³⁷Chay barkupi kaqkunaqam 276 karqayllapa. ³⁸Munashqanda mikushpaqam, chay trigu trastikunata *mar yakuman wichukurqanllapa, amana chay barku lllashaqniyuq kanambaq.

**Yakupi puriq barkum mar
yakuman seqarqan**

³⁹Achikyaptinmi, chay barkuta purichiq-kunaqa allpapa manyanda rikashpapis, mana yach'arqanllapachu: Maypinam kanchiq, nishpa. Piru chaypim rikarqanllapa suq kuchu aqolla kaqta. Chaymi yuyarqanllapa: Mayá, aku qemi q barkuta waq kuchuman. Paqtar atinchiqman ch'ayayta, nishpa. ⁴⁰Chaymi paykunaqa chay *llashaq sujitanan rumiyuq waskaku-nata kuchushpa, *mar yakupi dijarqanllapa. Chaymandaqam *barkupa muyuchinan pala plujarqanllapa. Chayna ñawpa ladu purichiq traputa shayachirqanllapa, wayrawan rinambaq. Chaymi barkuqa riykarqanna chay kuchu manyanman. ⁴¹Lukismi chay barkuqa rishpa, yaykurqan suq mana riypaq lugarman. Chaqa chaypiqam yakukuna ishka ladumanda tingunakushpa, aqokunata qotushqa karqan. Chaymi chay barkuqa ñawpa ladunman riykashpa, chay aqokunaman plantakarqan. Chaypiqam manana ni ashli kuyurqanchu. Kanan iki ladumanda yakukuna ancha jwirtita waqtaptinmi, chay barkuqa piti pitina pakikaykarqan. ⁴²Chayshina barku pakikaykaptinqam, suldadukunaqa munarqanna prisukunata wanchiyta, ama mitikananllapa. ⁴³Piru chay mas kamachikuq suldaduqam munarqan Pabluta washayta. Chaymi chay suldadun-gunata kamachirqan:

—Ama prisukunataqa wanchiyllapachu. Ashwan mayqanniki yach'aq nadayta, puntata yakuman wikapakayllapa, nadashpa waq manyanman lluqshinayki-llapa. ⁴⁴Wakinnikiqa barkupa pakishqa tablangunapi piskakushpa, wambushpa, riyllapa manyaman, nishpa.

Chaymi chayshina yumbay yakuman-daqa lluqshirqayllapa, mana ni suqniyllapa wañushpachu.

Pablum isla Malta shutiqpi washakarqan

28 ¹Yumbayna *mar yakumanda washakashpam, yach'arqayllapa: Chay *yakupa ch'awpimbi isla allpa Malta shutishqa, nishpa. ²Chay Maltapi tiyaqkunaqam ancha llakipawashpa, yanapawarqanllapa. Ancha tamyaptinmi, noqaykuna chiriptiy, ninata lummyachirqanllapa, yumbayniy mashakushpa qoñukanay-llapa. ³Chaymi Pablupa ashla chaki yamtata tandashpa, ninaman wichurqan. Nina qarwachiptinqam, lluqshirqan suq kulibra. Lluqshish-paqam, Pabluta kanishpa makimbi warkurakarqan. ⁴Chaymi chay maltinu-kunaqa kulibrata rikashpa Pablupa makimbi warkukaqtaqa, paykunapura ninakurqan:

—Allibmi kay runaqa wanchikuq kashqa. Chaymi Tayta Dyusqa paytaqa kulibrawan kastigaykan. Mar yakumanda washakaptimbismi, Dyusqa manana dijanchu kawsananqa, nishpa.

⁵Pabluqam makinda ch'apsishpa, kulibrata ishkichirqan ninaman. Piru Pabluqam mana nimanarqanchu. ⁶Yumbaymi Pablupa yuyarqanllapa: Limpu saksashpanam, bulakashpa, rin wañuq, nishpa. Chaymi ancha unaytana chapashpa, mana nima laya nanay piskaptinqa, suq layatana yuyarqanllapa: Kay runaqam suq dyus, nishpa.

⁷Chay Maltapa kamachikuqninmi Publiyu shutiq. Paypa ch'akrangunam chay sirkayllapapi karqan. Paimi noqaykunata apawashpa, shumaqta wasinman ch'ayachiwarqanllapa. Kimsa diyata pusadata qowashpam, allita noqaykunata qarawarqan. ⁸Chay Publiyupa taytanmi jibriwan, arriyawan, qeshyaq kamapi karqan. Chaymi Pablupa rishpa rikaq, Dyusman mañakushpa, sawambi makinda

rurashpa, kach'akachirqan. ⁹Chayta rikashpam, maltinukunaqa qeshyaqnin-gunata Pabluman apamurqanllapa. Chaymi paykunatapis kach'akachirqan.

Pablum Rruma llaqtaman ch'ayarqan

¹⁰⁻¹¹Chaymi “Dyusilupagi” niwashpa, rrigalitukunata qowarqanllapa. Kimsa killatam chay Maltapi tiyarqayllapa. Chaymandaqam rinaypaqllapana, *yakupi puriq suq barkuman lluship-tiyllapa, chay maltinukunaqa tukuy imata qowarqanllapa ñanniypaqllapa. Chay barkuqam Alijandriya llaqtamanda karqan. Paykunapa *amitungunam Gasturwan Pulus shutiqlllapa. Chay ishkay amitungunatam barkumba ñawpa qerumbi rurashqallapa karqan. Chay barkuqam Maltapi shayashqa karqan, tamya tyimpu pasanangaman. Chaymi chay barkupina rirqayllapa.

¹²Rishpaqam ch'ayarqayllapa *barkukunapa shayanan lugar Sirakusa shutiqman. Chaypim kimsa diyata karqayllapa. ¹³Waqmandaqam *mar yakupa manyan manyan rirqayllapa Rrijyiu llaqtaman ch'ayashtiyllapa. Chaymandaqam *sur ladumanda shumaqta wayraptin, ishkay diyapilla ch'ayarqayllapa Putyuli llaqtaman. ¹⁴Waqpim tingunakurqay wakin kriyiq masinchiqkunawan. Paykunaqam rrugawarqanllapa, suq simanata pullan kidanayllapa. Chay simanata kidashpaqam, ch'akipna rirqayllapa *Rruma llaqtaman. ¹⁵Rrumapi tiyaq kriyiq masinchiqkunam noqaykunapaq yach'arqanllapa: Shamuykanllapash kayman, nishpa. Chaymi paykunaqa llushirqan ñanman tinguwaqllapa; wakinguna Apyu shutiqpa plasangaman rirqanllapa tinguwaq. Wakinnataqmi Kimsa Kantina lugarkaman rirqanllapa, noqaykunata tinguwaq. Chaymi

Pabluqa chay kriyiq masinchiqkunata rikashpa, animakashpa, Dyusta pagikurqan. ¹⁶Rruma llaqtaman ch'ayaptiyllapaqam, suldadukunapa kamachikuqnin Julyuqa prisukunata intrigakurqan kamachikuqninman. Piru Pablutaqam sapalandalla دچارqanllapa, suq wasipi tiyanambaq. Suq suldadutallam kamachirqanllapa, Pabluta kwidanambaq.

Pablum yach'achikurqan Rruma llaqtapi

¹⁷Kimsa diyamandam Pabluqa qayachirqan chay *Rrumapi tiyaq pudirniyuq *isrraylinukunata. Chaymi tandakaptinqa, paykunataqa nirqan:

—Masitakuna, isrraylinu masinchiqkunawan tiyashpam, mana nimatapis paykunataqa kuntrashqachu kani. Manam ni agwilunchiqkunapa kustumbringunata kuntrashqachu kani. Mana nimata ruraptiypismi, waq Jirusalimbi prisuwashpa, paykuna rrumanukunaman intrigakuwashqa. ¹⁸Chaymi waqqiqa rrumanukuna tapuwarqan: “¿Imatam rurashqa kangi?” nishpa. Diklaraptiyqam paykunaqa nirqanllapa: “Kay runaqam mana nima uchayuqchu wañunanqa”, nishpa. Chaymi munarqanllapa kach'awayta. ¹⁹Piru chay isrraylinu masinchiqkunaqam ancha wapuyarqanllapa. Chaymi nirqay: “Mas pudirniyuq gubyirnunchiq *Sesarna kay dimandaytaqa ushyanqa”, nishpa. Chaytaqam nirqay washakanayrayku; manam llaqta masinchiqkunata dimandanaychu. ²⁰Chaymi qamkunaqta qayachishushqa kani parlananchiqllapa. Noqanchiq isrraylinukunaqam kriyinchiq *Dyus Akrashqan Washadurninchiqqi, ¿manachu? Chay Washadurninchiqqi kriyishqayraykum, kay kadinawanqa watawashqallapa.

²¹Chayshina nishpa parlachiptinmi, isrraylinukunaqa Pablutaqa nirqan:

—Noqaykunaqam mana nima ufisyuta ch'askishqallapachu kani *prubinsya Judiyamanda. Waqmanda isrraylinu masinchiqkuna shamushpa kay Rrumamanqam, mana nima washaykita niwashqallapachu. ²²Piru noqaykunaqam yach'anillapa: Tukuy maypim chay mushuq duktrinaykita kuntrashpa, rimanllapa. Chaymi munanillapa uyayta ima ningim chay duktrinaykipaqqa, nishpa.

²³Chaymi suq diyapaqna kidarqanllapa, Pabluta yananllapa. Chay diya ch'ayaptingam, ancha achka runakuna tandakarqan Pablupa pusadanman. Chaymi Pabluqa achikyashqanmanda tardi amsayanangaman parlachirqan Dyuspaq, imashinam paywan ancha shumaqta kawsashun, nishpa. *Muysispa librungunamanda, *Dyuspaq suq rimaqkunapa librungunamandapis yach'achikushpam, paykunataqa ancha munarqan Jisukristupi kriyichiyta. ²⁴Wakinmi Pablu nishqandaqa ch'askirqan. Piru wakinqam mana munarqanllapachu kriyiyta. ²⁵Kanan wakingunaqam suq layata, suq layata yuyashpa, rirqanllapa. Chaymi Pabluqa chay riqkunata nirqan:

—(Qamkunaqam wakin unay agwilunchiqshina kangillapa.) Allitam *Santu Ispirituqa Dyuspaq rimaq *Isayiyasta rimachirqan, kayshina ninambaq chay agwilunchiqkunata:

²⁶Riy chay runakunata kayshina willay: Ancha uyashpapis,

ancha rikashpapis, mana ringillapachu intyindiq.

²⁷Chaqa qamkunapa shunqoykiqam anguna tikrakashqa. Chaymi mana munangillapachu ni uyawayta ni rikawayta. Shunqoykiqam mana munangillapachu noqapaq yach'ayta, noqaman shamunaykillapa, uchaykikunamanda washashunayllapaqa, nishpa.^t

²⁸Kaytapis yach'ayllapa: Kananmandapacham rinillapa yach'achiq chay mana isrraylinu kaqkunatapis Taytanchiq Dyuspaq. Paykunapismi paytaqa rinllapa kasuq.

²⁹Chayshina Pablu niptinmi, chay isrraylinukunaqa rirqanllapa. Riqshinaqam paykunapura ancha parlarqanllapa:

—Manam chayshinachu. Kayshinaraqmi, nishpa. ^j

³⁰Pabluqam ishikay watata tiyarqan chay arrindashqan wasipi. Chaypim ch'askiq yumbay payman shamuqkunata, ³¹kayshina yach'achikushpa:

—Shumaqtam rinchiq tiyaq Taytanchiq Dyuswanqa, nishpa.

Sifurninchiq Jisukristupaqpisimi ancha yach'achikurqan. Chayshina mana nimata manchashpachu yach'achikuptinmi, mana ni pipis paytaqa piñachiqchu.

(Chaytallam iskibirqan San Lukas.)